

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

KAHRAMANMARAŞ İLİ 2014 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN
ÇED, İZİN VE DENETİM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

KAHRAMANMARAŞ-2014

ÖNSÖZ

Genel bir tanımla çevre, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen yada süre içerisinde dolaylı yada dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamıdır.

İnsan, hayatını devam ettirebilmek için önce sağlıklı bir çevreye ihtiyaç duyar. Yaşamına devam edebilmesi, beslenebilmesi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi tamamen sağlıklı bir çevreyle mümkün olabilmektedir.

Çeşitli uluslararası kuruluşlar tarafından “20. yüzyılın kanseri” olarak tanımlanan ve 21.yüzyılda da dünyadaki sorunların belki de ilk sırasında yer alan çevre ve çevre sağlığı sorunları, kalkınma ve yaşam standartlarını geliştirme gayreti içinde olan insanlığın yarattığı ve sonucunda da yine kendisinin etkilendiği bir sorundur.

Endüstriyel devrim ile birlikte, dünya çapında şehirlerin büyümesi, araç kullanımının artması, hızlı endüstrileşme ve buna karşılık planlama ve çevresel düzenlemelerdeki eksiklikler sonucu gittikçe artan hava kirliliği pek çok ülkede sağlık ve çevre sorunlarına yol açmıştır.

Rekreasyonel etkinliklerin büyük bir kısmı da doğada meydana gelmektedir. Rekreasyonel amaçla kullanılacak kaynakların çoğu da doğadadır. Diyebiliriz ki; insan bir taraftan hayatının devamı için doğaya ihtiyaç duyarken, diğer taraftan turizm, spor gibi rekreasyonel bir çok etkinlikleri gerçekleştirebilmesi için de doğaya ihtiyaç duymaktadır.

Çevre kirliliği dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün artan boyutlarıyla hava, su ve toprak kirlenmesi olarak önemini korumaktadır. Belli bölgelerdeki aşırı nüfus yoğunlaşması, plansız sanayileşme ve çarpık kentleşme ile aynı zamanda kaynakların gereksiz ve aşırı kullanımı sonucu oluşan atık ve artık maddelerin miktarı çeşit ve özellikleri son yıllarda öylesine artmıştır ki hiç bir önlem alınmadan ve kontrolsüz bir şekilde alıcı ortamlara atılan bu atıkları, doğanın kendi kendine özümlemesi çoğu kez mümkün olmamakta ve çevre kirliliği günümüzde artarak sürmektedir.

Sağlıklı bir çevre ve yaşam kalitesi yüksek bir toplum oluşturmasının, ancak çevre sorunlarının çözülmesiyle mümkün olacağı, bugün dünyada kabul görmüş bir gerçektir. Bu nedenle öncelikle toplumda çevre bilincinin oluşturulması gerekmektedir.

21. yüzyıl dünyasında kentlerin gelişmişliği ve modernliği sahip olduğu temiz ve yaşanabilir çevre ile ölçülmektedir. Ülkemizde ve ilimizde çevre sorunlarının çözülebilmesi, toplumumuzun tüm kesimlerinin çevre konusunda bilinçli ve duyarlı olup herkesin kendi çevresinin kullanılabilmesi ve tahribe uğramamış çevrenin yeniden kazanılabilmesi için üstüne düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle mümkündür.

Gelecek kuşaklara yaşanabilir bir çevre bırakabilmek için bilinçli ve duyarlı davranmak hepimize düşen önemli bir insanlık görevidir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün uygulamadaki çalışmalarının ve yürüttüğü çabaların yanında istatistiki ve envanter çalışmalarının bir ürünü olarak “Kahramanmaraş İl Çevre ve Durum Raporu” önemli bir yer tutmakta ve ilimizin çevresel önlemler açısından ulaştığı seviyeyi göstermektedir.

Bilgiye sahip olmanın, çözüm üretmenin en önemli adımı olduğu bilinciyle, Daha temiz ve yaşanabilir bir çevre dileği ile...

Osman ARISAL
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İÇİNDEKİLER	Sayfa
ÖNSÖZ	2
GİRİŞ	10
A. Hava	12
A.1. Hava Kalitesi	12
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar	15
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	19
A.4. Ölçüm İstasyonları	20
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü	24
A.6. Gürültü	24
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	28
A.8. Sonuç ve Değerlendirme	29
Kaynaklar	29
B. Su ve Su Kaynakları	30
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli	30
B.1.1. Yüzeysel Sular	30
B.1.1.1. Akarsular	30
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	31
B.1.2. Yeraltı Suları	33
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	35
B.1.3. Denizler	35
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi	36
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu	36
B.3.1. Noktasal kaynaklar	36
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	36
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	37
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	39
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	39
B.3.2.2. Diğer	40
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	40
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	40
B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	60
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	60
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	61
B.4.2. Sulama	61
B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	61
B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	61
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	61
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	62
B.4.5. Rekreatyoneel Su Kullanımı	64
B.5. Çevresel Altyapı	65
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus	65
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	66
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	67

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İÇİNDEKİLER	Sayfa
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	68
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü	68
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	69
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı	69
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	69
B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği	70
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	70
Kaynaklar	70
C. Atık	71
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	71
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	74
C.3. Ambalaj Atıkları	74
C.4. Tehlikeli Atıklar	75
C.5. Atık Madeni Yağlar	76
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	77
C.7. Bitkisel Atık Yağlar	77
C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller	78
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	78
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar	78
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	78
C.12. Tehlikesiz Atıklar	78
C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	79
C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	80
C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	83
C.13. Tıbbi Atıklar	83
C.14. Maden Atıkları	84
C.15. Sonuç ve Değerlendirme	84
Kaynaklar	84
Ç. Kimyasalların Yönetimi	85
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar	85
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	85
Kaynaklar	85
D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik	86
D.1. Ormanlar ve Milli Parklar	86
D.2. Çayır ve Mera	88
D.3. Sulak Alanlar	93
D.4. Flora	94
D.5. Fauna	109
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları	113
D.7. Sonuç ve Değerlendirme	114
Kaynaklar	114

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İÇİNDEKİLER	Sayfa
E. Arazi Kullanımı	115
E.1. Arazi Kullanım Verileri	115
E.2. Mekânsal Planlama	119
E.2.1. Çevre düzeni planı	119
E.3. Sonuç ve Değerlendirme	119
Kaynaklar	119
F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	120
F.1. ÇED İşlemleri	120
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	121
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	121
Kaynaklar	121
G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları	122
G.1. Çevre Denetimleri	122
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi	125
G.3. İdari Yaptırımlar	126
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	126
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	126
Kaynaklar	126
H. Çevre Eğitimleri	127
I. İl Bazında Çevresel Göstergeler	130
1. Genel	130
1.1. Nüfus	130
1.1.1. Nüfus Artış Hızı	130
1.1.2. Kentsel Nüfus	130
1.2. Sanayi	131
1.2.1. Sanayi Bölgeleri	131
1.2.2. Madencilik	133
2. İklim Değişikliği	134
2.1. Sıcaklık	134
2.2. Yağış	134
2.3. Deniz Suyu Sıcaklığı	135
3. Hava Kalitesi	136
3.1. Hava Kirleticiler	136
4. Su-Atıksu	138
4.1. Su Kullanımı	138
4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları	139
4.3. Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler	140
4.4. Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu	139
4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı	140

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İÇİNDEKİLER	Sayfa
5. Arazi Kullanımı	144
6. Tarım	144
6.1. Kişi Başına Tarım Alanı	144
6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi	145
6.3. Tarım İlacı Kullanımı	145
6.4. Organik Tarım	146
7. Orman	147
8. Balıkçılık	148
9. Altyapı ve Ulaştırma	149
9.1. Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı	149
9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı	150
10. Atık	150
10.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı	150
10.2. Katı Atıkların Düzenli Depolanması	151
10.3. Tıbbi Atıklar	152
10.4. Atık Yağlar	152
10.5. Bitkisel Yağlar	153
10.6. Ambalaj Atıkları	154
10.7. Ömrünü Tamamlamış Lastikler	154
10.8. Ömrünü Tamamlamış Araçlar	155
10.9. Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar	155
10.10. Maden Atıkları	155
10.11. Tehlikeli Atıklar	155
11. Turizm	156
11.1. Yabancı Turist Sayıları	157
11.2. Mavi Bayrak Uygulamaları	157
EK-1: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu	157
Açıklamalar	157
Bölüm I.Hava Kirliliği	157
Bölüm II.Su Kirliliği	160
Bölüm III.Toprak Kirliliği	164
Bölüm IV.Öncelikli Çevre Sorunları	165
I,II,III,IV ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI	166

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	ÇİZELGELER DİZİNİ	Sayfa
Çizelge A.1	Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları	13
Çizelge A.2	EPA Hava Kalitesi İndeksi	14
Çizelge A.3	GEÇİŞ Dönemi Uzun Vadeli ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri ve Uyarı Eşikleri(HKDY Ynt.)	14
Çizelge A.4	Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	15
Çizelge A.5	Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	15
Çizelge A.6	İlimizde (2014) Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı	15
Çizelge A.7	İlimizde (2014) Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı	16
Çizelge A.8	İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler	22
Çizelge A.9	Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Merkez İlçe)	23
Çizelge A.10	Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Elbistan İlçesi)	23
Çizelge A.11	Hava Kirletici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları	25
Çizelge B.1	İlimizin Akarsuları	30
Çizelge B.2	Doğal Göller	31
Çizelge B.3	Göletler	31
Çizelge B.4	İlimizdeki Baraj Gölleri ve rezervuarları	32
Çizelge B.5	İlimizin Merkeze bağlı Ilıca Kasabası Süleymanlı sondaj alanında açılan sondaj kuyuları	33
Çizelge B.6	İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli	34
Çizelge B.7	Belediyeler Su Envanteri	34
Çizelge B.8	İlçelere Göre Su Envanteri	35
Çizelge B.9	Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları	36
Çizelge B.10	İlimize Ait Ünitelerin Detaylı İçmesuyu Envanter Bilgileri	41
Çizelge B.11	Kahramanmaraş İli İşletmedeki Hes'ler	62
Çizelge B.12	Kanalizasyon Şebekesinden Hizmet Alan Nüfus Bilgileri	65
Çizelge B.13	İlimizde (2014)Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	66
Çizelge B.14	İlimizdeki (2014) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	66
Çizelge B.15	İlimizde (2014) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları	70
Çizelge B.16	İlimizde (2014) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb)	70
Çizelge C.1	İl/İlçe Belediyelerce toplanan ve Birliklerce yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu	72
Çizelge C.2	Katı Atık Düzenli Depolama Alanları ile ilgili yürütülen çalışmalar	72
Çizelge C.3	İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri	73
Çizelge C.4	İlimizde (2014) Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemleri	73
Çizelge C.5	Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	74
Çizelge C.6	Ambalaj Atığı Tesisleri	74
Çizelge C.7	Ambalaj Atığı Bildirim Ve Belgelendirmeler	74
Çizelge C.8	İlimizdeki (2014) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları	74
Çizelge C.9	Taşıma Lisanslı Firma Araç sayıları	76
Çizelge C.10	İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları	76
Çizelge C.11	İlimizdeki (2014) Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler	77
Çizelge C.12	İlimizde (2014) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler	77

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU
ÇİZELGELER DİZİNİ

		Sayfa
Çizelge C.13	İlimizde (2014) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler	77
Çizelge C.14	İlimizde 2009-2014 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı	77
Çizelge C.15	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi	79
Çizelge C.16	İlimizdeki (2014) Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı	81
Çizelge C.17	Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları	82
Çizelge C.18	2014 Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar	84
Çizelge C.19	İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı	84
Çizelge C.20	– İlimizdeki (2014) Yılı Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı	84
Çizelge Ç.1	SEVESO Kuruluşlarının Sayısı	85
Çizelge D.1	4342 sayılı Mera Kanunu Çalışmaları İle İlgili Genel Bilgiler	89
Çizelge D.2	Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo	89
Çizelge D.3	Tahdidi Yapılan Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo	90
Çizelge D.4	Tahsisi Yapılan Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo	90
Çizelge D.5	İlimiz Genelinde Uygulanan Mera Islah Ve Amenajman Projeleri	91
Çizelge D.6	İlimizin Belli Başlı Flora Listesi	94
Çizelge D.7	İlimizin Belli Başlı Fauna Listesi	107
Çizelge E.1	Kahramanmaraş İli ve İlçeleri Arazi Kullanım Değerleri	115
Çizelge E.2	Kahramanmaraş İl Genelindeki Toprak Grupları	116
Çizelge E.3	Kahramanmaraş İlçeleri Toprak Sınıfları	117
Çizelge E.4	İşlenen Arazinin Kullanım Durumu	118
Çizelge E.5	(2014) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	118
Çizelge F.1	İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2012) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı	120
Çizelge F.2	İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları	121
Çizelge G.1	İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı	122
Çizelge G.2	Kahramanmaraş Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2012 Denetim Ve İdari yaptırım Verileri	122
Çizelge G.3	İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları	125
Çizelge G.4	İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı	126
RESİMLER DİZİNİ		
Resim A.1	Kahramanmaraş Merkez Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı Resmi	21
Resim A.2	Kahramanmaraş/Elbistan İlçesi Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı	22
Resim B.1	Düzenli Deplama Alanından görünüş	38
Resim B.2	Katı atık sızıntı suları toplama havuzu	38
Resim C.1	Tehlikeli Atık Depolama Alanından görünüş	75
Resim C.2	Afşin-Elbistan Termik Santrali B-Termik Santrali	80
Resim C.3	Afşin-Elbistan Termik Santrali A-Termik Santrali	80
Resim C.4	Afşin-Elbistan Termik Santrali A ve B Üniteleri	81
Resim C.5	Afşin-Elbistan A Termik Santralının Çoğulhan Kasabasından Görünüşü	82
Resim C.6	Tıbbi Atık Taşıma Araçlarının Görünüşü	83

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

HARİTALAR DİZİNİ		Sayfa
Harita A.1	Kahramanmaraş İl Haritası	12
Harita A.2	Kahramanmaraş İlinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri	20
Harita A.3	Elbistan Merkez Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu	21
Harita B.1	Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Yer Bulduru Haritası	64
Harita C.1	Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	68
GRAFİKLER DİZİNİ		Sayfa
Grafik A.1	Kahramanmaraş Merkez İstasyonu Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	23
Grafik A.2	Elbistan İstasyonu .... Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	23
Grafik A.3	İlimizde (2014) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı	28
Grafik B.1	İlimizde (2014) Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı	62
Grafik B.2	2015 Yılı İl Nüfusuna Göre Kanalizasyon Kullanım Oranı	65
Grafik E.1	Kahramanmaraş İli ve İlçeleri Arazi Kullanım Değerleri	115
Grafik E.2	Kahramanmaraş İlçeleri Toprak Sınıfları	117
Grafik E.3	Arazilerin Niteliklerine Göre Dağılımı	118
Grafik F.1	İlimizde (2014) Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	120
Grafik F.2	İlimizde (2014) Yılı ÇED Gereklidir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	121
Grafik G.1	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2014) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	123
Grafik G.2	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2014) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	123
Grafik G.3	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2014) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı	124
Grafik G.4	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2014) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	124
Grafik G.5	İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı	125
Grafik G.6	İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Görev Dağılımı	126

GİRİŞ

14.346 km²'lik yüzölçümü ile ülkemizin 11. büyük vilâyeti olan Kahramanmaraş, Akdeniz bölgesinde yer almaktadır. Merkez ilçe deniz seviyesinden 568 metre yükseklikte olup, il genelinin arazi yüksekliği 350 metreden başlayarak 3.000 metreye kadar yükselir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

2014 yılı itibarı ile il nüfusu 1 089 038 kişi olup, İlde, merkez dâhil 10 ilçe, 62 belediye, 477 köy, 342 mahalle, 17 birlik mevcuttur. 14 Belediye ve 120 köy Merkez İlçeye aittir. İlçelerimiz, Merkez, Afşin, Andırın, Çağlayancerit, Ekinözü, Elbistan, Göksun, Nurhak, Pazarcık ve Türkoğlu'dur.

Maraş'ın bilinen tarihi Anadolu'da ilk siyasi birliği kuran Hititlere kadar dayanır. Hititler devrinde buraya Marxasi dendiği çevrede bulunan bu döneme ait birçok tarihi eser ve yazılardan anlaşılmaktadır. Daha sonra Romalılar ve Bizanslılar tarafından işgal olunan şehir, bu dönemde de Germanika ismiyle anılmaya başlanılmış ve Hz. Ömer zamanında da Müslümanlar tarafından feth olunmuştur. Bölgede uzun yıllar boyunca Emeviler, Abbasiler, Selçuklular ve Memluklular hüküm sürmüştür. İslam hâkimiyetinin Suriye'den Anadolu'ya yayıldığı sırada, Maraş'ın Arap-Bizans nüfuz alanları arasında sınır bölgesi olması dolayısıyla Rumlarca sık sık yakılıp, tahrip edildiği görülmektedir. Yavuz Sultan Selim, Maraş'ı 1514 Çaldıran Savaşından sonra Osmanlı Devleti topraklarına katarak, burada merkezi Maraş olmak üzere Malatya, Antep, Karsulkadiriye ve Sumaysat Sancaklarının bağlandığı Dulkadiriye eyaletini kurmuştur. Şehir 1866 yılında da sancak olarak Halep Valiliğine bağlanmıştır.

Mondros Mütarekesinden sonra 22 Şubat 1919 'da İngilizlerin, Suriye İtilafnamesi gereği 29 Ekim 1919 'da da Fransızların işgaline uğrayan şehir, 12 Şubat 1920 tarihinde hürriyetine kavuşmuştur.

31 Ekim 1919 günü Uzunoluk Hamamından çıkan kadınların peçesine el uzatan Fransız üniforması giymiş Ermeni askerine karşı ilk kurşunu sıkan Sütçü İmam, kurtuluş mücadelesinin önderi olmuştur. 28 Kasım 1919 Cuma günü kalesinde bayrağının dalgalanmadığını gören halk, Ulucamii İmam Hatibi Rıdvan Hoca'nın "*Bayrağın dalgalanmadığı yer hür değildir, hür olmayana da cuma namazı farz değildir*" sözü üzerine Türk Bayrağını göndere çekerek ilk toplu hareketi başlatmıştır.

Gittikçe artan Ermeni mezalimine dayanamayan Maraş halkı 21 Ocak 1920'de başlayan ve 11 Şubat 1920'ye kadar 22 gün süren kurtuluş mücadelesi sonunda kendi şehrini kurtarma şerefine erişmiştir. Türk Kurtuluş Mücadelesinin önderi olan Maraş bu önder hareket nedeniyle 5 Nisan 1925 tarihinde dünyada ilk olarak tek kırmızı şeritli İstiklal Madalyası ile taltif edilmiş ve yine 7 Şubat 1973 gün ve 1657 Sayılı Kanunla ismi *Kahramanmaraş* olarak değiştirilmek suretiyle onurlandırılmıştır.

İl merkezinde ve nispeten gelişmiş olan Afşin ve Elbistan ilçelerinde sanayileşmenin ve dışa açılmanın getirdiği bir toplumsal değişim süreci yaşanmaktadır. Bu merkezlerde gelir düzeyindeki yükselmeye paralel olarak yaşam şekli de değişmeye başlamıştır.

Sanayileşmeye paralel olarak çevre il ve ilçelerden İl merkezine doğru yoğun bir göç yaşanmış olup, göçle beraber İl Merkezinde muazzam bir konut yapımı gözlenmiştir. Bu iç göç aynı zamanda bir altyapı sorununu da beraberinde getirmiştir.

İl merkezinde 117 000, il genelinde 200 000 dolayında konut bulunmaktadır. Haneye düşen ortalama nüfus miktarı 4,2'dir. Şehir ile kasabalarda betonarme ve kargir yapılar çoğunluktadır. Özellikle dağ köylerimizde taş ve topraktan yapılmış basit evler yaygın konut türüdür.

Sanayileşmede yaşanan hızlı gelişme sevindirici boyuttadır. Sanayileşme, kırsal alandan kopup gelecek nüfusu, istihdam edecek sektör olması bakımından önemini bir kat daha artırmaktadır.

Kahramanmaraş ilinin ekonomik yapısı genel haliyle 1950'li yıllarda tarıma dayalı bulunmaktaydı. Coğrafi durumu, arazi yapısı ve tarihi seyri içerisinde değerlendirildiğinde

halkın gelir kaynağını tarım ve el sanatları oluşturmaktaydı. Bu el sanatlarından oymacılık, bakırcılık ve kuyumculuk halen devam etmektedir.

Özellikle 1968 yılında İl'in Kalkınmada Öncelikli İller kapsamına alınması ile sanayileşmenin yapısında bir değişim görülmüş, mevcut küçük çaplı sanayi kuruluşlarından farklı olarak büyük çaplı pamuklu dokuma sanayi, iplik fabrikaları, süt ürünleri, dondurma, zeytin ve ayçiçeği yağı fabrikaları kurulmuştur.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Türkiye’de piyasa ekonomisinin yeni yeni benimsenmeye başlanmasıyla 1980’li yılların başından itibaren Kahramanmaraş, büyük bir iktisadi adım atarak sanayileşme ve çağdaş ticaret sürecine girmiştir. Böylece yıllarca gerçekleştirilemeyen büyüme ve değişme için alt yapı oluşturulmuş, bundan sonrası için geriye sadece sanayi tesislerini kurup işletmek kalmıştır. Devlet teşviklerini doğru kullanarak bu fırsatı iyi değerlendiren Kahramanmaraşlı girişimciler şehrin bugün sahip olduğu sağlam ekonomik yapının kurulmasında büyük rol oynamışlardır.

İlimizin iç ve dış ticaretinin başlıca konusunu tarım ürünleri ile tarıma dayalı sanayi ürünleri oluşturmaktadır. İlimizde toptan üretimi ve ticareti yapılan tarım ürünlerinden başta buğday, arpa, mısır ve çavdar, sanayi bitkilerinden; pamuk, şekerpancarı, ayçiçeği, kırmızıbiber, baklagillerden ise; nohut, fasulye ve mercimektir.

Sanayi ürünlerinden ilde üretimi yapılan başta dokuma ve giyim sektörü mamulleri olan iplik, örgü, kumaş ve hazır giyim üretimi ve ticareti yapılmaktadır. Metal sanayinde özellikle İl Merkezinde çelik mutfak eşyası imali ve ticareti göz doldurmaktadır.

Kahramanmaraş’ta el sanatları geniş ve zengin bir muhteviyata sahiptir. Başta ağaç oyma sanatı, bakırcılık, sim-sırma işlemeciliği, kuyumculuk ve dericilik (köşkerlik) eskiden günümüze yaşaya gelen belli başlı el sanatlarıdır. Özellikle ağaç oymacılığı, bakırcılık ve altın işlemeciliği (kuyumculuk) çok ünlüdür. İlin yoğun imalat ve ticaret potansiyeli içerisinde el sanatları önemli bir yer işgal eder.

Kahramanmaraş ilinin önemli yerleri: Kahramanmaraş Kalesi, Ulu Camii, Taş Medrese, Ceyhan Köprüsü, Afşin Ashab-ül kehf, Güvercinlik Su Mağarası, Savruk Mağarası, Döngel Mağraları, Ali Kayası, Süleymanlı / Kanlı Köprü, Çukurhisar Kaya Mezarları, Zeytin Ilcası, Ekinözü (Cela) İçmeleri, Yavşan Yaylası, Başkonuş Yaylası, Meryemçil Yaylası, Yeşilgöz’ dür.

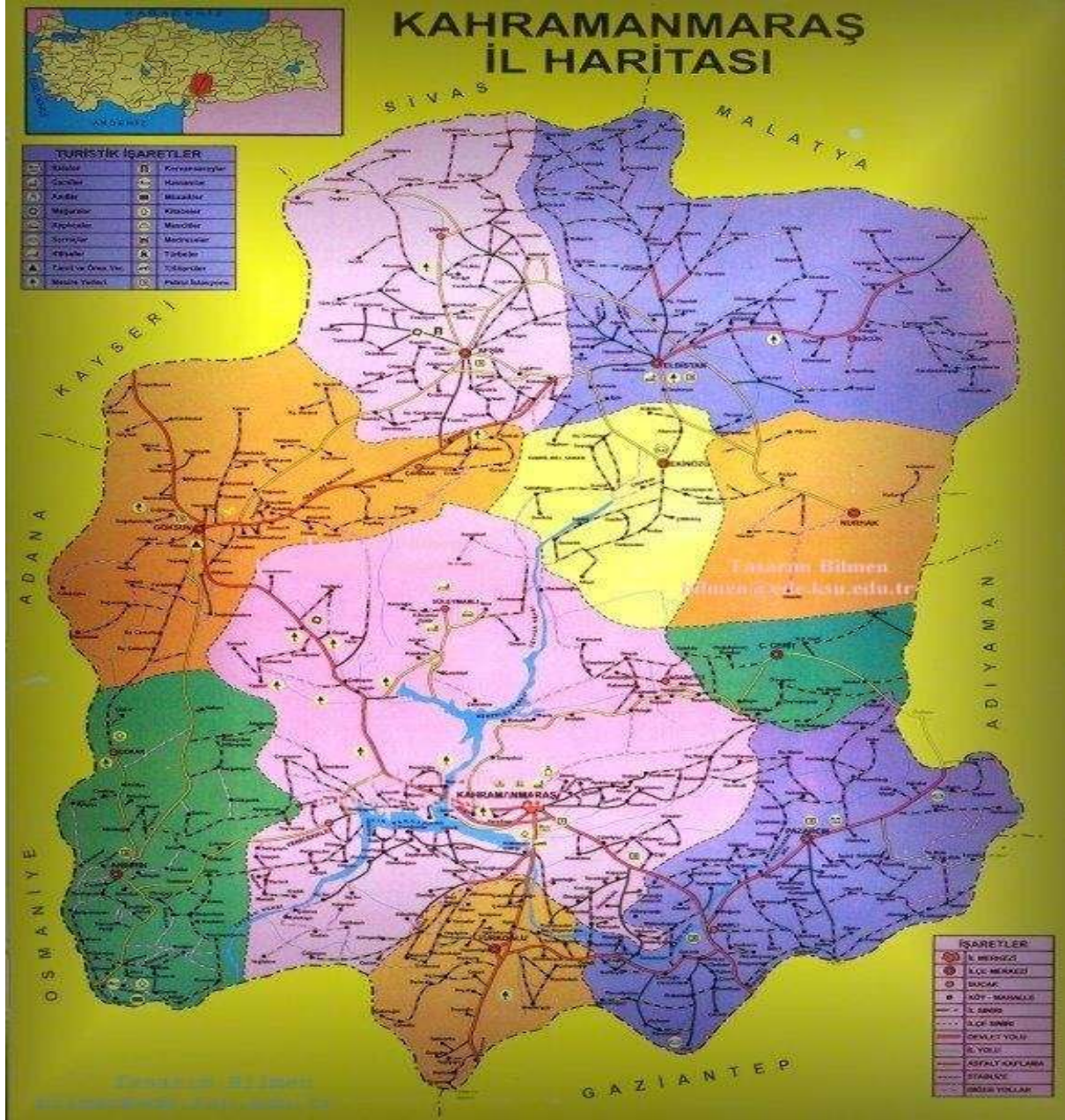
İlin Coğrafi Durumu

Kahramanmaraş ili 14.346 km²’lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 11. büyük vilâyeti durumundadır. 37-38 kuzey paralelleri ile 36-37 doğu meridyenleri arasında yer alır. Merkez ilçe deniz seviyesinden 568 m. Yükseklikte olup, ilin kuzey kesimleri oldukça dağlıktır. Yeryüzü şekilleri genellikle Güneydoğu Torosların uzantıları olan dağlarla bunlar arasında kalan çöküntü alanlarından oluşmaktadır. Arazi yüksekliği 350 metreden 3000 metreye kadar çıkan ilimizde geniş ovalar vardır. Bunlar; Gâvur, Maraş, Göksun, Aşağı Göksun, Afşin, Elbistan, Andırın, Mizmilli, Narlı ve İnekli Ovalarıdır. İlimizin belli başlı dağları ise; Nurhak, Binboğa, Engizek, Uludaz ve Ahırdağıdır. Ceyhan Nehri ve Aksu Erkenez, Göksu, Göksun, Hurman, Söğütlü Çayları, Fırmıs, Körsulu, Tekir Dereleri ile Andırın ve Keşiş Suyu ilimizin başlıca akarsularıdır. Toprakların %59,7’sini dağlar, %24’ünü platolar ve %16,3’ünü de ovalar teşkil eder.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Harita A-1: Kahramanmaraş İl ve İlçe Sınır Haritası.

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirlenici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd., 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır. Ancak farklı kirlenicilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir biliminsanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirlenicilerin

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şekilde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd., 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA Hava Kalitesi İndisini ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlayarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM10), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Çizelge A.1- Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
Hassas	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
Sağlıksız	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
Kötü	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
Tehlikeli	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri (Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır değer	Sınır değerinin yıllık azalması	Uyarı eşiği
SO ₂	Saatlik	900 µg/m ³		İlk seviye: 500 µg/m ³
	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	400 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 250 µg/m ³ (sınır değerinin %62,5'u) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İkinci seviye: 850 µg/m ³
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	250 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 125 µg/m ³ (sınır değerinin %50'si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	Üçüncü seviye: 1.100 µg/m ³
	Hedef Sınır Değer (Yıllık aritmetik ortalama)	60 µg/m ³		Dördüncü seviye: 1.500 µg/m ³
	Hedef Sınır Değer Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart)	120 µg/m ³		(Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -hassas hayvanların, bitkilerin ve nesnelerin korunması için-	60 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 20 µg/m ³ (sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
NO ₂	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için	100 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m ³ (sınır değerinin %60'ı) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
Kirletici	Ortalama süre	Sınır Değer	Sınır değerinin yıllık azalması	Uyarı eşiği

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

PM10	-KVS- 24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m3	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 100 µg/m3(sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İlk seviye: 260 µg/m3 İkinci seviye: 400 µg/m3 Üçüncü seviye: 520 µg/m3 Dördüncü seviye: 650 µg/m3 (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	200 µg/m3	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 90 µg/m3 (sınır değerinin %45'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m3	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m3 (sınır değerinin %40'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
Kurşun	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	2 µg/m3	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 1 µg/m3 (sınır değerinin %50'si) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
CO	24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	30 mg/m3	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 10 mg/m3(sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	10 mg/m3		

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂'den ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan

¹ PM10, aslı partikül madde – siyah duman olarak da ölçülebilir. Siyah duman değerlendirmesi ve gravimetrik birimlere çevrimi için, hava kirliliğini ölçme metotları ve anket teknikleri üzerine çalışan OECD grubunun standartlaştırdığı metot (1964), referans metot olarak alınır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağılı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışır. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM10- 10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM10 solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Yakacak odun ilimizde ısınmak için yakıt olarak ve taş fırınlarda ekmek ve pide pişiriminde kullanılmaktadır. Yakacak odun ormanda yapılan üretim çalışmaları sonucunda temin edilerek, valilikle yapılan odun protokolü gereği resmi kurumlara ve halk ihtiyacı olarak belediyelere, odun depolarından, açık artırmalı satışlardan, orman idaresinin tahsisli satışlarından ve Orman Kanununun 31 ve 32. maddeleri kapsamındaki köylülere yönelik zati ihtiyaçlardan karşılanmaktadır.

İlimizde yıllık odun tüketim miktarı yaklaşık 75.000 ster civarındadır. Odunun cinsi ibrelilerde kızılçam, karaçam, göknar ve yapraklı türlerde ise meşe, kayın, çınar, gürgen gibi türlerdir. Son yıllarda halkın kömür kullanmaya yönelmesi nedeniyle odunu tutuşturucu olarak kullandığından, tüketim miktarı günden güne azalmaktadır. İlimize doğal gaz gelmesi nedeniyle, bu miktar daha da azalacaktır. Bazı fırınların elektrikle çalışması ve halkın ısınmada kömürü tercih etmesi nedeniyle, odun tüketiminde düşüş söz konusudur.

Çizelge A.4 – İlimizde (2014) Yılında Eysel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Linyit	Rus-Afrika	140.000	6400	31	0,9	10	16
Yerli Linyit	Celtek	20.000	4800		2	25	25
Odun							
Briket Kömür		10.000	6400	31	0,9	10	16
Sosyal Dayanışma Vakfı Kömürü		35.000					

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Isınmada Kullanılan Yakıtlar:

İlimiz merkezinde konut ve işyerlerinin ısıtılmasında, doğalgaz, katı yakıt olarak ithal linyit, yerli linyit(Sosyal Dayanışma Vakfı tarafından dağıtılan) ve odun, sıvı yakıt olarak özel kalorifer yakıtı kullanılmaktadır.

İlimizde kalitesiz yakıt kullanımından kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi için alınan etkin kararlar ve diğer resmi kurumlarla yapılan çalışmalar neticesi, hava kirliliği açısından ülke sıralamasında ilk beşin içinde yer almakta iken bugün son sıralarda yer almaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İlimizde, Merkez İlçe ve Elbistan İlçesinde birer adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu bulunmaktadır. Hava kirliliği ölçümleri sürekli yapılmakta ve www.havaizleme.com adresinden saatlik ölçüm değerleri görülmektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalar neticesinde İlimiz Merkez İlçede doğalgaz kullanımına başlanılmış olup, yeni sanayi sitesi, Gaziantep - Adana ve Kayseri yolu üzerinde bulunan bir çok sanayi tesisi ve meskenlerin % 40'ı doğalgaz kullanmaktadır.

İlimizde hava kirliliğini azaltmak ve kontrol altında tutabilmek amacıyla Bakanlığımız genelgesi doğrultusunda alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile katı ve sıvı yakıt özellikleri ve satış şekilleri her yıl yeniden belirlenmektedir.

Merkez İlçenin tamamına doğal gaz verme imkânı oluştuğunda hava kirliliği açısından daha güzel, daha yaşanır bir kent görünümüne kavuşacaktır.

Çizelge A.5– İlimizde (2014) Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Linyit	Rus-Afrika		6400	31	0,9	10	16
Yerli Linyit	Çeltek		4800		2	25	2
Odun							5
Briket Kömür			6400	31	0,9	10	16

İlimiz sınırları içerisinde doğalgaz rezervine rastlanmamıştır. Ancak, İlimize BOTAŞ tarafından doğalgaz getirilmiş olup, ARMADAŞ firması tarafından Sanayi tesislerine ve konutlara doğalgaz verilmektedir.

Çizelge A.6 –İlimizde (2014) Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Armadaş,2014)

	Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
2014 YILI	Konut	62.166.047	9.268,5313
	Sanayi	89.696.215	9.268,5313
	Serbest Kullanım	92.077.889	9.268,5313

Çizelge A.7 – İlimizde 2014 Yılında Kullanılan Fueleoil Miktarı (Kaynak,Yıl)

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	-	10500	-
Sanayi	-	10300	-
HERHANGİ BİR BİLGİYE ULAŞILAMAMIŞTIR.			

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Hava Kalitesi:

İl merkezinde konut ve işyerlerinin ısıtılmasında, katı yakıt olarak ithal linyit ve odun, sıvı yakıt olarak özel kalorifer yakıtı ve doğalgaz kullanılmaktadır. Kalitesiz yakıt kullanımından kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi için 1990 yılından bu yana alınan etkin kararlar ve diğer resmi kurumlarla yapılan çalışmalar neticesi, Türkiye’de hava kirliliği sıralamasında ilk beşin içinde olmasına karşın bugün son sıralarda yer almaktadır. İlde Afşin-Elbistan A-B Termik santralinden kaynaklanan emisyonlar ile diğer sanayi tesislerinden kaynaklanan emisyonlar kirletici unsurlardır. Son 10 yılın sıcaklık ortalaması 17,5 °C olarak dikkate alındığında ilde ortalama sıcaklığın 1,3 °C arttığı görülmektedir.

İlde hava kirliliği en çok kış aylarında gözlenmekte olup bunun nedeni hızlı sanayileşme ve kentleşme olarak gözlenmektedir. 2007 yılında 1.004.414 olan il nüfusu 2014 yılı sonunda 1.089.038 olmuştur. Son yıllarda, Kahramanmaraş’ta hızlı nüfus artışı sonucunda çarpık kentleşme, gecekondulaşma, motorlu araç sayısı ve sanayi tesislerinin sayısında artış gözlenmektedir. Kentlerde ısınmadan kaynaklanan kirlilik kadar, nüfus artışı ve gelir düzeyinin yükselmesine paralel olarak artan motorlu taşıtların neden olduğu zararlı egzoz gazları, özellikle nüfus ve trafiğin yoğun olduğu merkezlerde, hava kirliliğini artıran faktörlerin başında gelmektedir.

İlde hava kirletici emisyonlarının azaltılmasına ilişkin tedbirler Mahalli Çevre Kurulu Kararlarıncı belirlenmektedir. Bu kapsamda özellikle evsel ısınmadan kaynaklanan SO₂ emisyonlarının azaltılması için yakıtlarda kükürt miktarının azaltılarak en fazla %1,5 olarak belirlenmesi en önemli faaliyettir.

Kahramanmaraş Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi çalışmalarına 22.09.2011 tarihinde başlanılmış olup yapımı tamamlanmıştır. Arazinin topografik yapısı da göz önünde bulundurularak 3 Lot olarak projelendirilmiştir. Depolamaya ilk olarak I. LOT’un alanından başlanmıştır. 1 Lotun alanı 58.611 m² olup depolama hacmi 920.000 m³’tür. İldeki konutlarda ve sanayilerde doğalgaz kullanımı hızla artmaktadır. Bu da Şehirdeki hava kirliliğinin azalmasında olumlu bir etkendir.

İl kent merkezinde hava kirliliğinin artışında trafikten kaynaklanan kirlilik önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle trafiğe çıkan araçların egzoz gazı ölçümlerini yaptırılmalarının sağlanması ve çevre yolları inşa edilerek şehir içi trafiğin bir bölümünün şehir dışına taşınması ve hızlandırılması hedeflenmektedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Son yıllarda yenilenebilir enerji konusunda özellikle rüzgar enerjisi üretimine yönelik yatırımlar sayesinde ildeki toplam elektrik tüketiminin bir kısmının rüzgar enerjisi ile karşılanabileceği beklenmektedir.

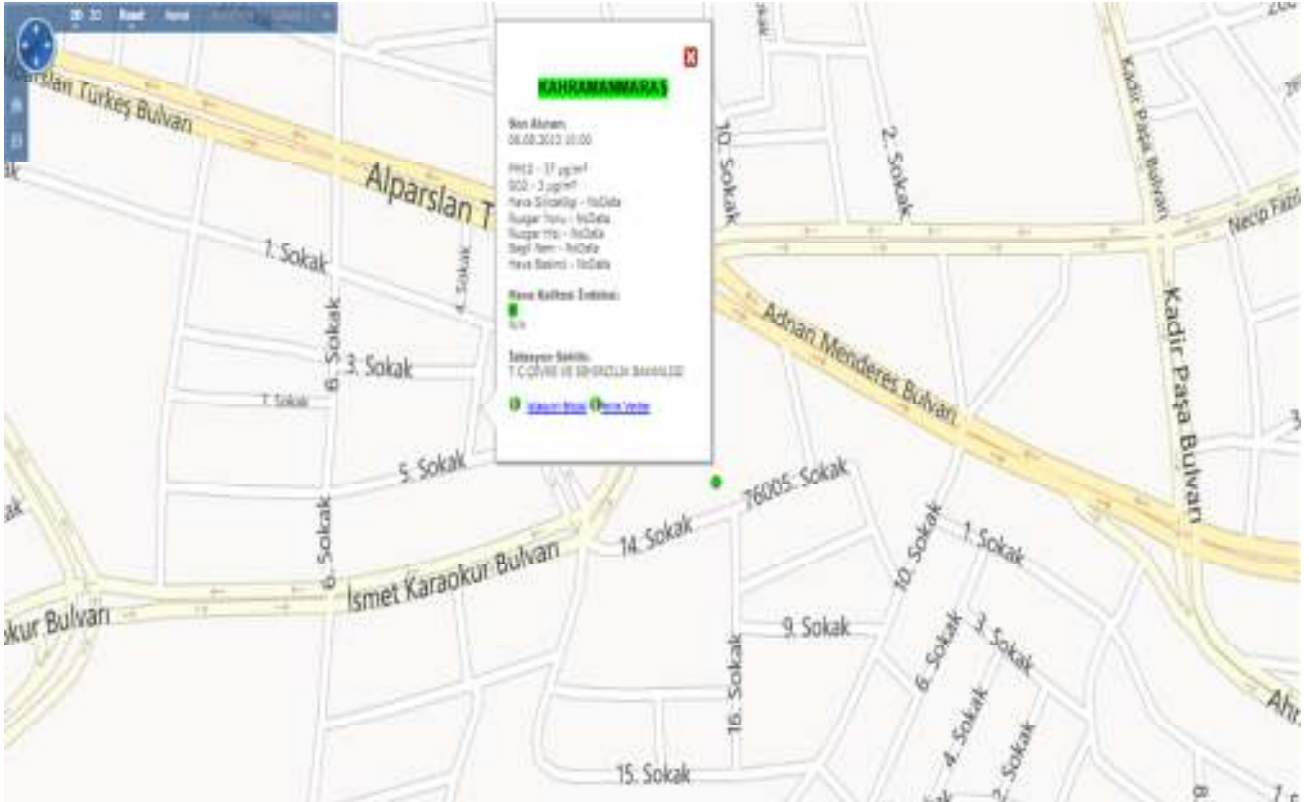
İlde enerji verimliliğinin artırılması amacıyla verimli kullanımı teşvik edecek afişler ve bilgi broşürleri hazırlanmış ve kamu binalarında, okullarda ve özel işletmelerde halkın ilgisine sunulmuştur. Hava Kirliliğinden kaynaklanan olumsuz etkilerin giderilmesi ve iklim değişikliğine neden olan CO₂ emisyonlarının azaltımı amacıyla ilde inşa edilen çevre yolları boyunca kent içinde ve civarında ağaçlandırma ve yeşil alan çalışmaları yapılmıştır.

İlimize 2005 yılında hava kalitesi izleme istasyonu kurulmuş, 2006 yılından itibaren Merkez ilçede, 2008 yılından itibaren de Elbistan İlçesinde ölçümler yapılmaktadır. Ölçüm verileri anlık olarak www.havaizleme.gov.tr adresinden yayınlanmaktadır.

Hava İzleme İstasyonlarından alınan veriler anlık olarak takip edilmektedir.

Kahramanmaraş kent merkezinde ısınma ihtiyaçlarını gidermek için son yıllarda doğal gaz kullanımının artması ile il merkezindeki hava kirliliği azalmaya başlamıştır. Ancak ildeki sanayi kuruluşlarından kaynaklanan baca gazları ilin hava kirliliği üzerinde bir baskı unsuru oluşturmaktadır. Hava kirliliğinin azaltılması amacıyla sanayi tesisleri rutin olarak denetlenmekte ve izne tabi tesislere ölçümler yaptırılarak emisyon izinleri verilmektedir. İl genelindeki 5 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu ile (3'ü Afşin Elbistan Termik Santralleri etki alanında) hava kalitesi sürekli izlenerek hava kalitesi kontrol altında tutulmaktadır.

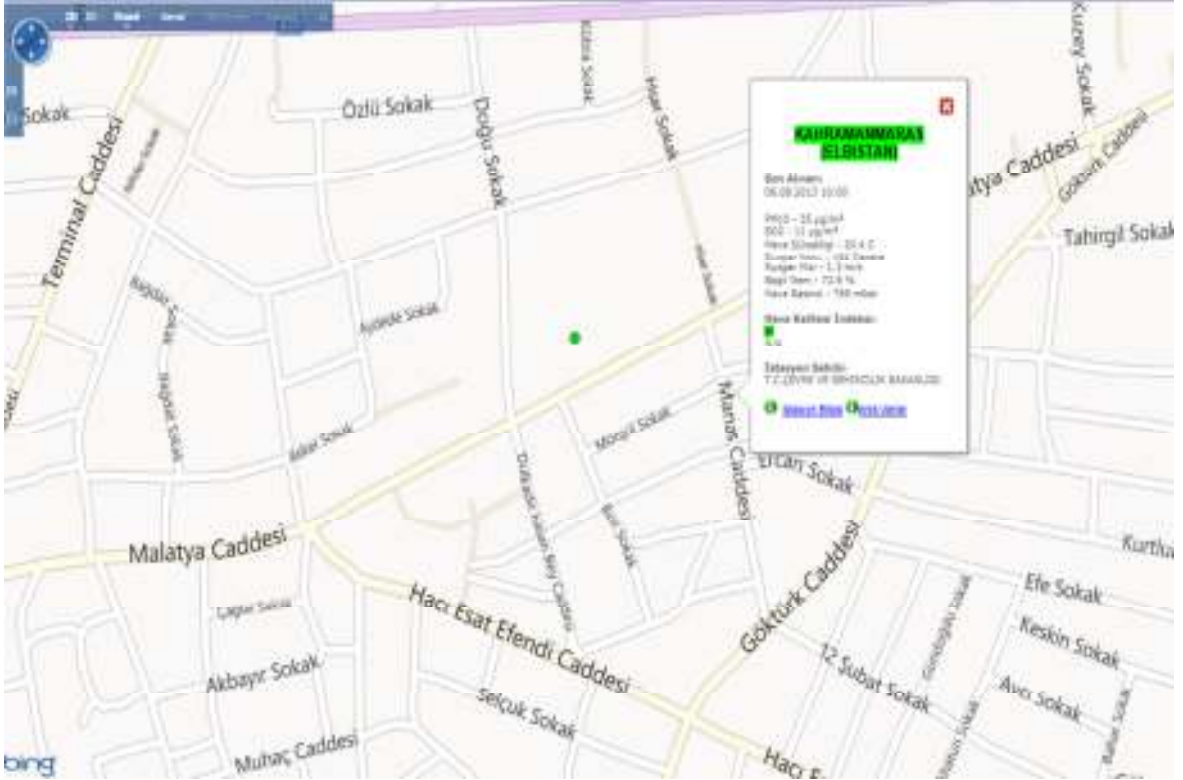
A.4. Ölçüm İstasyonları

Harita A.2 – Kahramanmaraş İlinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri
(Çevre ve Şehircilik Bakanlığı VEB Sitesi, 2014)

Resim A.1-Kahramanmaraş Merkez Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı

Harita A.3- Elbistan Merkez Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu

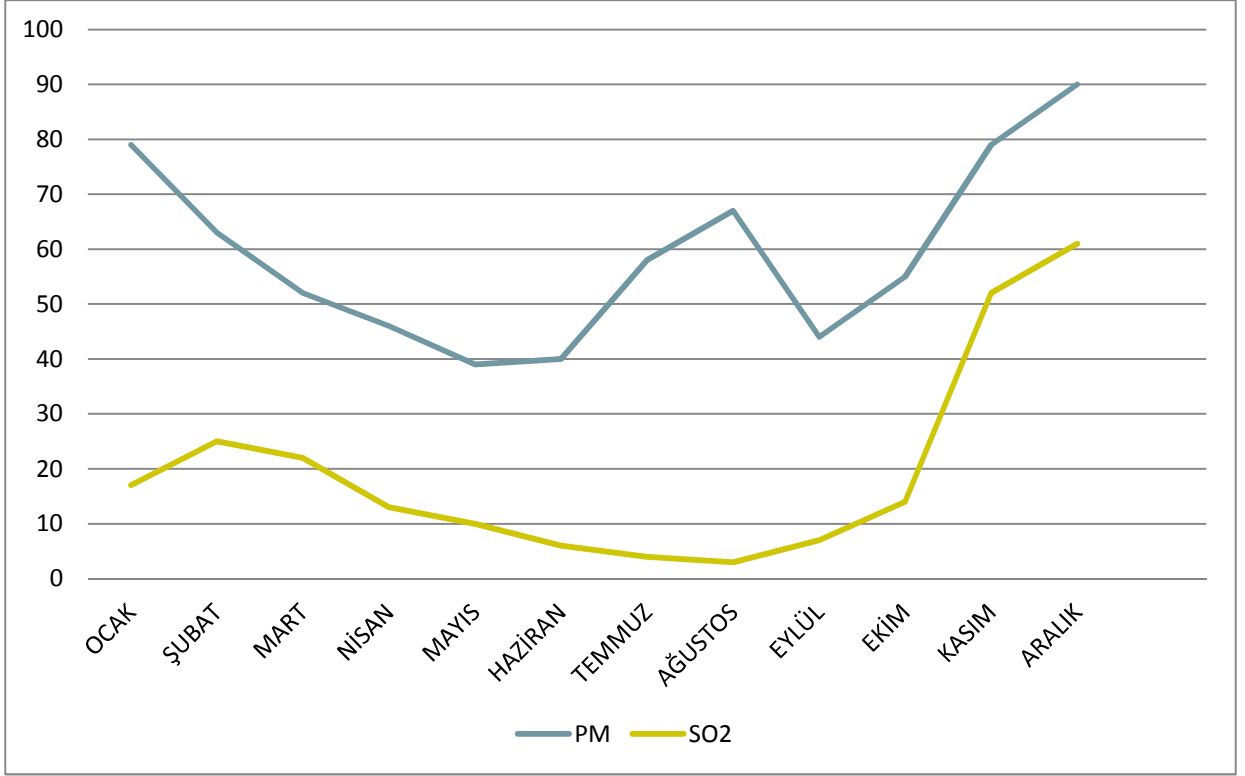

Resim A.2-Kahramanmaraş/Elbistan İlçesi Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı

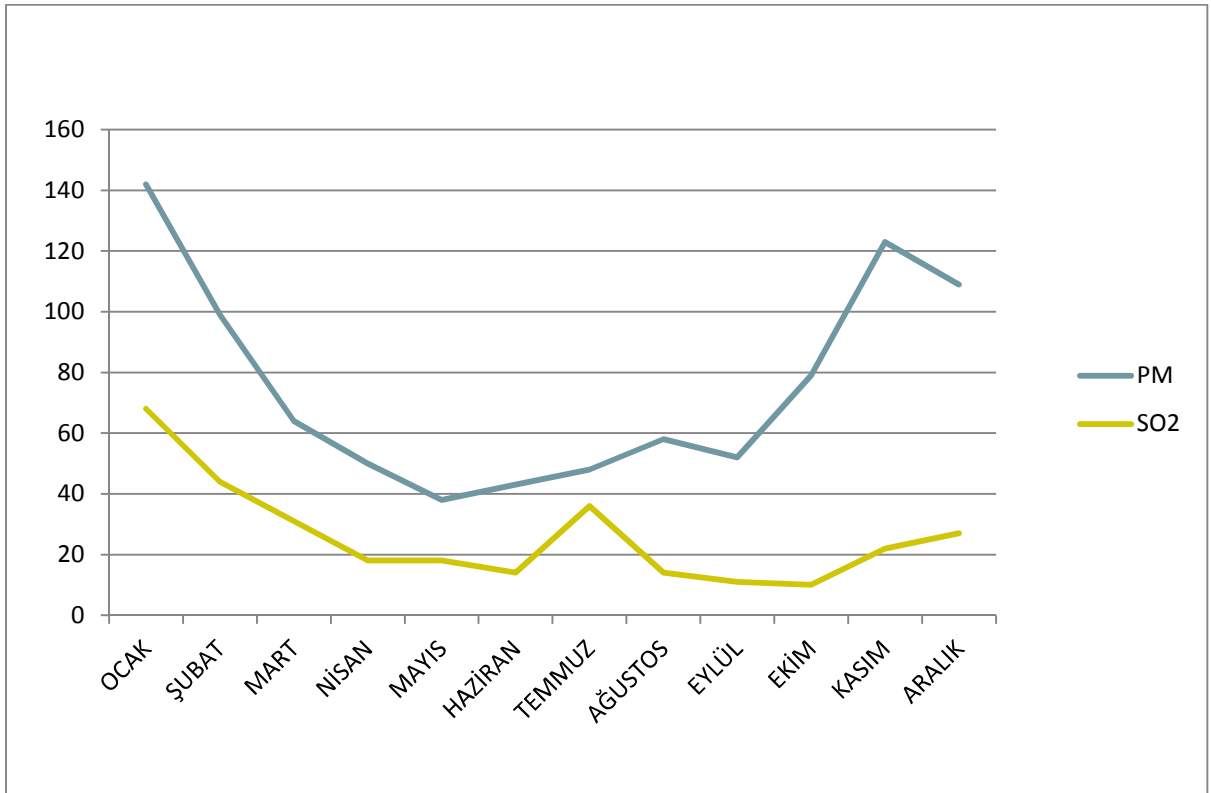
Çizelge A.8- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (2014)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ	
		SO ₂	PM
Merkez İlçe	37 ⁰ 35' 05" 36 ⁰ 53' 54"	20	59
	38 ⁰ 12' 13" 37 ⁰ 11' 54"		
Elbistan İlçesi	38 ⁰ 12' 13" 37 ⁰ 11' 54"	26	74

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik A.1- Kahramanmaraş Merkez İstasyonu Parametresi Aylık Ortalama Değer Grafiği

Grafik A.2- İlimize Elbistan İlçesi İstasyonu Parametresi Aylık Ortalama Değer Grafiği

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU**Çizelge A.9- İlimizde (2014)Yılı Merkez İlçesi Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014)**

MERKEZ İLÇE	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	GS*	NO ₂	AGS*	O _x	AGS*
Ocak	68	-	142	1								
Şubat	44	-	99	-								
Mart	31	-	64	-								
Nisan	18	-	50	-								
Mayıs	18	-	38	-								
Haziran	14	-	43	-								
Temmuz	36	-	48	-								
Ağustos	14	-	58	-								
Eylül	11	-	52	-								
Ekim	10	-	79	-								
Kasım	22	-	123	1								
Aralık	27	-	109	1								
ORTALAMA	20	-	59	3								

AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

Çizelge A.10- İlimizde (2014)Yılı Elbistan İlçesi Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Çevre Şehircilik Bakanlığı, 2014)

ELBİSTAN İLÇESİ	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*
Ocak	68		142									
Şubat	44		99									
Mart	31		64									
Nisan	18		50									
Mayıs	18		38									
Haziran	14		43									
Temmuz	36		48									
Ağustos	14		58									
Eylül	11		52									
Ekim	10		79									
Kasım	22		123									
Aralık	27		109									
ORTALAMA	26		74									

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Avrupa Birliği uyum süresince, 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile hava kalitesi sınır değerlerine yıllara göre kademeli azaltma getirilmiştir. Bu çerçevede, SO₂ (Kükürtdioksit) Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar **125 µg/m³** (sınır değerinin %50’si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalması gerekmektedir.

Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere 2013 yılı sonu itibarıyla ilimizde sınır SO₂ sınır değerleri aşılmamış, ancak PM₁₀ sınır değerlerinde özellikle de iklim şartları nedeniyle dönem dönem artışlar görülmüştür.

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde 18 adet istasyona emisyon ölçüm yetki belgesi verilmiş olup 2014 yılında 93.323 adet aracın egzoz emisyonu ölçülerek egzoz emisyon ölçüm pulu ile 22.307 adet egzoz emisyon ruhsatı verilmiştir.

Çizelge A.11- İlimizde (2014) Yılı İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
(İl Emniyet Müdürlüğü ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2014)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam
102.353	160.155	8.115	21.605	189.875	-	-	-	93.323	93.323

NOT: Egzoz-Emisyonu yaptıran araçlara ait ayrıntılı bilgi olmadığından verilememiştir.

A.6. Gürültü

Gürültü Kaynakları

Teknolojinin ilerlemesiyle çevresel gürültü kirliliği de artmaktadır. Gürültü kirliliği canlılar üzerinde işitme ve algılama problemleri ve fiziksel ve psikolojik etkiler yapmaktadır. Çalışanlarda iş performansının azalması, çevrenin doğal sakinliğinden uzaklaşması, önemli bir çevre kirliliği yaratan, gelişmiş güzel ses spektrumu ya da rahatsız edici ses biçimidir.

Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında 30.11.2011 tarih ve 2010/5 sayılı Mahalli Çevre Kurulu Kararında çok hassas alanlar da gürültü kirliliğiyle ilgili şikayetler dikkate alınarak gürültü kirliliği giderilmeye çalışılmaktadır.

Gürültünün Fiziksel Çevreye olan Etkileri

Köyden kente göçün artması ve şehirde çarpık kentleşme ve yerleşim yerlerinin yeterli gelmemesinden ötürü insanlar verimli tarım arazileri ve orman arazilerine kayması neticesinde

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

hava kirliliği ve gürültü kirliliğinin bu alanlarda büyük etki göstermesi kaçınılmazdır. Hastane, okul ve resmi kurumların şehir merkezinde kalarak bu kirliliklere maruz kalması kaçınılmazdır.

Gürültünün Sosyal Çevreye Etkileri

İnsanların dikkatlerinin dağılması, çalışan insanların iş veriminin azalması, iş kazalarına sebebiyet vermesi, stres, yorgunluk hissi, işleme kayıplarının yaşanması gibi etmenler sosyal çevreyi etkilemektedir.

Gürültünün İnsanlar Üzerine Olan Etkileri

Fiziksel Etkileri

Gürültünün fiziksel etkisi geçici veya işitme hasarları şeklinde görülür. Ani ve yüksek sesin kulak zarını parçalaması hassas korti tabakasını düzelmeyecek şekilde hasara uğratması başlıca etkilerdir. Ani zarar oluşturmayacak düzeydeki gürültüde uzun süre kalan kişilerde sürekli işitme kayıpları görülebilir. Yüksek ses, tüy hücrelerini zedeleyerek, korti organında çökme oluşturarak yada işitme hücrelerini zedeleyerek işitme duyusuna zarar verir. Bu durum işitme kaybı ve işitme eşiğinin kaybına sebep olur.

Fizyolojik Etkileri

İnsan vücudu, ani ve yüksek seslere karşı otomatik ve bilinçsiz olarak tepki göstermektedir. Sürekli fizyolojik parametreleri (frekans kardiyak) ve elektroansefalogramları kaydedilen kişilerde yapılan bilimsel değerlendirmeler, gürültü kaynaklı fizyolojik etkilenmeleri açıkça göstermiştir. Gürültü ile kardiovasküler hastalıklar arasında ilişkiler konusunda sürdürülen çalışmalar ve deneyler, gürültünün;

- Yüksek Kan Basıncına
- Hızlı Kalp Atışına
- Kolesterol Artışına
- Adrenalin Yükselmesine
- Solunum Hızlanmasına
- Adele Gerilmesine
- İrkilmelere neden olabildiği kanıtlanmıştır.

Bu etkiler uyku sırasında daha belirgindir. Hamilelikte gürültünün etkileri konusunda Japonya’da yapılan çalışmalarda düşük ağırlıklı bebek doğumları ile gürültü ilişkisi bulunmuştur. Doğmamış bebekler gürültüden korunmamışlardır ve annenin tepkisi onlara da geçmektedir. İnsanların gürültüye alışabildikleri düşüncesi, aslında doğru değildir. Alışıldığı düşünülse bile biyolojik değişiklikler önlenememektedir.

Psikolojik Etkileri

Bilimsel araştırmalarda gürültüye maruz kalmış kişilerin hemen hemen tümünde psikolojik rahatsızlıklar bulunmuştur. Gürültülü yerlerde yaşamının en belirgin karşılığı “annoyance” olarak tanımlanan rahatsızlık, sıkıntı ve gerilim duygusudur. Gürültü yeteri kadar yüksekse ve kaynağı belirsiz ise veya neden olduğu gerilim yeteri kadar fazla ise aşağıdaki davranış bozuklukları görülmektedir:

- Rahatsızlık, aşırı tepkilere ve davranışlara dönüşebilir: Ani parlamalar, öfkeye hakim olamama ve kendini kaybetme gibi. Çeşitli ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de gazetelerde ve

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

polis kayıtlarında gürültü nedenli aşırı davranışların özellikle gürültü yapanlara karşı cinayetlere kadar vardığı görülmektedir.

- Kızgınlık ve öfkenin içe yöneltilmesi: Kendini suçlama ve aşırı sessizlik ve içe kapanma.
- Kızgınlık ve öfkenin dışa vurumu: Tartışmacı ve karamsar olma durumu.
- Sakinleştirici kullanımı: Uyku hapı tüketiminin artması.
- Hoşgörünün azalması.
- Yardım isteğinin azalması.
- Davranış Bozuklukları
- Öfkelenme
- Rahatsızlık Duygusu
- Sıkılma
- Diğer tepkiler: Doktorunu ziyaret etme, penceresini kapatma, dışarıda az zaman geçirme veya şikayetini bildiren yazılar yazma gibi.

Performans Üzerine Etkileri

İnsanların evlerinde, işyerlerinde ve çeşitli aktiviteleri sırasında maruz kaldıkları gürültünün performanslarını (verimini) ne yönde etkilediği araştırılmıştır. En önemli performans etkileri şunlardır:

a) Karşılıklı konuşmanın etkilenmesi

- Dinleme ve anlama güçlüğü ortaya çıkar.
- Konuşma kesintiye uğrar.
- Yüksek sesli konuşmak gerekir.
- İnsan iletişimi bozulur.
- Telefon konuşmaları etkilenir.
- Radyo, TV ve müzik dinleme etkilenir

b) Okuma ve öğrenmenin olumsuz etkilenmesi: Dikkat gerektirici, hafıza ve sözcüklerle ilgili çalışma ve öğrenimler gürültü ile olumsuz etkilenirler. Arka plandaki bir sözlü müzik, kelime hafızasını bozucu etki yapar. Okul çağında çocuğun öğrenme sağlığı ve düşünsel aktiviteleri ile çalışmayacak bir çevre gerekir. Okullarda 2 tür etkilenme gözlenmektedir.

- Konsantrasyonun etkilenmesi.
- Öğretmenlerin etkilenmesi.

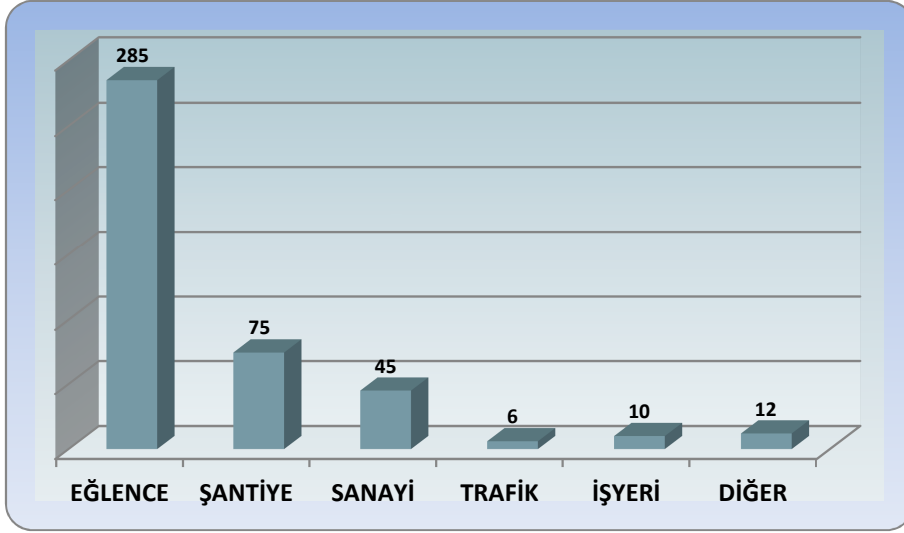
c) İş performansının etkilenmesi: Çalışma hayatında yüksek düzeyli ve ani veya kesikli gürültüler iş verimini çeşitli biçimlerde etkileyebilir:

İşin zamanında yapılması

- İşin doğru olarak yapılması
- İş kazaları

Ulaşım araçları, kara yolu trafiği, demir yolu trafiği, hava yolu trafiği, deniz yolu trafiği, açık alanda kullanılan teçhizat, şantiye alanları, sanayi tesisleri, atölye, imalathane, işyerleri ve benzeri ile rekreasyon

ve eğlence yerlerinden çevreye yayılan gürültü dâhil olmak üzere, insan faaliyetleri neticesinde oluşan zararlı veya istenmeyen açık hava seslerine ise çevresel gürültü denir. Müdürlüğümüz Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda; gürültü kirliliğini azaltmak amacıyla, gürültüye sebep olan kaynakları belirlemek ve engellenmesi için gerekli tedbirleri almaktadır.

Grafik A.3– İlimizde 2014 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (ÇŞİM,2014)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

“Küresel ısınma” denince, bütün dünyada sıcaklığın sistematik bir şekilde artması süreci anlaşılmaktadır. Bu yolla bir iklim değişikliği meydana gelmektedir. Çünkü sıcaklık artınca buharlaşma artar, yağışlar ve hava hareketleri değişir. Küresel iklim değişikliğini; belirli olmayan zamanlarda meydana gelen hava halleri değişikliği ile karıştırmamak gerekir. Örneğin belirsiz zamanlarda veya herhangi bir mevsimde meydana gelen kuraklık (örneğin bizde kış kuraklığı) veya yaz kuraklığı olan bölgelerde yağışlı yazlar olayı “hava değişikliği” olarak nitelenir yani iklim değişikliği değildir. O nedenle son 10-15 yıl içinde, sıcaklığın bütün dünyada sistematik olarak artışı, 1983 yılından itibaren ölçmelerle belirlenmiştir. Son yüzyılın en sıcak ve en kurak yazları son 8 – 10 yıl içinde yaşanmıştır. Sıcaklık ölçümleri ile elde edilen bu sonuçları, bazı buzul erime olayları da desteklemektedir. Örneğin, güney kutbundan şimdiye kadar görülmemiş büyüklükte buzul parçalarının koparak ayrılması, İzlanda Buzul’larının son 30 yılda şimdiye kadar görülmeyen bir hızla erimeleri, Himalaya ve Alpler’de cereyan eden buzul erimesi süreçleri gibi dünya üzerinde yaygın olarak görülen süreçler “Küresel Isınma” gerçeğinin yadsınamaz kanıtlarıdır.

Bilim insanları, küresel ısınmada en etkili faktörün, “sera gazları” denen bazı gazların son yıllarda atmosferde hızla artması olduğu üzerinde fikir birliğine varmışlardır. Başlıca sera gazları; karbondioksit, metan, kloroflor karbon, ozon ve azot oksitleridir. Bunlar içinde karbondioksit %50 ile en etkili sera gazı olarak bilinmektedir.

Küresel ısınmanın birçok olumsuz sonuçları olacağı tahmin edilmektedir. Bunların başlıcaları şunlardır:

- Sıcaklık arttıkça yeryüzündeki karalardan ve su yüzeylerinden buharlaşma da artacaktır. Bu da bazı bölgelerde aşırı yağışlara, bazı bölgelerde de kuraklığa neden olacaktır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

- Kutuplardaki buzullar eriyecek, denizler ve okyanuslarda su düzeyleri yükselecek ve taşkınlar, su basmaları ve seller meydana gelecektir.
- Siklon ve fırtına afetleri artacaktır.

Bütün bunlar bitkisel ürünler üzerinde olumsuz etki yaratacağı gibi, hayvansal canlılar üzerinde de zararlı olacaktır. O nedenle bilim insanları tarafından, küresel ısınma ve iklim değişimi, “yeni bir atmosferik tehlike” veya “artık dünyanın ateşi yükseliyor” şeklinde nitelenmektedir. Bu ifadeler gelecek tehlikeler için bir uyarı olarak kabul edilmelidir.

Alınabilecek Koruma Önlemleri

Bilim insanlarının hepsi, fosil yakıt (kömür, petrol, doğalgaz, vb.) kullanımı yerine, atmosferin karbondioksit yoğunluğunu arttırmayan yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılmasını önermektedirler. Bu konu, birçok Dünya Zirvesi Toplantıları'nda tartışılmış ve uluslar arası protokol ve sözleşmeler düzenlenmiştir (1992 Rio, 1997 Kyoto, 2002 Johannesburg gibi). Ayrıca karbondioksit harcayan yeşil örtünün, özellikle ormanların tahrip edilmemesi, enerji tasarrufu sağlanması, enerji harcayan ev alet ve gereçlerinde standartların geliştirilmesi, çarpık kentleşmeye son verilmesi de alınması gereken önlemler arasında sayılmaktadır.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Hava kirliliği; atmosfere bırakılan toz, gaz, duman, koku ve su buharı gibi kirleticilerin havanın doğal bileşimini bozarak canlılara zarar verecek yapıya dönüşmesidir. Hava kirliliğinin en büyük sebebi sanayi tesisleri ve meskenlerde yakıtların yanması sonucu atmosfere verilen atık gazlardır. Kahramanmaraş'ta da özellikle kış aylarında gerek ısınma ve sanayi bacalarından çıkan emisyonlar, gerekse motorlu taşıtların emisyonları hava kirliliğine katkı sağlayan önemli faktörlerdendir.

04.07.2012 tarih ve 8873 sayılı Bakanlığımızca yayınlanan 2012/16 sayılı genelgesi ile, hava kalitesinin belirlenmesine yönelik uygulamalarda birlikteliği sağlamak için yönetmelikte belirlenen tanımlanmış metotları ve kriterleri esas alarak tam bir hava kalitesi değerlendirmesinin sağlanması, diğer taraftan da hava kalitesi sınır değerlerinin aşılmaması için alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi ile hava kalitesi ve hava kirliliğinin önlenmesi konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi konusunda destek sağlanması istenmiştir.

Kahramanmaraş İl bazında hava kirliliğini önleyici olarak yapılan ve yapılacak çalışmalar ve alınacak tedbirleri içeren detaylı çalışmaların (alınması gereken önlemlerin uygulanması konusunda sorumlu kurum/kuruluşun belirlenmesi, uygulama zamanının belirlenmesi, varsa yatırım programındaki maliyeti ve fizibilite çalışmaları vs.) Mahalli Çevre Kurulunda karara bağlanarak Bakanlığımıza gönderilmesi sağlanmıştır.

Kaynaklar:

- ÇŞİM(2014)
- Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü(2014)
- Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü (2014)
- Mahrukatçılar Odası Başkanlığı (2014)

B. SU VE SU KAYNAKLARI**B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli****B.1.1. Yüzeysel Sular****B.1.1.1. Akarsular**

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları(DSİ 20. Bölge Müdürlüğü,2014)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Aksu Çayı	110	110	31,408	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Andırım Suyu	14	14	3,260	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Bertiz Çayı	19	19	2,297	Ceyhan Nehri	Sulama
Cemregeç Suyu	18	18	2,066	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Ceyhan Nehri	425	190	82,895	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Erkenez Çayı	31	31	1,715	Ceyhan Nehri	Sulama+İçme suyu
Fırınz Deresi	11	11	4,500	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Göksu Çayı	145	35	10,900	Fırat Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Göksun Çayı	60	60	12,282	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Hurman Çayı	50	50	10,300	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Keşiş Suyu	28	28	3,274	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Kısık Deresi	11	11	3,676	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Körsulu Çayı	40	40	4,650	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Nargile Deresi	10	10	2,380	Ceyhan Nehri	Sulama
Sarsap Çayı	25	25	0,274	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Söğütlü Çayı	60	60	3,892	Ceyhan Nehri	Sulama+enerji+içme suyu
Tekir Deresi	19	19	4,580	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Zeytin Suyu	10	10	1,880	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
TOPLAM	1.086	741	186,229		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Hidrografik açıdan en önemli akarsu Ceyhan Nehridir. Ceyhan Nehri Kahramanmaraş' ın en önemli akarsuyudur. Toplam uzunluğu 425 km olan Ceyhan Nehrinin 190 km lik bölümü, Kahramanmaraş il sınırları içinden geçer. Nehrin ortalama debisi 82.9 m³/s dir. Ceyhan Nehrinin dar ve derin vadilerden akması, yüksek debiye sahip olması nedeniyle üzerine Menzelet, Sır ve Kılavuzlu Barajları inşa edilmiştir. En önemli kolları Aksu Nehri, Orçan, Söğütlü, Nergile, Hurman, Göksun ve Körsulu Çayları ile Keşiş, Fırız, Tekir, Törbüzek Dereleridir.

Ulaşım, taşımacılık ve su sporlarına uygun akarsular mevcut değildir. İçme suyu, Kültür balıkçılığı ve elektrik enerjisi üretimi ile sulamada kullanılmaktadır.

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlimizdeki doğal göller ve baraj göllerine ait bilgiler aşağıdaki çizelgelerde verilmiştir.

Çizelge B.2 Doğal Göller

Göl Adı	Bulunduğu İlçe	Yüzölçümü (km ²)	Denizden Yüksekliği	Özelliği
Gavur Gölü	Türkoğlu	0,76	450	Bataklık
Kumaşır Gölü	Merkez	0,09	480	Bataklık

Çizelge B.3- Göletler

Göletin Adı	Gölet Depolama Hacmi(hm ³)	Gölet rezervuar alanı (ha)	Sulama Alanı (net), ha	Kullanım Amacı
Kızılениş Göleti	3,300	37	323	Sulama
İncecik Göleti	0,420	7	52	Sulama
Düzbağ Göleti	0,910	25	164	Sulama
Kamışcık Göleti		15	290	Sulama
Kemalli Göleti			254	Sulama
Esence Göleti			25	Sulama
Büyük Yapalak			20	Sulama
Çardak Göleti			136	Sulama
Püren Göleti	1,188	38	183	Sulama
Meydan	0,550	20	41	Sulama
Merk	1,758	12	280	Sulama
Zorkun	1,550		193	Sulama
Sarsap	5,509		557	Sulama
Hapisağzı	1,680		328	Sulama
Zeynepuşağı	1,260		171	Sulama

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.4-İlimizdeki Baraj Gölleri ve rezervuarları (D.Sİ. 20. Bölge Müdürlüğü, 2014)

Adı	Depolama Hacmi(hm ³)	Rezervuar alanı (ha)	Sulama Alanı (net), ha	Kullanım Amacı
Ayvalı Barajı				İçme suyu+Sulama
Kartalkaya Barajı				İçme suyu+Sulama
Kılavuzlu Barajı ve HES				Sulama+Enerji
Menzelet Barajı ve HES				Enerji
Sır Barajı ve HES				Enerji
Adatepe Barajı				Sulama
Kandil Barajı ve HES				Enerji
Sarıgüzel Barajı Ve HES				Enerji
Suçatı Bendi HES				Enerji
Berke Barajı ve HES				Enerji
Hacınınoğlu Reg. Ve HES				Enerji
Kozak Bendi HES				Enerji
Zeytin Reg. Ve HES				Enerji
Kargılık Reg. Ve HES				Enerji
Fırınz Reg. Ve HES				Enerji
Değirmenüstü Reg. Ve HES				Enerji
Güneşli Reg. Ve HES				Enerji
Kısıık Reg. Ve HES				Enerji
Teleme Reg. Ve HES				Enerji
Avcılar Reg. Ve HES				Enerji
Süleymanlı Reg. Ve HES				Enerji
Tahta Reg. Ve HES				Enerji
Andırın Göleti ve HES				Enerji
Kesme Reg. Ve HES				Enerji
Gökgedik Reg. Ve HES				Enerji
Torlar Reg. Ve HES				Enerji

B.1.2. Yeraltı Suları

İlimizin su kaynaklarını; akarsular, yeraltı suları, baraj ve suni göletler oluşturmaktadır. Şu anda su ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan bu kaynaklar aynı zamanda il genelinde üretilen atık sular yer üstü ve yer altı sularına karışarak kirlenmelere neden olmaktadır.

Bu suların tarımsal amaçlı kullanılması hem bitkiler vasıtasıyla canlılara hem de toprak kirliliğine neden olmaktadır. Toprak belli bir süreden sonra bu kirliliği tutamaz olmakta ve yer altı suyuna karışmasına neden olmaktadır.

İlimizin yazın sıcak ve kurak bir iklime sahip olması atık suların buharlaşmasına neden olmaktadır.

Maraş Ovasında bir çok tarımsal amaçlı kuyu mevcuttur. Bunun yanında sanayi tesislerinin yeraltı suyu kullanımının çoğalması yer altı su seviyesini olumsuz etkilenmiştir. Bazı bölgelerde artezyen kaynak olarak çıkan sular kaybolmuştur.

Jeotermal Sahalar:

İlimizdeki jeotermal alan, Kahramanmaraş merkeze bağlı Ilıca kasabasında, Döngel Belediyesi ve Hartlap Köyünde bulunan jeotermal alanıdır. Alanda genel kırık doğrultuları KB-GD ve DKD-BGB'dir. Ana rezervuar kaya mesozoyik yaşlı kristalize kireçtaşlarıdır.

Bölgede sondajlar yapılmadan önce üç farklı sıcak su kaynağı varken, yapılan sondajlardan sonra bu kaynaklardan ikisi kurumuş, sadece dere içindeki kaplıcıyı besleyen dere kaynağı kalmıştır. Bu kaynağın sıcaklığı 41 °C, debisi 3.44 l/s dir.

Çizelge B.5- Süleymanlı sondaj alanında açılan sondaj kuyuları.

Kuyu No	Tarih	Derinlik (m)	Sıcaklık (°C)	Debi (l/s)	Üretim Şekli
Süleymanlı-1	1985	425.3	43.5	-	Üretim yok
Süleymanlı-2	1991	437.85	43	30-40	P
Ilıca-3 (KI-3)	1996	387	43.5	80-90	K
KI-4	2004	278	49	25	K
KI-5	2004	407	49	30	K

P:pompa, K:Kompresör

Süleymanlı'daki (Ilıca Beldesi) sıcak su kaynakları gazlı, berrak, demiroksit ve kükürt tortuludur. Toplam debi 6,5 lt/sn. sıcaklık ise 41-42 °C 'dir. Toplam mineralizasyon 327,55 mg/lt olup, "Mineralce fakir sıcak sular" kapsamına girmektedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MTA tarafından 1984 yılında yapılan sondajda 43,5 °C ve 55 lt/sn artezyen halinde sıcak suya rastlanmıştır. Sonraki yıllarda kuyu yıkılmıştır.

1991 yılında yapılan sondajda 43 °C ve 14 lt/sn debide sıcak suya rastlanmıştır.

2003-2004 yılında yapılan iki sondajda 47,2 °C ve 20 lt/sn debide sıcak suya rastlanmıştır. 2008-2009 yıllarında Döngel Mahallesi ve Hartlap Mahallesi yapılan sondaj çalışmaları sonucu sıcak su yüzeye çıkarılmıştır. Döngel Mahallesi kaplıca tesislerinin inşaatına başlanılmıştır. Hartlap Mahallesi ise herhangi bir tesisleşme başlamamıştır.

Çizelge B.6– İlimizin Yeraltısu Potansiyeli (2014) İçme Kullanma Suyu Yer Altı Ve Yüzeysel Su Kaynakları Sayısı

Kaynağın İsmi	Su kaynakları sayısı
AFSİN	81
ANDIRIN	58
ÇAGLAYANCERİT	14
EKİNÖZÜ	20
ELBİSTAN	93
GÖKSUN	83
MERKEZ	176
NURHAK	13
PAZARCIK	50
TÜRKOĞLU	49

İçme ve Kullanma Suları:

İlimiz merkez içme ve kullanma suyu Pınarbaşı Mevkiinde bulunan Büyükgöz, Kırkgöz ve Baharpınarı adı ile bilinen kaynak suları ve Kahramanmaraş Ovasında bulunan iki terfi merkezinden beslenmektedir. Pınarbaşı Mevkiindeki kaynak sularının bir kısmı cazibe ile diğer bir kısmı ise terfi vasıtası ile şebekeye verilmektedir. Kuyulardan 600 lt/sn. ve Pınarbaşı Mevkiindeki su kaynaklarından ise 500 lt/sn. olmak üzere toplam 1.100 lt/sn. su temin edilmektedir. Şehrimizin şu andaki su ihtiyacı ise 2.000 lt/sn'dir. Mevcut içme suyu depolarının 77.365 m³ su toplama kapasitesi bulunmakta, şebeke uzunluğu ise 585,7 km'dir.

Aradaki içme suyu açığını kapatmak için, Merkez Belediyesince yaptırılan Andırın ilçe merkezinin 15 km. doğusunda Gökgedik köyü sınırları içerisindeki 1.200 lt/sn. debili, Karasu İsale Hattı çalışmaları sona ermiş olup şehre su dağıtımı yapılmıştır.

Çizelge B.7- Belediyeler Su Envanteri

İLÇELER	BELEDİYELİK YERLER			
	Şebeke	Kaynak	Depo	Diğer(kuyu vs.)
MERKEZ	33	48	71	17
AFŞİN	20	19	17	
ANDIRIN	7	10	9	
Ç.CERİT	3	4	7	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

EKİNÖZÜ	3	2	3	
ELBİSTAN	14	16	15	
GÖKSUN	9	15	14	
NURHAK	4	6	4	
PAZARCIK	5	17	9	10
TÜRKOĞLU	8	7	10	
TOPLAM	106	144	159	27

Çizelge B.8 -İlçelere Göre Su Envanteri

İLÇELER	NEHİR	SU HAVUZU REZERVUAR	GÖL	KAPLICA- İÇMECE	YÜZME HAVUZU
AFŞIN					
ANDIRIN	5		1		
ELBİSTAN	6		3		
EKİNÖZÜ	1			1	
GÖKSUN	14	2			
MERKEZ	12	2	3	3	3
NURHAK					
PAZARCIK	1	4	1		2
TÜRKOĞLU	2				1
Ç.CERİT					
TOPLAM	41	8	8	4	6

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İlimizin su kaynaklarını; akarsular, yeraltı suları, baraj ve suni göletler oluşturmaktadır. Şu anda su ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan bu kaynaklar aynı zamanda il genelinde üretilen atık sular yer üstü ve yer altı sularına karışarak kirlenmelere neden olmaktadır.

Bu suların tarımsal amaçlı kullanılması hem bitkiler vasıtasıyla canlılara hem de toprak kirliliğine neden olmaktadır. Toprak belli bir süreden sonra bu kirliliği tutamaz olmakta ve yer altı suyuna karışmasına neden olmaktadır.

İlimizin yazın sıcak ve kurak bir iklime sahip olması atık suların buharlaşmasına neden olmaktadır.

Maraş Ovasında bir çok tarımsal amaçlı kuyu mevcuttur. Bunun yanında sanayi tesislerinin yeraltı suyu kullanımının çoğalması yer altı su seviyesini olumsuz etkilemez. Bazı bölgelerde artezyen kaynak olarak çıkan sular kaybolmuştur.

B.1.3. Denizler

(KAHRAMANMARAŞ'IN DENİZE KIYISI BULUNMAMAKTADIR.)

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

İlimiz merkez içme ve kullanma suyu Pınarbaşı Mevkiinde bulunan Büyükgöz, Kırkgöz ve Baharpınarı adı ile bilinen kaynak suları ve Kahramanmaraş Ovasında bulunan iki terfi merkezinden beslenmektedir. Pınarbaşı Mevkiindeki kaynak sularının bir kısmı cazibe ile diğer bir kısmı ise terfi vasıtası ile şebekeye verilmektedir. Kuyulardan 600 lt/sn. ve Pınarbaşı Mevkiindeki su kaynaklarından ise 500 lt/sn. olmak üzere toplam 1.100 lt/sn. su temin edilmektedir. Şehrimizin şu andaki su ihtiyacı ise 2.000 lt/sn'dir. Mevcut içme suyu depolarının 77.365 m³ su toplama kapasitesi bulunmakta, şebeke uzunluğu ise 585,7 km'dir.

Aradaki içme suyu açığını kapatmak için, Merkez Belediyesince yaptırılan Andırın ilçe merkezinin 15 km. doğusunda Gökgedik köyü sınırları içerisindeki 1.200 lt/sn. debili, Karasu İsale Hattı çalışmaları sona ermiş olup şehre su dağıtımı yapılmıştır.

Ayvalı Projesi ile Kahramanmaraş ilinin 2040 yılına kadar olan içme kullanma ve endüstri ihtiyacını karşılamak için 52 hm³/yıl içme suyu verilecektir. Proje kapsamında 1 adet baraj, 24800 m. uzunluğunda isale hattı ve arıtma tesisi bulunmaktadır. Söz konusu ünitelerin inşaatı tamamlanmış olup 17/05/2010 tarihinde K.Maraş Belediyesi'ne devri gerçekleştirilmiştir.

Çizelge B.9 - İlimizde (...) Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (Kaynak, yıl)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Bu konuda bilgiye ulaşılamamıştır.										

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu**B.3.1. Noktasal kaynaklar****B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar**

Sanayi Tesislerinden Kaynaklanan Su Kirliliği: İşletmeler tarafından alıcı ortama verilen atıksular işletmelere ait atıksu arıtma tesislerinde fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlemlerine tabii tutularak alıcı ortama verilmektedir.

Su kirliliği yönünden ilimizin en önemli sorunu şehir kanalizasyonunun ve Organize Sanayi Bölgesindeki atık suların hiçbir bir arıtma işlemine tabii tutulmadan Sır Barajına dökülmektedir. Kahramanmaraş Belediyesi evsel nitelikli atıksu arıtma tesisi için Merkez Pınarbaşı Köyü Sümbüllü Mevkiindeki 242.683,38 m² lik alan seçilmiş, Bakanlığımızın IPA Koordinasyon ve Uygulama Merkezine sunulmak üzere projenin 1. Etabını oluşturan ön fizibilite kapsamında bulunan A, B ve C Etapları tamamlanarak Belediyeye teslim edilmiştir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kahramanmaraş Entegre Su Projesi toplam tahmini bütçesi yaklaşık 43 milyon avro olup AB Komisyonu tarafından IPA Fonları kapsamında %85 oranında karşılıksız hibe, geri kalan % 15'in, % 40'ı Bakanlığımızdan, % 60'ı da Belediye bütçesinden karşılanacaktır. Atıksu arıtma tesisi için "ÇED Olumlu Kararı" verilmiştir.

Projenin fizibilite raporları için Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nden onay alınmıştır. Proje, Komisyon'a gönderilmiştir. AB Komisyonu(Brüksel), AB Delegasyonu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İl Müdürlüğü personelleri ve Yüklenici Firma yetkilileri tarafından 20-21 Eylül 2012 tarihlerinde Atıksu Arıtma Tesisi saha gezisi yapılmış, 21 Eylül de ise Belediye binasında toplantı yapılmıştır.

Komisyon kararının akabinde, ilgili Belediye tarafından projenin Anaerobik çamur çürütücü(Anaerobic Digestion) ilavesi yapılmış ve proje son halini alarak onaylanmıştır. Son halini alan projeye ilgili ihale süreci başlamıştır.

Sanayi Tesislerinden Kaynaklanan Toprak Kirliliği:

Sanayi tesislerinin yer seçimi aşamasında, her yerde karşılaşıldığı gibi ilimizde de yanlışlıklara rastlanmaktadır. İlin yakın civarında, anayol kenarlarında sanayi tesisleri yerlerini almıştır.

Atıksu arıtma tesisi olmaması nedeniyle kirli sular akarsulara karışmakta ve oradan da sulama suyu olarak tarım arazilerine taşınmaktadır.

Sanayi Tesislerinden Kaynaklanan Gürültü Kirliliği:

Sanayi tesisleri ve Küçük Sanayi işyerleri ile ilgili şikâyetler değerlendirilerek gürültüye neden olan kaynakla ilgili yalıtım tedbirleri alınması sağlanarak gürültü düzeyleri asgari seviyede tutulması konusunda çalışılmaktadır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Kısaca su kaynakları üzerine evsel kirlilik baskısından söz edilebilir. Alıcı ortama deşarj edilen atıksu miktarı m³/yıl, deşarj noktası koordinatlarına değinilmelidir. Ayrıntılar "C.5." bölümünde verilebilir.

Evsel Atıklar

Kahramanmaraş İli, Merkez İlçesi, Kürtül Kasabası, Eyüp Sultan Mahallesi, Deli Ömer Mevkii, 322.594,05 m²'lik (32,26 ha) kısmında MARAŞÇEBBİR (Kahramanmaraş Belediyesi ve Çevre Belediyeler Katı Atık Bertaraf Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) tarafından Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi faaliyete geçirilmiştir.

MARAŞÇEBBİR üyesi 1 merkez belediye, 4 ilçe belediyesi ve 6 belde belediyesinden oluşan evsel katı atıklar, evsel nitelikli endüstriyel katı atıklar, ticari ve kurumsal kaynaklı katı atıkların toplanması, taşınması, geri kazanılması, biyolojik olarak işlenmesi, düzenli olarak depolanması, tıbbi atıkların sterilize edildikten sonra düzenli olarak depolanması, sızıntı sularının toplanması ve sızıntı suyu arıtmaya tâbi tutulması, depo gazlarının toplanarak yakılması gibi temel bileşenleri içeren bütünleşmiş bir yönetim sistemidir. Kentsel katı atık tanımına girmeyen, tehlikeli atıklar, inşaat ve hafriyat atıkları proje kapsamının dışında tutulmuştur. Birlik üyelerinin nüfusu 2010 yılı TÜİK verilerine göre toplam 511.118 kişidir. TÜİK verilerine göre bir kişiden

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

1,15 kg/gün katı atık oluştuğu verisi dikkate alındığında birlik üyesi belediyelerden günde yaklaşık 587,78 ton/gün katı atık oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Resim B.1-Düzenli Deplama Alanından görünüş

Resim B.2-Katı atık sızıntı suları toplama havuzu

Kuzey İlçeler

Kahramanmaraş İl Özel İdaresi ve Belediyeler Çevre-Altyapı Temel Hizmetler Birliği tarafından AB Katılım Öncesi Hibe Destek Programı Çerçevesinde, Afşin İlçesi ve 9 Belde için Afşin İlçesi Suluk Mevkiinde 9,9 hektarlık alanda yapılacak olan Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tesisi için Mahalli Çevre Kurulunun 26.07.2007 tarih ve 06 nolu kararı ile uygun görüş verilmiştir. Ancak; Afşin ilçemizle birlikte Elbistan, Göksun, Ekinözü ve Nurhak ilçelerimizin de katı atıklarının depolanıp bertaraf edileceği tesisin bölgesel olması nedeniyle, mevcut alan 38,4 hektara çıkarıldığından bahisle AB Katılım Öncesi Hibe Destek Programı çerçevesinde Afşin ilçesi Suluk Mevkiinde yaptırılacak olan Bölgesel Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisi yerinin İlimiz Mahalli Çevre Kurulunda yeniden değerlendirilmesi istenmiş olup Mahalli Çevre Kurulunun 30.04.2013 tarih ve 12 sayılı kararı ile 38,4 hektarlık alanda yaptırılacak olan Bölgesel Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisi yerinin uygunluğuna karar verilmiştir.

2014 yılı içerisinde ilimizde oluşan 520.00 kg tıbbi atık, lisanslı firma tarafından toplanarak Taşıma lisanslı araçlarla sterilizasyon tesislerine taşınmıştır.

Tehlikeli atık kapsamında bulunan atıklar Bakanlığımızın yetkilendirmiş olduğu kuruluş ve işletmeler tarafından taşınarak bertaraf edilmektedir.

İldeki hızlı nüfus artışı, kentleşme ve refah seviyesinin yükselmesi ve buna paralel tüketim alışkanlıklarında meydana gelen değişimler atık miktarının artmasına atık kompozisyonunun da değişmesine neden olmuştur. Nitekim 2007 yılında 1.004.414 olan il nüfusu 2014 yılı sonunda 1.089.038 olmuştur. Bu dönemde nüfusa paralel olarak atık da artmıştır. Atık kompozisyonunda da yıllara göre değişiklikler olmuştur. İl sınırları içerisinde çok sayıda sanayi tesisinin bulunması tehlikeli atıklar üzerinde önemle durulmasını gerektirmektedir. Oluşan tehlikeli atık, Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesislerine gönderilmektedir.

Bu konuda Bakanlığımızca başlatılan TABS (Tehlikeli Atıkların Beyan Sistemi) ile sanayiden kaynaklanan tehlikeli atıkların online ortamda atık üreticileri tarafından Bakanlığımızca verilen şifreler yardımıyla girişinin yapılması çalışmaları başlatılmıştır. Ayrıca sanayi kuruluşlarının hazırladığı Tehlikeli Atık Yönetim Planları Müdürlüğümüzce incelenerek değerlendirilmektedir.

ÇED olumlu kararı alınmış olan Düzenli Depolama Tesisinin hayata geçmesiyle birlikte 1.300.000 nüfusa hizmet vermesi yılda 1.000.000 ton /yıl atık depolanması beklenmektedir.

B.3.2. Yayıllı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynakları

İlimizde **375.309** hektar tarım ve 180.539 ha çayır-mera arazisi bulunmaktadır. Tarım arazisinin yaklaşık **195.318** hektarını işlenen kuru tarım alanları oluşturmaktadır.

İlimizin sulanabilir **353.580** hektar alanın DSİ tarafından etüt edilen **227.534** ha arazinin **163.927** ha alanı ekonomik olarak sulanabilir arazilerdir. Şu anda sulanan arazi miktarımız ise; DSİ tarafından 40.555 ha, KHGM tarafından sulanan arazi ise 23.510 ha, halk sulamaları 90.739 ha, toprak su kooperatifleri tarafından sulanan alan 4.132 ha olup Toplam 162.329 hektarlık arazimiz sulanmaktadır. Sulanan arazilerin % 25'i DSİ tarafından (devlet sulaması) sulanmakta, % 56'lık kısmı ise halk tarafından sulanmaktadır. Sulanan alan toplam sulanabilecek alanın % 46'sını teşkil etmektedir.

Kahramanmaraş il bütününde temel ekonomik sektör tarım'dır. Bu sektörün istihdam edilen nüfus içindeki payı 2009 yılı itibariyle % 59,2' dir. İl genelinde istihdam edilen nüfusun en yoğun olduğu ilçeler; merkez ilçe (% 18), Elbistan (% 3,4) ve Afşin (%1,5) ilçeleridir.

İlçelere göre sektörel dağılım verileri incelendiğinde; Merkez İlçe (% 42.1) ve Elbistan (% 59.8) hariç; tüm ilçelerde, Tarım Sektörü'nde çalışanların oranı il ortalamasının (% 59.2) üzerindedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Merkez İlçe ve Elbistan hariç Tarım Sektörü'nde çalışanların oranının en yüksek olduğu ilçe % 80.9 ile Çağlayancerit, en düşük olduğu ilçe ise % 68.2 ile Afşin'dir. Geriye kalanlar içinde Andırın (% 79.8) hariç diğerleri % 70-75 aralığında yığılmış benzer özelliklere sahip ilçelerdir.

2000 yılı verilerine göre istihdamda önemli bir paya sahip olan tarım sektörü, 2001 yılı Kahramanmaraş GSYİH' nın sadece % 22'sini yaratabilmektedir. Bu değer tarımsal ürünlerin katma değerinin düşük olduğunu yada üretim faaliyetlerinin aile işletmeleri şeklinde küçük, verimsiz işletmelerce gerçekleştirildiğini ve potansiyellerini yeterince kullanamadığını göstermektedir.

Kaynak DSİ, İl Özel İdaresi Müdürlüğü ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd.

B.3.2.2. Diğer

İl içerisinde vahşi depolama sahaları bulunmaktadır. Bu sahalardan özellikle Merkez İlçeye ait olan alan rehabilite edilmiştir. Alanın bir kısmı üzerine katı atık transfer istasyonu kurulmuştur. Diğer belediyelerin alanları da proje kapsamında rehabilite edilmesi planlanmaktadır.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

İli	İÇME-KULLANMA		SANAYİ	
	Belge Adedi	Tahsis (ton/yıl)	Belge Adedi	Tahsis (ton/yıl)
KAHRAMANMARAŞ	1.454	58.110.191	108	32.777.396

Geniş bir su ağına sahip olan Kahramanmaraş'ın su kaynakları yer altı, yer üstü, baraj ve suni göletlerden oluşmaktadır. İlin başlıca akarsu kaynakları; Ceyhan Nehri, Aksu Çayı, Körsulu Deresi, Erkenez Çayı, Göksun Çayı, Hurman Çayı, Söğütlü Çayı, Göksu Çayı, Fırınız Deresi, Tekir Deresi, Andırın Suyu ve Keşiş Suyu dur.

İlin başlıca yer altı su kaynakları: Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı, Cağsak, Kozludere, Karahmet, Yeşilgöz, Fırınız, Değirmengözü, Obaönü ve Mehmetbey dir. Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı Kaynakları Kahramanmaraş İlinin içme suyu ihtiyacını karşılamak için kullanılmakta olup, bu üç kaynağın debisi ortalama 500 l/s dir. Değirmengözü ve Obaönü Kaynakları Andırın İlçesinin kuzeydoğusundadır. Her iki kaynak ta Kahramanmaraş merkezin içme suyu ihtiyacı için kullanılmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.10-KAHRAMANMARAŞA AİT ÜNİTELERİN DETAYLI İÇMESUYU ENVANTER BİLGİLERİ

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLE	BAĞLISI (Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MİKTARI (M ³ /YIL)	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERLİSİZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	AFŞİN	AĞÇAŞAR	Merkez	107	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.819	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	ALİMPINAR	Merkez	611	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		41.866	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	ALTAŞ	Merkez	1.273	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		92.217	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	BAŞÜSTÜ	Merkez	660	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		40.875	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	BİNBOĞA	Merkez	255	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		17.821	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	BÜYÜKSEVİN	Merkez	564	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		38.047	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	ÇAĞILHAN	Merkez	187	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.719	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	ÇUKURPINAR	Merkez	265	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		19.943	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	DEVEBOYNU	Merkez	276	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		12.729	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	EMİRİLYAS	Merkez	553	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		38.966	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	EMİRLİ	Merkez	305	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		23.691	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	ERÇENE	Merkez	748	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		52.827	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	GÖZPINAR	Merkez	96	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.223	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	HÜYÜKLÜ	Merkez	1.538	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		111.877	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	İGDEMLİK	Merkez	152	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		12.376	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	KABAAĞAÇ	Merkez	1.227	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		57.282	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	KARAGÖZ	Merkez	631	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		36.208	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	KARGABÜKÜ	Merkez	232	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		17.326	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	KÖTÜRE	Merkez	196	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.759	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	KUŞKAYASI	Merkez	373	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		29.702	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	NADİR	Merkez	1.012	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		74.750	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	ORTAKLI	Merkez	418	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		31.753	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	AFŞİN	ÖRDEK	Merkez	498	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		35.854	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	ÖRENDERESİ	Merkez	83	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.294	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	SOĞUCAK	Merkez	198	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.002	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	TÜRKÇAYIRI	Merkez	436	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		32.036	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	TÜRKSEVİN	Merkez	632	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		45.826	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	YAZIDERE	Merkez	278	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		21.923	SULU	YOK
MERKEZ	AFŞİN	YAZIKÖY	Merkez	88	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		6.506	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	ARMUTALAN	Merkez	184	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.214	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	BERÇENEK	Merkez	141	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		11.951	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	BÜĞET	Merkez	231	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		17.892	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	ÇOMUDÜZ	Merkez	323	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		16.336	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	DOKUZTAY	Merkez	178	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		12.800	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	HATİCEPINARI	Merkez	102	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		7.143	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	İNCİ	Merkez	103	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		8.486	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	İNCİRLİ	Merkez	243	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		17.892	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	KANGAL	Merkez	194	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.366	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	KAŞANLI	Merkez	562	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		41.866	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	KOÇOVASI	Merkez	424	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		27.510	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	OĞLAKKAYA	Merkez	71	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.648	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	ÖRENLI	Merkez	94	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.930	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	SÖĞÜTDERE	Merkez	57	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.819	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	TATLAR	Merkez	757	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		60.535	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	TOPAKTAŞ	Merkez	228	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.861	SULU	YOK
TANIR	AFŞİN	YAZIBELEN	Merkez	842	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		49.503	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU
ANDIRIN İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MİKTARI (M ³ /YIL)	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERSİZ/ USUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	ANDIRIN	AKÇAKOYUNLU	Merkez	579	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		27.368	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	AKGÜMÜŞ	Merkez	411	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	26.802	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ALAMEŞE	Merkez	470	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		17.750	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ALANLI	Merkez	401	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.324	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ALINOLUK	Merkez	380	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.083	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ALTINYAYLA	Merkez	822	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		61.525	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ANACIK	Merkez	456	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		18.882	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ARIKLAR	Merkez	642	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		39.390	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	BAŞDOĞAN	Merkez	671	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		35.147	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	BEKTAŞLI	Merkez	309	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.294	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	BEŞBUCAK	Merkez	910	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.600	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	BOĞAZÖREN	Merkez	420	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.951	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	BOSTANLI	Merkez	239	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.082	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	BOYNUYOĞUNLU	Merkez	211	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.032	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	BOZTOPRAKLI	Merkez	958	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		40.380	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	BULGURKAYA	Merkez	650	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		17.821	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	CAMUZLUK	Merkez	394	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.103	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ÇİÇEKLİ	Merkez	605	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		20.862	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ÇUHADARLI	Merkez	325	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.476	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	DARİOVASI	Merkez	833	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.356	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	EFİRAĞIZLI	Merkez	747	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		29.702	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	EMİRLER	Merkez	326	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.134	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	ERENLER	Merkez	265	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.739	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	ANDIRIN	GÖKAHMETLİ	Merkez	238	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.970	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	GÖKÇELİ	Merkez	398	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.459	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	GÖKGEDİK	Merkez	527	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		12.447	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	HACİVELİUŞAĞI	Merkez	411	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.466	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KABAAĞAÇ	Merkez	427	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.507	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KABAKLAR	Merkez	199	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.134	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KALEBOYNU	Merkez	266	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		17.609	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KARAPINAR	Merkez	226	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		8.203	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KARGAÇAYIRI	Merkez	323	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		19.236	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KIYIKÇI	Merkez	249	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.224	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KIZIK	Merkez	773	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		21.711	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KÖKLÜ	Merkez	455	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		20.933	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KÖLELİ	Merkez	192	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		1.697	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KUMARLI	Merkez	645	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		22.135	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	KUZGUN	Merkez	501	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		21.428	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	SUMAKLI	Merkez	606	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		16.548	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	TORLAR	Merkez	775	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		28.924	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	TORUN	Merkez	551	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		42.643	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	YENİKÖY	Merkez	317	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		20.367	SULU	YOK
MERKEZ	ANDIRIN	YEŞİLYURT	Merkez	468	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		24.398	SULU	YOK
ÇOKAK	ANDIRIN	AKİFİYE	Merkez	395	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		28.924	SULU	YOK
ÇOKAK	ANDIRIN	ALTINBOĞA	Merkez	211	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.346	SULU	YOK
ÇOKAK	ANDIRIN	CAMBAZ	Merkez	692	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		17.397	SULU	YOK
ÇOKAK	ANDIRIN	ÇİĞŞAR	Merkez	140	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		8.840	SULU	YOK
ÇOKAK	ANDIRIN	ÇOKAK	Merkez	441	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		32.389	SULU	YOK
ÇOKAK	ANDIRIN	ORHANIYE	Merkez	405	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		20.791	SULU	YOK
ÇOKAK	ANDIRIN	OSMANCIK	Merkez	292	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.799	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ÇOKAK	ANDIRIN	RIFATIYE	Merkez	535	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.002	SULU	YOK
ÇOKAK	ANDIRIN	YEŞİLTEPE	Merkez	236	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		16.407	SULU	YOK

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MIKTARI (M ³ /YIL)	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERSİZ/ USUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	ELBİSTAN	AĞLICA	Merkez	250	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		17.892	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	AKARCA	Merkez	89	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.496	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	AKÖREN	Merkez	623	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		46.887	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ALEMBEY	Merkez	867	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		63.435	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ALKAYAOĞLU	Merkez	34	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.263	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	BALIKÇIL	Merkez	397	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		31.823	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	BEŞTEPE	Merkez	69	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.819	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	BEYYURDU	Merkez	134	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.072	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ÇALIŞ	Merkez	608	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		35.077	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ÇATOVA	Merkez	1.672	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		121.424	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ÇITLIK	Merkez	96	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.546	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ÇİÇEKKÖY	Merkez	3.022	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		203.670	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ELDELEK	Merkez	360	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		26.520	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ELMALI	Merkez	51	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.536	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	EVCİHÖYÜK	Merkez	340	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.742	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	FAKIOĞLU	Merkez	95	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.789	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	GÖKÇEK	Merkez	284	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.417	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	GÜBLÜCE	Merkez	147	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.749	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	GÜMÜŞDÖVEN	Merkez	118	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.355	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	GÜNDERE	Merkez	338	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		26.944	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	GÜVERCİNLİK	Merkez	458	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		35.642	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	ELBİSTAN	HACIHASANLI	Merkez	136	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.940	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	HASANKENDİ	Merkez	452	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		30.975	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	HORHOR	Merkez	40	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.899	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	İKİZPINAR	Merkez	245	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		12.659	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	İNCECİK	Merkez	364	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		21.499	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KALAYCIK	Merkez	115	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.243	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KALEALTI	Merkez	927	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		68.809	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KANGAL	Merkez	149	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		4.243	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KARAHÖYÜK	Merkez	755	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		39.885	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KARAMAĞRA	Merkez	346	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		30.904	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KAVAKTEPE	Merkez	126	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.688	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KAYAGEÇİT	Merkez	106	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.406	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KEÇEMAĞRA	Merkez	192	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		15.770	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KIŞLAKÖY	Merkez	406	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		19.236	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KÖRÜCEK	Merkez	60	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.597	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KÖŞKKÖY	Merkez	67	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.233	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	KÜÇÜKYAPALAK	Merkez	346	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		27.510	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	OVACIK	Merkez	203	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.597	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	ÖZCANLI	Merkez	73	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		4.314	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	SARIYATAK	Merkez	77	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		5.304	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	TAŞBURUN	Merkez	895	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		66.546	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	TÜRKÖREN	Merkez	565	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		41.724	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	UNCULAR	Merkez	406	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.860	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	UZUNPINAR	Merkez	22	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.617	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	YALINTAŞ	Merkez	130	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		7.779	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	YAPILI	Merkez	29	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.546	SULU	YOK
MERKEZ	ELBİSTAN	YAPRAKLI	Merkez	1.356	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		92.783	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

GÜCÜK	ELBİSTAN	AKSAKAL	Merkez	57	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.819	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	ARMUTALAN	Merkez	88	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.587	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	ATMALIKAŞANLI	Merkez	197	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.184	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	DERVIŞÇİMLİ	Merkez	26	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.546	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	GÜCÜK	Merkez	246	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		16.124	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	GÜNALTI	Merkez	47	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		2.546	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	HASANALİLİ	Merkez	89	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.536	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	KANTARMA	Merkez	75	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.092	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	KARAHASAN UŞAĞI	Merkez	734	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		45.614	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	KÖSEYAHYA	Merkez	75	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.223	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	ÖZBEK	Merkez	35	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		2.687	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	SEVDİLLİ	Merkez	406	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		20.296	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	SÜNNETKÖY	Merkez	28	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		1.697	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	TAPKIRAN	Merkez	179	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.861	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	TAPKIRANKALE	Merkez	262	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		17.326	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	TEPEBAŞI	Merkez	4.821	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.162	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	TOPALLI	Merkez	84	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.465	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	TOPRAKHİSAR	Merkez	90	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		5.658	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	YALAKKÖY	Merkez	45	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		1.202	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	YAPILIPINAR	Merkez	22	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		1.485	SULU	YOK
GÜCÜK	ELBİSTAN	YOĞUNSÖĞÜT	Merkez	124	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.082	SULU	YOK

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MİKTARI (M ³ /YIL)	İÇMESUYU DURUMU (SULUYETERSİZ/S USUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	GÖKSUN	ACIELMA	Merkez	95	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.233	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	AHMETÇİK	Merkez	102	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.425	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	GÖKSUN	ALIÇLIBUCAK	Merkez	171	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.930	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	ALTINOVA	Merkez	61	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.385	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	ASLANBEY ÇİFTLİĞİ	Merkez	366	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		21.852	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	BÜYÜKÇAMURLU	Merkez	164	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		12.517	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	ÇAMDERE	Merkez	154	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.113	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	DOĞANKONAK	Merkez	95	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		5.728	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	ELMALI	Merkez	51	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.536	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	ESENKÖY	Merkez	182	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		74.538	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	FINDIKLIKÖYAK	Merkez	574	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		35.925	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	GÖLPINAR	Merkez	141	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.820	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	GÖYNÜK	Merkez	96	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		7.284	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	HACIKODAL	Merkez	478	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		36.279	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	HACİÖMER	Merkez	221	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.205	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	HOĞTAŞ	Merkez	138	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.172	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KALEBOYNU	Merkez	719	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		42.785	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KALEKÖY	Merkez	222	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.385	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KARAAHMET	Merkez	87	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.940	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KAVŞUT	Merkez	709	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		42.502	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KAZANDERE	Merkez	618	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		45.260	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KEKLİKOLUK	Merkez	201	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.466	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KINIKKOZ	Merkez	449	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		19.377	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KIZILÖZ	Merkez	195	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		13.649	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KİREÇKÖY	Merkez	91	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.365	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KÖMÜRKÖY	Merkez	374	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		20.791	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	KÜÇÜKÇAMURLU	Merkez	401	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.861	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	MAHMUTBEY	Merkez	119	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		8.345	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	MEHMETBEY	Merkez	168	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.749	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	GÖKSUN	MÜRSEL	Merkez	203	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.063	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	ORTATEPE	Merkez	203	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		12.659	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	PAYAMBURNU	Merkez	110	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.870	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	SARAYCIK	Merkez	99	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.658	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	SIRMALI	Merkez	54	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.172	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	SOĞUKPINAR (Kozcagız)	Merkez	120	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.901	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	TAHİRBEY	Merkez	138	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		8.416	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	TEMURAĞA	Merkez	266	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		15.841	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	YAĞMURLU	Merkez	160	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.193	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	YENİYAPAN	Merkez	414	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		27.510	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	YEŞİLKÖY	Merkez	145	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.901	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	YİRİCEK	Merkez	293	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.861	SULU	YOK
MERKEZ	GÖKSUN	YOĞUNOLUK	Merkez	52	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.192	SULU	YOK
ÇARDAK	GÖKSUN	FINDIK	Merkez	545	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.742	SULU	YOK
ÇARDAK	GÖKSUN	GÜCÜKSU	Merkez	350	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		19.731	SULU	YOK
ÇARDAK	GÖKSUN	KAMIŞCIK	Merkez	247	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		16.053	SULU	YOK
ÇARDAK	GÖKSUN	KARADUT	Merkez	1616	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		36.562	SULU	YOK
ÇARDAK	GÖKSUN	KARAÖMER	Merkez	474	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.600	SULU	YOK
ÇARDAK	GÖKSUN	KEMALPAŞA	Merkez	105	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.759	SULU	YOK
ÇARDAK	GÖKSUN	KORKMAZ	Merkez	572	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		38.259	SULU	YOK
ÇARDAK	GÖKSUN	TOMBAK	Merkez	2279	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		138.892	SULU	YOK

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MİKTARI (M ³ /YIL) (İÇMESUYU)	DURUMU (SULU/YETERSİZ/SULSUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ALTINOVA	Merkez	1816	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		76.588	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	AVŞAR	Merkez	232	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		12.447	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	ONİKİŞUBAT	BULUTOĞLU	Merkez	1042	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		44.836	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	BÜYÜKSİR	Merkez	666	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		22.135	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	CÜCELİ	Merkez	824	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		58.414	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ÇAĞIRGAN	Merkez	679	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.991	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ÇAĞLAYAN	Merkez	687	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		36.491	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ÇAKIRLAR (FATİHLER)	Merkez	130	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.911	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ÇEVREPINAR I	Merkez	701	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		48.301	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ÇOKRAN	Merkez	316	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.162	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ÇUKURHİSAR	Merkez	1183	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		76.871	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	DADAĞLI	Merkez	2468	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.527	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	DEREBOĞAZ I	Merkez	1817	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		79.700	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	DÖNGEL	Merkez	1164	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		65.273	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	GÖLPINAR	Merkez	362	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		11.244	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	HACIAĞALAR	Merkez	749	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		51.766	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	HACILAR	Merkez	1473	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		52.615	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	HACIMUSTAFA	Merkez	2598	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		71.638	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	HARTLAP	Merkez	1552	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		109.897	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	İSMAİLLİ	Merkez	591	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		33.379	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KALEKAYA	Merkez	433	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.497	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KAYNAR	Merkez	854	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.388	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KIZILDAMLAR	Merkez	328	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		24.186	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KIZILSEKİ	Merkez	729	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		54.524	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KÖSELİ	Merkez	1047	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		24.398	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KUMARLI	Merkez	713	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		21.216	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KURTLAR	Merkez	1116	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		76.235	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KURUCAOVA	Merkez	949	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		30.197	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KÜÇÜKSİR	Merkez	544	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		13.292	YETERSİZ	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	ONİKİŞUBAT	KÜMPERLİ	Merkez	1215	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		89.884	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	MAKSUTLU	Merkez	531	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.346	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	MİMARŞİNA N	Merkez	387	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		27.297	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ORHANGAZI	Merkez	4117	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		39.956	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ÖŞLÜ	Merkez	290	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		21.145	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ÖZTÜRK	Merkez	407	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		29.631	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	SADIKLI	Merkez	675	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		30.197	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	SARIÇUKUR	Merkez	583	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		29.702	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	SELİMİYE	Merkez	1438	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		55.656	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	SUÇATI	Merkez	1001	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		46.038	SULU	YOK
MERKEZ	ONİKİŞUBAT	ZEYTİNDERE	Merkez	826	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		56.292	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	AVCILAR	Merkez	348	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		23.054	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	BEŞEN	Merkez	966	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		12.942	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	ÇAKIRDERE	Merkez	252	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		3.819	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	ÇAMLİBEL	Merkez	462	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.105	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	ÇAMLICA	Merkez	161	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.223	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	HACIBUDAK	Merkez	630	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		1.839	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	HACİBRAHİM UŞAĞI	Merkez	792	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		54.807	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	HACİNİNOĞLU	Merkez	505	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.841	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	KAPIKAYA	Merkez	341	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.708	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	KERTMEN	Merkez	586	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		6.551	YETERLİ	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	KOZCAĞIZ	Merkez	343	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		28.500	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	PAYAMLI	Merkez	434	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.154	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	SARIGÜZEL (Kozdere)	Merkez	914	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.247	SULU	YOK
SÜLEYM ANLI	ONİKİŞUBAT	SÜLEYMANLI	Merkez	652	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		35.077	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	AYŞEPINAR	Merkez	244	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.254	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	ÇINARPINAR	Merkez	396	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.456	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	DEMREK	Merkez	299	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		16.336	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	KERİMLİ	Merkez	122	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		424	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	KISIKLI	Merkez	159	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		1.704	YETERLİ	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	MURATLI	Merkez	383	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		19.377	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	RAHMACILAR	Merkez	54	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.455	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	REYHANLI	Merkez	69	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.728	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	SARIMOLLALI	Merkez	241	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.526	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	SAYGILI	Merkez	454	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.476	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	SULUYAYLA	Merkez	576	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.648	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	TOPÇALI	Merkez	761	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.992	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	YAYLAÜSTÜ	Merkez	406	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.649	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	YENİDEMİR	Merkez	762	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.527	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	YENİKÖY	Merkez	455	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.497	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	YENİYAPAN	Merkez	388	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		28.500	SULU	YOK
YENİCEK ALE	ONİKİŞUBAT	YOLYANI	Merkez	471	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		31.894	SULU	YOK

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MİKTARI (M ³ /YIL)	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERLİSİZ/ USUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	ABBASLAR	Merkez	580	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		32.177	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	AKYAR	Merkez	183	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.568	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	ALİBEYUŞAĞI	Merkez	484	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		35.925	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	ASLANBEY	Merkez	243	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		16.619	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	AYAKLICA OLUK	Merkez	1073	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		56.363	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	BEŞENLİ	Merkez	795	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		46.957	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	BULANIK	Merkez	940	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		59.687	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	ÇINARLI	Merkez	328	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU	KAYNAK SUYU	16.973	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	DULKADİR OĞLU	ÇİĞLİ	Merkez	556	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		39.532	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	ÇOKYAŞAR	Merkez	763	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		21.357	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	DEMİRCİLER	Merkez	167	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		12.942	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	DENİZLİ	Merkez	171	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		14.639	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	DEREKÖY	Merkez	1208	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		49.008	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	DERELİ	Merkez	1169	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		75.669	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	DOĞANLI KARAHASAN	Merkez	484	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.568	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	EKBEROĞLU	Merkez	84	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.203	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	ELMALAR	Merkez	4355	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		241.929	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	ESKİNARLI	Merkez	419	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		23.054	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	GAFFARLI	Merkez	586	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		36.986	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	GÖLLÜ	Merkez	648	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		42.856	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	GÜZELYURT	Merkez	1783	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		66.617	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	HALKAÇAYIRI	Merkez	144	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		11.386	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	KAPIÇAM	Merkez	443	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		24.327	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	KARTAL	Merkez	351	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		25.247	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	KAZANLIPINAR	Merkez	275	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		21.428	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	KOCALAR	Merkez	209	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.416	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	KOZLUĐERE	Merkez	264	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.568	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	KUZUCAK	Merkez	353	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		22.489	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	KÜÇÜKNACAR	Merkez	994	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		26.802	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	KÜPELİKİZ	Merkez	418	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		29.207	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	MAKSUTUŞAĞI	Merkez	327	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		25.459	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	NEVRUZLU	Merkez	140	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		11.386	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	OSMANBEY	Merkez	735	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		53.251	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	ÖKSÜZLÜ	Merkez	268	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		17.043	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	PEYNİRDERE	Merkez	645	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		36.279	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	DULKADİR OĞLU	SARIKAYA	Merkez	382	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		27.651	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	SEYRANTEPE	Merkez	175	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		13.790	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	SIVRİCEHÜYÜK	Merkez	326	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		9.688	SULU	YOK
NARLI	DULKADİR OĞLU	SÖĞÜTLÜ	Merkez	185	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.790	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	ŞEREFOĞLU	Merkez	1294	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		65.415	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	TEVEKKELİ	Merkez	490	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		30.904	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	ULUTAŞ	Merkez	463	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		17.114	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	YENİYURT	Merkez	262	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		18.528	SULU	YOK
MERKEZ	DULKADİR OĞLU	YUSUFHACILI	Merkez	691	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		39.320	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	AĞABEYLİ	Merkez	485	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		20.438	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	BAHÇELİ	Merkez	200	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		2.334	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	BAŞDERVİŞLİ	Merkez	1162	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		45.048	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	BOYALI	Merkez	363	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.123	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	BUDAKLI	Merkez	751	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.335	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	ÇATMAYAYLA	Merkez	932	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		32.601	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	ÇOBANLI	Merkez	462	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.635	YETER SİZ	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	HACİEYÜPLÜ	Merkez	224	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.587	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	KABASAKAL	Merkez	152	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.809	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	KARAMANLI	Merkez	104	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		21.216	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	KEMALLI	Merkez	727	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		42.714	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	KILAĞLI	Merkez	388	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		8.062	SULU	YOK
AĞABEYLİ	DULKADİR OĞLU	YENİPİNAR	Merkez	154	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.971	SULU	YOK

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ORTALAMA SU MİKTARI	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERSİZ/İÇMEZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	BOYLU	Merkez	451	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		15.982	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	BÖLÜKDAMLAR	Merkez	45	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.758	SULU	YOK
MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	EMİRÜŞAĞI	Merkez	113	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.425	SULU	YOK
MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	HOMBUR (Soğukpınar)	Merkez	1165	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		53.181	SULU	YOK
MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	KALEKÖY	Merkez	175	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		13.012	SULU	YOK
MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	KÜÇÜKCERİT	Merkez	1768	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		87.833	SULU	YOK
MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	KÜÇÜKÜNGÜT	Merkez	804	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	60.323	SULU	YOK
MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	ORUÇPINAR	Merkez	894	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		51.978	SULU	YOK
MERKEZ	ÇAĞLAYANCERİT	ZEYNEPUŞAĞI	Merkez	104	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.011	SULU	YOK

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MİKTARI (M ³ /YIL)	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERSİZ/SUSUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	EKİNÖZÜ	AKPINAR	Merkez	131	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.840	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	ALIŞAR	Merkez	705	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.435	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	ALTINYAPRAK	Merkez	294	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.365	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	AMBAR	Merkez	315	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.992	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	ATAKÖY	Merkez	445	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.922	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	ÇİFTLİKKALE	Merkez	507	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		4.455	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	ÇİFTLİKKÖY	Merkez	401	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		26.025	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	DEMİRLİK	Merkez	370	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.991	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	GAZİLER	Merkez	369	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		27.722	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	GÖZPINAR	Merkez	176	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.143	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	KABAKTEPE	Merkez	761	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		28.995	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	KANDILKÖY	Merkez	557	KASKİ	ÇEŞMELİ	KAYNAK SUYU		3.607	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	KÜRTÜL	Merkez	647	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		5.799	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	ORTAÖREN	Merkez	654	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		24.469	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	SOYSALLI	Merkez	1.136	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		26.520	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	EKİNÖZÜ	TÜRKMENLER	Merkez	494	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.285	SULU	YOK
MERKEZ	EKİNÖZÜ	YENİKÖY	Merkez	220	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		4.243	SULU	YOK

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MIKTARI (M ³ /YIL)	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERSİZ/ USUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	NURHAK	AĞÇAŞAR	Merkez	240	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.577	SULU	YOK
MERKEZ	NURHAK	BİÇİM	Merkez	240	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		18.458	SULU	YOK
MERKEZ	NURHAK	GÜRSEL	Merkez	0					0		
MERKEZ	NURHAK	UMUTLU	Merkez	39	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.687	SULU	YOK

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLESİ	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MIKTARI (M ³ /YIL)	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERSİZ/ USUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	PAZARCIK	AKÇALAR	Merkez	210	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.427	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	ARMUTLU	Merkez	234	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.174	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	AŞAĞIMÜLK	Merkez	768	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		56.151	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	BÖLÜKÇAM	Merkez	156	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU	KAYNAK SUYU	5.940	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	ÇAMLICA(Velolar)	Merkez	112	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.617	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	ÇİÇEKALANI	Merkez	101	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		9.335	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	DAMLATAŞ	Merkez	332	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		23.903	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	EĞRİCE	Merkez	933	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU	KAYNAK SUYU	64.566	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	GANIDAĞKETİLER	Merkez	287	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		19.448	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	GÖÇER	Merkez	35	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.475	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	GÖYNÜK	Merkez	377	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		24.752	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	HARMANCIK	Merkez	39	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.112	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	PAZARCIK	HASANKOCA	Merkez	106	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		6.860	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	HÜRRİYET	Merkez	774	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		17.326	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	İNCİRLİ	Merkez	49	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.122	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	KARAAĞAÇ	Merkez	324	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		12.164	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	KARAGÖL	Merkez	1093	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		74.396	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	KELLEŞ	Merkez	146	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		10.325	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	KIZKAPANLI	Merkez	580	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		12.447	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	KİZİRLİ	Merkez	576	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		27.368	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	KUZKENT	Merkez	233	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		16.195	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	MEMİŞKAHYA	Merkez	252	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		20.084	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	MEZERE	Merkez	709	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		51.059	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	PAYAMLIBAĞ	Merkez	393	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		27.297	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	SADAKALAR	Merkez	429	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		11.032	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	SAKARKAYA	Merkez	1067	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		67.607	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	SALMANIPAK	Merkez	178	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		9.759	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	SARIL	Merkez	503	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		37.198	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	SOKU	Merkez	278	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		19.731	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	SULTANLAR	Merkez	517	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		37.269	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	ŞAHİNTEPE	Merkez	812	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		23.479	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	ŞALLIUŞAĞI	Merkez	353	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	24.469	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	TAŞDEMİR	Merkez	507	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		35.854	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	TETİRLİK	Merkez	1131	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		66.263	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	TİLKİLER	Merkez	588	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		7.708	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	TURUNÇLU	Merkez	72	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		3.819	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	UFACIKLI	Merkez	1300	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		86.984	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	ULUBAĞÇE	Merkez	663	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		49.362	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	YARBAŞI	Merkez	19	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		1.132	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	PAZARCIK	YEŞİLKEN(Çöçenşihö)	Merkez	117	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		8.840	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	YİĞİTLER	Merkez	362	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		24.327	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	YOLBOYU	Merkez	34	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		2.263	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	YUKARIHÖCÜKLÜ	Merkez	850	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		23.832	SULU	YOK
MERKEZ	PAZARCIK	YUKARIMÜLK	Merkez	463	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		34.511	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	AKÇAKOYUNLU	Merkez	275	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		18.175	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	AKDEMİR	Merkez	313	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		16.831	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	BEŞÇEŞME	Merkez	972	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		70.577	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	ÇİÇEKKÖY	Merkez	34	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		2.617	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	ÇİĞDEMTEPE	Merkez	963	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		68.456	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	ÇÖÇELLİ	Merkez	600	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		16.053	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	DEDEPAŞA	Merkez	55	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		5.799	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	EĞLEN	Merkez	126	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.769	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	EMİROĞLU	Merkez	423	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		33.450	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	HANOBASI	Merkez	90	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		5.940	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	İĞDELİ	Merkez	566	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	23.903	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	KADINCIK	Merkez	299	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		19.448	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	KARABIYIKLI	Merkez	282	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	22.913	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	KARAÇAY	Merkez	107	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.274	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	KARAHÖYÜK	Merkez	415	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		35.430	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	NEFSİDOGANLI (KİRNİ)	Merkez	451	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		18.740	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	OSMANDEDE	Merkez	145	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		12.800	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	ÖRDEKDEDE	Merkez	302	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		20.013	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	SALMANLI	Merkez	356	KASKİ	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		24.964	SULU	YOK
NARLI	PAZARCIK	SARIERİK	Merkez	87	KASKİ	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		7.213	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

BUCAK ADI	İLÇESİ	MAHALLE	BAĞLISI(Sokak)	NÜFUSU	HİZMET DURUMU	NİTELİĞİ (ÇEŞMELİ/ŞEBEKELİ)	İÇMESUYUNUN TEMİN EDİLDİĞİ KAYNAK		ÇEKİLEN ORTALAMA SU MİKTARI (M ³ /AİLE)	İÇMESUYU DURUMU (SULU/YETERSİZ/SUSUZ)	İÇMESUYU ARITMA TESİS DURUMU
							I KAYNAK	II KAYNAK			
MERKEZ	TÜRKOĞLU	AKÇALI	Merkez	679	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		46.674	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	AVŞARLI	Merkez	988	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	70.931	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	AYDINKAVAK	Merkez	702	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		48.301	SULU	YOK
NARLI	TÜRKOĞLU	BAYRAMGAZİ	Merkez	190	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.345	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	BÜYÜKİMALI	Merkez	1993	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		143.913	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	CECELİ	Merkez	1615	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	107.775	SULU	YOK
NARLI	TÜRKOĞLU	CENNETPINARI	Merkez	238	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		10.891	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	ÇAKALLIÇULLU	Merkez	598	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	36.632	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	ÇAKALLI HASANAĞA	Merkez	1094	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		76.518	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	ÇAKIROĞLU	Merkez	592	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		41.370	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	ÇOBANTEPE	Merkez	419	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		27.297	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	DEDELER	Merkez	965	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		70.648	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	DOLUCA	Merkez	2054	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		140.235	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	GÖLLÜHÜYÜK	Merkez	462	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		9.547	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	HACİBEBEK	Merkez	764	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		56.080	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	HOPURLU	Merkez	1584	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		103.532	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	KADIOĞLU ÇİFT.	Merkez	742	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		51.413	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	KALEDİBİ	Merkez	243	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		14.497	SULU	YOK
NARLI	TÜRKOĞLU	KELİBİŞLER	Merkez	163	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		12.305	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	KIRMAKAYA	Merkez	1676	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		115.908	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	KIZILENİŞ	Merkez	448	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		30.197	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	KUMÇATI	Merkez	114	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.628	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	KUYUMCULAR	Merkez	275	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		8.274	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	KÜÇÜKİMALI	Merkez	1047	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	60.323	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	MİNEHÜYÜK	Merkez	664	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		51.483	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	ÖNSENHOPURU	Merkez	804	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		57.070	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	ÖZBEK	Merkez	213	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		10.254	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	PINARHÜYÜK	Merkez	183	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		14.144	SULU	YOK

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MERKEZ	TÜRKOĞLU	TAHTALI DEDELER	Merkez	269	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		9.264	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	UZUNSÖĞÜT	Merkez	1945	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU	KUYU SUYU	136.982	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	YAVUZLAR	Merkez	427	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		29.207	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	YENİKÖY	Merkez	299	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		21.357	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	YENİPINAR	Merkez	407	KASKI	ŞEBEKELİ	KUYU SUYU		29.065	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	YEŞİLYURT	Merkez	124	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		8.911	SULU	YOK
MERKEZ	TÜRKOĞLU	YOLDERESI	Merkez	1224	KASKI	ŞEBEKELİ	KAYNAK SUYU		85.287	SULU	YOK

Kaynak: Kaski 2014

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

1. İl merkezindeki yüzeysel su kaynaklarımızdan biri debisi 550lt/sn olan Pınarbaşı kaynağı, diğeri de debisi 1600lt/sn olan Karasu kaynağıdır. Bunlar doğal kaynaklarımız olup bunlara ait içme suyu arıtım tesislerimiz bulunmamaktadır. Kaynaklarımız şehrin bütün ihtiyacını karşılamaktadır. Bu nedenle Ayvalı Barajı ve Arıtma Tesisi adındaki bir diğer yüzeysel su kaynağımız da kullanılmamaktan dolayı zarar görmesin diye dönem dönem çalıştırılmakta fakat aktif olarak şehre verilmemektedir.

2. Kahramanmaraş Afşin İçmesuyu Tesisleri (İsale Hattı) Projesi: Afşin Projesi Afşin İlçe Merkezi, güzergah üzerindeki civar yerleşimler ile Altınelma, Tanır, Bakraç, Çobanbeyli, Arıtış Beldelerine ve Büğet, Çomudüz, Berçenek, Emirilyas, Erçene, Hüyük, Ördük, Kötre, Başüstü köylerinin 2045 yılı içme ve kullanma suyu ihtiyacı belirlenerek Hurman Çayı yatağındaki kurudere kaynaklarından alınacak su ile karşılanacaktır. İsale hattı 127496.28 m. uzunluğundadır. İnşaat işi ihalesi tamamlanmış olup, 16 hm³/yıl su sağlanması düşünülmektedir.

3. İğde Projesi Elbistan İlçesi İğde Kasabasına içme suyu götürme üzere sondaj kuyusundan pompa ile alınan su basınç düşürücü vanadan geçerek mevcut olan İğde kasabası su deposuna götürmektedir. İsale hattı 5.34 km. dir. 1.5 hm³/yıl su sağlanmaktadır.

4. Kahramanmaraş İçmesuyu (Ayvalı) Projesi: Ayvalı Projesi Kahramanmaraş İlinin 2040 yılına kadar olan içme kullanma ve endüstri ihtiyacını karşılamak için projelendirilmiştir. Proje kapsamında 1 adet baraj, 24800 m. uzunluğunda isale hattı ve arıtma tesisi bulunmaktadır. Söz konusu ünitelerin inşaatı tamamlanmış olup 17/05/2010 tarihinde K. Maraş Belediyesi'ne devri gerçekleştirilmiştir. Ayvalı Barajından 26 hm³/yıl su sağlanabilmektedir. İhtiyaç olduğunda devreye alınacaktır.

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İl merkezinde yüzeysel su kaynaklarımız şehrin ihtiyacına cevap verdiği için sondaj tesislerimiz olmasına rağmen yer altı kaynakları kullanılmamaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yer altı kaynaklarımızın yerüstü kaynaklarımızda olduğu gibi içme suyu arıtım tesisleri bulunmamaktadır.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Geniş bir su ağına sahip olan Kahramanmaraş'ın su kaynakları yer altı, yer üstü, baraj ve suni göletlerden oluşmaktadır. İlin başlıca akarsu kaynakları; Ceyhan Nehri, Aksu Çayı, Körsulu Deresi, Erkenez Çayı, Göksun Çayı, Hurman Çayı, Söğütlü Çayı, Göksu Çayı, Fırın Deresi, Tekir Deresi, Andırın Suyu ve Keşiş Suyu dur.

İlin başlıca yer altı su kaynakları: Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı, Cağsak, Kozludere, Karahmet, Yeşilgöz, Fırın, Değirmengözü, Obaönü ve Mehmetbey dir. Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı Kaynakları Kahramanmaraş İlinin içme suyu ihtiyacını karşılamak için kullanılmakta olup, bu üç kaynağın debisi ortalama 500 l/s dir. Değirmengözü ve Obaönü Kaynakları Andırın İlçesinin kuzeydoğusundadır. Her iki kaynak ta Kahramanmaraş merkezin içme suyu ihtiyacı için kullanılmaktadır.

İlde Kartalkaya, Menzelet, Adatepe, Ayvalı ve Kılavuzlu olmak üzere toplam 5 adet baraj bulunmaktadır. Kartalkaya, Kılavuz ve Ayvalı barajları içme ve sulama suyu amaçlı kullanılmakta olup, Adatepe Barajı yalnız sulama amaçlı ve Menzelet Barajı da enerji amaçlı kullanılmaktadır.

B.4.2. Sulama

İlimizde 375.309 hektar tarım ve 180.539 ha çayır-mera arazisi bulunmaktadır. Kişi Başına Tarım Alanı 0,353 ha. Tarım arazisinin yaklaşık 195.318 hektarını işlenen kuru tarım alanları oluşturmaktadır.

İlimizin sulanabilir 353.580 hektar alanın DSİ tarafından etüt edilen 227.534 ha arazinin 163.927 ha alanı ekonomik olarak sulanabilir arazilerdir. Şu anda sulanan arazi miktarımız ise; DSİ tarafından 40.555 ha, KHGM tarafından sulanan arazi ise 23.510 ha, halk sulamaları 90.739 ha, toprak su kooperatifleri tarafından sulanan alan 4.132 ha olup Toplam 162.329 hektarlık arazimiz sulanmaktadır. Sulanan arazilerin % 25'i DSİ tarafından (devlet sulaması) sulanmakta, % 56'lık kısmı ise halk tarafından sulanmaktadır. Sulanan alan toplam sulanabilecek alanın % 46'sını teşkil etmektedir.

Not: Kaynak DSİ 20. Bölge Müdürlüğü2014

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Yerüstü su kaynaklarından hali hazırda faydalanılan Tarımda Kullanılan Su Miktarı: 213 milyon m³ ve 375.309 hektar tarım alanı bulunmaktadır.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarıyla ilgili verilere ulaşılamamıştır.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İçme ve Kullanma Suyu : İlimiz İçme suyu ihtiyacı Pınarbaşı (750 lt/sn) ve Karasu (1750 lt/sn) kaynaklarından karşılanmaktadır. 2010 Yılında tamamlanan Ayvalı İçmesuyu Arıtma

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tesisi(1.Etap 1000 lt/sn) ile birlikte toplam içme suyu üretim miktarı 3500 lt/sn kapasiteye ulaşmaktadır. Kaynakların yeterli olması sebebiyle, Ayvalı içmesuyu arıtım tesisinin işletilmesine gereksinim duyulmamaktadır.

Not: Sanayi suyu sanayicinin kendi kuyularından ürettikleri suyla karşılanmaktadır.

Grafik B.1- İlimizde (2013) Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı
(Kaynak: Kahramanmaraş Belediyesi 2013)

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santrallerinden, kapasitelerinden ve özelliklerinden söz edilmelidir.

Su Kaynakları Üzerinde Enerji Üretme Amacıyla Kurulan Hidroelektrik Santralleri, Kapasiteleri Ve Özellikleri.

Çizelge B.11-Kahramanmaraş İli İşletmedeki HES'ler

SIRA NO	TESİS ADI	KURULU GÜÇ (MW)	TOPLAM ENERJİ (GWh)	Durumu	Su Alma Yapısı	Suyun Adı	Proje Debisi (m3/s)
1	Andırın Enerji Grubu (Kargılık Reg. HES)	23,00	71,00	İşletme	Regülatör	Andırın Çayı	7,50
2	Değirmenüstü Regülatörü ve HES	38,72	114,26	İşletme	Regülatör	Körsulu Çayı	
3	Fırınz Regülatörü	9,26	36,00	İşletme	Regülatör	Fırınz Deresi	9,00
4	Güneşli Regülatörü ve HES	1,80	6,86	İşletme	Regülatör	Andırın Suyu	3,40
5	Karasu İçme Suyu HES	2,40	18,72	İşletme	Diğer	Körsulu Çayı-Karasu Kanalı	
6	Kısıq Regülatörü ve HES	9,26	32,00	İşletme	Regülatör	Ceyhan Nehri	
7	Kozak Bendi ve HES	4,40	13,34	İşletme	Regülatör	Zeytin Çayı	20,00
8	Suçatı Bendi ve	7,00	28,41	İşletme	Baraj		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	HES						
9	Teleme Regülatörü ve HES	1,57	10,86	İşletme	Regülatör	Göksu Deresi	2,10
10	Süleymanlı Regülatörü ve HES	4,50	18,88	İşletme	Regülatör	Zeytin Suyu	4,00
11	Tahta Regülatörü ve HES	12,00	48,29	İşletme	Regülatör	Tahta Suyu	5,35
12	Tayfun Kanal HES (Alameşe Reg.)	0,82	5,28	İşletme	Regülatör		
13	Çataloluk Regülatörü ve HES	9,54	31,00	İşletme	Regülatör	Tekir Deresi	10,00
14	Kale Regülatörü ve HES	34,13	107,28	İşletme	Regülatör	Körsulu Çayı	16,00
15	Andırın Enerji Grubu (Andırın Göleti)	40,50	105,66	İşletme	Regülatör	Andırın Çayı	7,50
16	Kesme Regülatörü ve HES	4,61	16,77	İşletme	Regülatör	Aksu Çayı	23,00
17	Kandil-Hacımnoğlu Regülatörü ve HES	142,28	337,01	İşletme	Regülatör	Ceyhan Nehri	115,44
18	Poyraz HES(Andırın Regülatörü)	2,66	9,98	İşletme	Regülatör	Andırın Çayı	5,00
19	Yaşıl HES	3,79	14,92	İşletme	Regülatör	Aksu Çayı	10,00
20	Köyobası Regülatörü ve HES	1,07	4,60	İşletme	Regülatör	Yaralı Kaynağı	1,62
21	Avcılar Regülatörü ve HES	16,74	46,40	İşletme	Regülatör	Çemrengeç Çayı	7,00
22	Zeytin Regülatörü ve HES	5,20	18,28	İşletme	Regülatör	Zeytin Çayı	15,00
23	Gökgedik Regülatörü ve HES	24,27	60,26	İşletme	Regülatör	Körsulu Çayı	19,00
24	Kartalkaya Brj.Dipsavak HES	8,00	29,51	İşletme	Regülatör	Aksu Çayı	18,15
25	Üçkaya Regülatörü ve HES	1,40	4,59	İşletme	Regülatör	Mezgirt Dere	1,10
26	Torlar Regülatörü ve HES	14,83	34,48	İşletme	Regülatör	Körsulu Çayı	25,00
27	Dağdelen Regülatörü ve HES	8,00	24,25	İşletme	Regülatör	Ceyhan Nehri	63,90
28	Kandil Barajı ve HES	207,92	476,14	İşletme	Baraj	Ceyhan Nehri	103,65
29	Sarıgüzel Barajı ve HES	102,54	269,23	İşletme	Baraj	Ceyhan Nehri	93,82
30	Söğütlü Regülatörü ve HES	18,32	30,01	İşletme	Regülatör	SöğütlüBoynu Deresi	6,00
31	Çakmak Regülatörü ve HES	27,38	68,75	İşletme	Regülatör	SöğütlüBoynu Deresi	6,00
32	Akpınar Regülatörü ve HES	9,01	36,08	İnşaat	Regülatör	Aksu Nehri	20,00
33	Üçgen Regülatörü ve HES	3,39	11,26	İnşaat	Regülatör	Tahta Suyu	3,75
34	Değirmen Barajı ve HES(Berke Barajı)	5,00	16,50	Fizibilite	Regülatör	Değirmendere Suyu	1,63
35	Kantarma Regülatörü ve HES	2,80	10,00	Fizibilite	Regülatör	Söğütlü Çayı	6,00

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

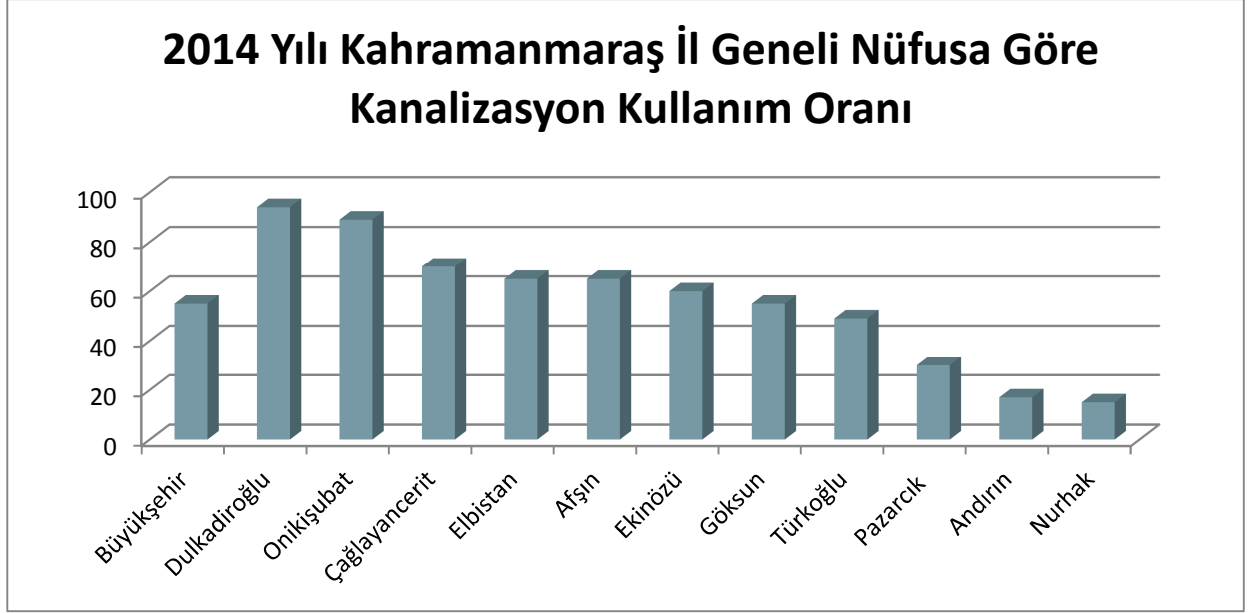
36	Sisne Regülatörü ve HES	4,20	11,01	Fizibilite	Regülatör	Cemrengeç Deresi	5,00
37	Sivritaş Regülatörü ve HES	3,47	11,02	Fizibilite	Regülatör	Cemrengeç Deresi	5,00
38	Tecde Regülatörü ve HES	8,50	37,25	Fizibilite	Regülatör	Durandarlı Deresi	5,43
39	Teytur Regülatörü ve HES	2,20	7,51	Fizibilite	Regülatör	Karasu Deresi	6,50
40	Uzuntepe Regülatörü ve HES.	1,90	12,00	Fizibilite	Regülatör	Nergile Çayı	3,00
41	Sazak HES	8,80	30,01	Fizibilite	Regülatör	Andırın Suyu	5,50
42	Damlasu Regülatörü ve HES	10,30	31,07	Fizibilite	Regülatör	Keşiş Çayı	30,00
43	Çatalkaya Regülatörü ve HES	16,32	52,10	SKHA	Regülatör	Göksu Çayı	14,00
44	Karapur Regülatörü ve HES	8,70	33,59	SKHA	Regülatör	Göksu Çayı	18,00
45	Bulgurkaya Bendi ve HES	2,57	9,32	SKHA	Regülatör	Keşiş Çayı	20,70
46	Umutlu Bendi ve HES	20,00	50,59	SKHA	Regülatör	Göksu Çayı	22,12
47	Nur Regülatörü ve HES	17,71	53,12	SKHA	Regülatör	Aksu Nehri	26,00
48	Söğütlü-1 Regülatörü ve HES	3,91	11,81	SKHA	Regülatör	Ceyhan Nehri	7,50
49	Aşağı Fırnis Regülatörü ve HES	5,90	17,69	SKHA	Regülatör	Aşağı Fırnis Çayı	8,30
50	Çamlık Regülatörü ve HES	9,83	26,58	SKHA	Regülatör	Tekir-Tanır Dereleri	16,00
51	Güvercin Regülatörü ve HES	16,37	42,49	SKHA	Regülatör	Çağırğan Dere	3,87
52	Okkayası Regülatörü ve Şehitlik HES	22,71	56,83	İnşaat	Regülatör	Yoğunkamalak-Dağlağaç Dereleri	4,00
53	Karapınar Regülatörü ve HES	8,07	22,44	SKHA	Regülatör	Keşiş Suyu-Karapınar Deresi	19,50
54	Aksu Regülatörü ve HES	3,20	10,41	SKHA	Regülatör	Aksu Çayı	7,00
55	Menzelet Barajı ve HES	124	466	İşletme	Baraj	Ceyhan Nehri	
56	Sır barajı ve HES	283,5	725	İşletme	Baraj	Ceyhan Nehri	
57	Kılavuzlu Barajı ve HES	54	144	İşletme	Baraj	Ceyhan Nehri	
58	Adatepe barajı ve HES	15,889	45,21	İşletme	Baraj	Göksu Çayı	

Kaynak: DSİ 20. Bölge Müdürlüğü ve Kaski (2014)

B.4.5. Rekreatyonel Su Kullanımı

İl genelinde rekreatyonel amaçlı kullanılan su miktarı ortalama 333.333 ton/ay'dır.

B.5. Çevresel Altyapı**B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus**

Grafik B.2- 2014 Yılı İl Geneli Nüfusun Kanalizasyon Kullanım Oranı(Kaski,2015)

Atıksu arıtma tesisi hizmeti veren belediyemiz şu an için bulunmamakta olup yakın zamanda işletmeye geçecek olan Afşin, Pazarcık, Türkoğlu Atıksu Arıtma tesislerimiz inşaatları devam etmektedir. Büyükşehir merkez için işletmeye geçecek olan Kahramanmaraş Atıksu Arıtma Tesisimiz ihale aşamasında, Elbistan Atıksu Arıtma Tesisimiz de çevre izni aşamasındadır. Diğer ilçelerimiz için de planlanan Atıksu Arıtma Tesisleri ile ilgili fizibilite çalışmalarımız başlamıştır

Çizelge B.12 - Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Nüfus Bilgileri (Kaski,2015)

İlçe	Belediye	Nüfus(2015)	Kanalizasyon Sistemi Hizmeti Alan Nüfus
BÜYÜKŞEHİR	BÜYÜKŞEHİR	1.089.038	598.971
AFŞİN	AFŞİN	82.122	53.379
ANDIRIN	ANDIRIN	35.298	6001
ÇAĞLAYANCERİT	ÇAĞLAYANCERİT	24.548	17.184
DULKADİROĞLU	DULKADİROĞLU	218.029	204.947
EKİNÖZÜ	EKİNÖZÜ	12.526	7516
ELBİSTAN	ELBİSTAN	142.168	92.409
GÖKSUN	GÖKSUN	52.142	28.678
NURHAK	NURHAK	13.068	1960
ONİKİŞUBAT	ONİKİŞUBAT	371.394	330.541
PAZARCIK	PAZARCIK	69.320	20.796
TÜRKOĞLU	TÜRKOĞLU	68.423	33.527

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.13 – İlimizde (2014)Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi,2015)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan/Deşarj Edilen Atıksu Miktarı(m ³ /sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Büyükşehir			x				130.000				
İlçeler	Elbistan		x					10.225				
	Pazarcık		x					11.000				
	Türkoğlu		x					3519				

Entegre Su Projeleri Teknik Yardım Projesinin ihalesini kazanan Grontmij firması ile 10.01.2013 tarihinde 30 aylık süreyi kapsayan sözleşme imzalanmıştır.

Kentsel atıksu arıtma tesisi yoktur. OSB ve Kentsel atıksu arıtma tesisleri yapımı ihale aşamasındadır.

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

OSB ve Kentsel atıksu arıtma tesisleri yapımı ihale aşamasındadır.

Çizelge B.14 – İlimizdeki (2014) Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(ÇŞİM,2015)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Kavlaklı OSB	YOK	-	-	-	-	-
Elbistan OSB	YOK					
Türkoğlu OSB	YOK					
Kahramanmaraş Tekstil İhtisas OSB	YOK					

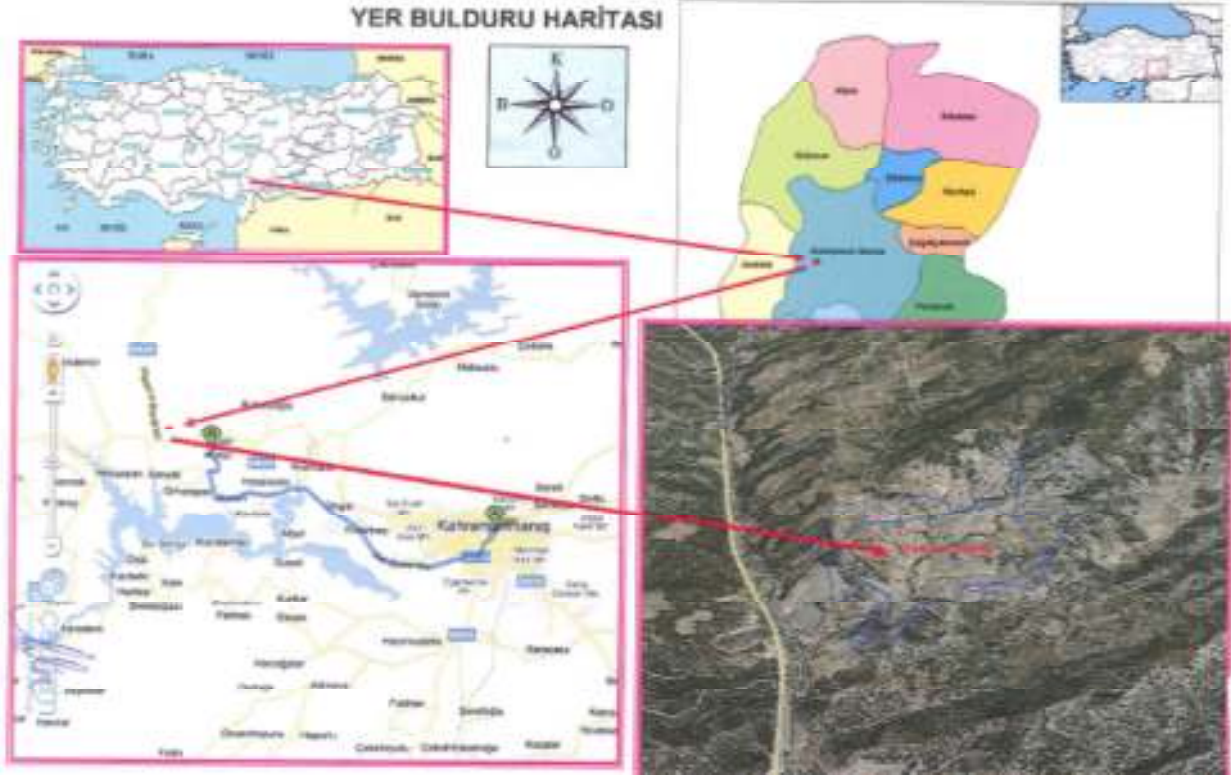
Not:Elbistan, Tekstil İhtisas ve Türkoğlu OSB’lerin alt yapı çalışmalarına başlandı. Faal tesis bulunmamaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

Kahramanmaraş İli, Merkez İlçesi, Kürtül Kasabası, Eyüp Sultan Mahallesi, Deli Ömer Mevkii, M37-d2 paftada 532.920,51 m²'lik (53,29 ha) alanda MARAŞÇEBBİR (Kahramanmaraş Belediyesi ve Çevre Belediyeler Katı Atık Bertaraf Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) tarafından Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi kurulmuştur.

Harita B.1-Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Yer Bulduru Haritası

Kahramanmaraş Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi çalışmalarına 22.09.2011 tarihinde başlanılmış olup yapımı tamamlanmıştır. Arazinin topografik yapısı da göz önünde bulundurularak 3 Lot olarak projelendirilmiştir. Depolamaya ilk olarak I. LOT'un alanından başlanmıştır. 1 Lotun alanı 58.611 m² olup depolama hacmi 920.000 m³'tür. Belirlenen II. Lot'un alanı 51.241 m² olup depolama hacmi 1.228.273 m³'tür. III. Lot ise 60.563 m² olup depolama hacmi 1.451.727 m³'tür. Sonuç olarak depolama yapılacak toplam alan 170.415 m² olup depolama hacmi 3.600.000 m³'tür.

	<u>Lot Alanı</u>	<u>Lot Hacmi</u>	<u>Hizmet Yılı</u>
1.Lot	58.611 m ²	920.000 m ³	7 Yıl
2. ve 3. Lot	111.804,00 m ²	2.680.000 m ³	18 Yıl
	170.415 m ²	3.600.000 m ³	25 YIL

Tesiste yönetim binası, tamir- bakım atölye binası, tekerlek yıkama ünitesi, tam elektronik kantar ünitesi, su deposu, jeneratör ve trafo binası ve yangın söndürme sistemleri yer almaktadır. Söz konusu tesis Haziran 2013'te kullanıma açılmış olup günlük ortalama 500 ton atık bertaraf edilmektedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Düzenli Depolama Sahasında depolama neticesinde oluşan sızıntı suları, sızıntı suyu toplama sistemi ile Sızıntı Suyu Toplama Havuzuna iletilmektedir. Sızıntı suyu geri devir sistemi vasıtasıyla sızıntı suyu havuzundaki sızıntı suları tekrar lot alanına sevk edilerek organik çürüme hızlandırılmaktadır.

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bulunan tıbbi atık üreticilerinden kaynaklanan tüm tıbbi atıklar ise; yap-işlet devret modeline göre 10 yıllığına ihale edilen Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde Bertaraf edilmektedir. Tıbbi atık sterilizasyon tesisinin kapasitesi saatte 400 kg'dır. Tesisin kapalı alanı 500 m²'dir. Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde buharla sterilizasyon (otoklav) işlemiyle günlük ortalama 1800 kg tıbbi atık bertaraf edilmektedir.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlde bu kapsamda çalışma yapılmamıştır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

Toprak Kirliliği:

Kahramanmaraş İli birinci derecede, ikinci grup hava kirliliği yaşanan iller arasında yer almasına rağmen il topraklarının atmosferik kirlenmesi konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

İl genelinde gübre ve ilaç kullanımı yoğun ve kontrolsüzdür. Aşırı ve bilinçsiz gübreleme ve sulama toprakta başta tuz birikmesi olmak üzere toprak kirlenmesine yol açmaktadır. Gübre ve ilaç kullanımının toprakta meydana getirdiği kirlilikle ilgili bir çalışma mevcut durumda yapılmadığından ilde kimyevi gübre ve ilaç kullanımı düzeyi ve bunun olumsuz etkileri bilinmemektedir.

Kahramanmaraş bölgesi içme, sulama ve elektrik üretimi amacıyla kullanılan ve çoğunluğu Ceyhan Nehir Havzasında bulunan tatlı su kaynakları bakımından oldukça zengindir. Kahramanmaraş bu bakımından ülkemizin en çok su kaynaklarına sahip ili durumundadır. Ancak akarsular, yeraltı suları, baraj ve suni göletlerden oluşan bölgedeki su kaynakları yerleşim, tarımsal alanlar ve sanayi kuruluşlarından kaynaklanan kirletici baskıların etkisi altında bulunmaktadır.

İlde bulunan akarsu, göl, rezervuar gibi tüm su kütlelerinin kirlilik durumları ile ilgili yeterli veri bulunmamaktadır. İlde bulunan sanayi tesislerinden gelen endüstriyel atıksu deşarj baskısı altına bulunan Karaçay Deresi, Aksu Çayına, Aksu Çayı da Sır Baraj Gölü'ne döküldüğünden sahip olduğu kirliliği bu göle taşımaktadır. Akarsuyun fiziksel özelliği gözle görülür ölçüde kötü durumdadır. Karaçay, içinde yoğun askıda madde içermesi nedeniyle oldukça bulanıktır. Yine ilin evsel atıksuları arıtılmadan Oklu Dere'si vasıtasıyla Sır Baraj Gölü'ne deşarj edilmektedir. Bu baskılar yüzünden Sır Baraj Gölü yoğun olarak yoğun olarak kirletilmekte ve önlem alınmazsa daha da büyük zararların oluşmasına yol açacak konumdadır.

Kartalkaya Baraj Gölü'nden çıkarak Narlı ve Türkoğlu ovalarını geçen Aksu Çayı evsel, hayvansal ve tarımsal kirlenme ile karşı karşıyadır. Aksu Çayı'nın NO₂ konsantrasyonu evsel kirleticilerin akarsuya bırakılması sebebiyle limit değerinin üzerinde bulunmaktadır.

Maraş Ovası tarımsal faaliyetler kapsamında yapılan doğal ya da yapay gübre kullanımından dolayı nitrat kirliliği ile karşı karşıyadır. Tarım arazilerinin sanayileşme amacı ile kullanılması; kentleşmenin düz ovalık alanlara kayması verimli tarım arazilerinin yok olmasına neden olmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kahramanmaraş'ta 2012 yılı içerisinde Aksu-Erkenez mevkiinde Vahşi Depolama yapılmaktaydı. 2013 yılının Mayıs ayında Kürtül' de kurulan Düzenli Depolama Tesisi açılarak düzenli depolama yapılmaktadır.

Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün yaptığı rutin gürültü denetimleri ile özellikle eğlence yerlerine ses düzeylerinin denetim altında tutulması sağlanmaktadır. İlde alt yapısı tamamlanmış alanların yapılaşmaya açılması, sel ile mücadele eksikliği ve kent içinde kalmış sanayi kuruluşlarının varlığı çarpık kentleşme sorununu oluşturmaktadır.

Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün çevresel sorunlar ile mücadelede amacıyla yaptığı sıkı denetimler ve Kahramanmaraş Belediyesi'nin atık ve atıksuların arıtılmasına yaptığı yatırımları çevre sorunlarının kontrol altına alınması ve azaltılması yönünde yapılan önemli çalışmaları oluşturmaktadır.

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

Not: İlde bu kapsamda çalışma yapılmamıştır.

B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

İlimize Bağlı Belediyelerde Arıtma Tesisi olmadığından ve Sanayiden kaynaklı atık çamuru oluşmadığı beyan edildiğinden grafik oluşturulamamaktadır.

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği' kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir. Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği kapsamında, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana İlimizde Doğaya Yeniden Kazandırma Planları Orman Bölge Müdürlüğü ve Maden İşleri Genel Müdürlüğüne verildiğinden bu konuda bilgi bulunmamaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.15 – İlimizde (2014) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd. 2014)

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	30.292	339.210
Fosfor	11.115	
Potas	1.684	
TOPLAM	43.091	339.210

Çizelge B.16- İlimizde (2014) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd.2014)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	bitki türü, ekolojik ve meteorolojik değişiklikler, etkili madde içeriği ve formülasyonu v.b etmenlere bağlı olarak geniş bir spektrumda olabilir.	12.008 kg + 10.218 lt	
Herbisitler		17.974 lt	
Fungisitler		50.053 kg + 1.041 lt	
Rodentisitler			
Nematositler			
Akarisitler		180 kg + 1.045 lt	
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
TOPLAM			

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin su kaynaklarını; akarsular, yeraltı suları, baraj ve suni göletler oluşturmaktadır. Şu anda su ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan bu kaynaklar aynı zamanda il genelinde evsel ve endüstriyel kullanımlar sonucu oluşan atık sular yer üstü ve yer altı sularına karışarak kirlenmelere neden olmaktadır.

Bu suların tarımsal amaçlı kullanılması hem bitkiler vasıtasıyla canlılara hem de toprak kirliliğine neden olmaktadır.

İlimizin yazın sıcak ve kurak bir iklime sahip olması atık suların buharlaşmasına neden olmaktadır.

Maraş Ovasında bir çok tarımsal ve sanayi amaçlı kuyu mevcuttur. Bunun yanında sanayi tesislerinin yeraltı suyu kullanımının çoğalması yer altı su seviyesini olumsuz etkilemiştir. Bazı bölgelerde artezyen kaynak olarak çıkan sular kaybolmuştur.

Kaynaklar

-ÇŞİM.2014

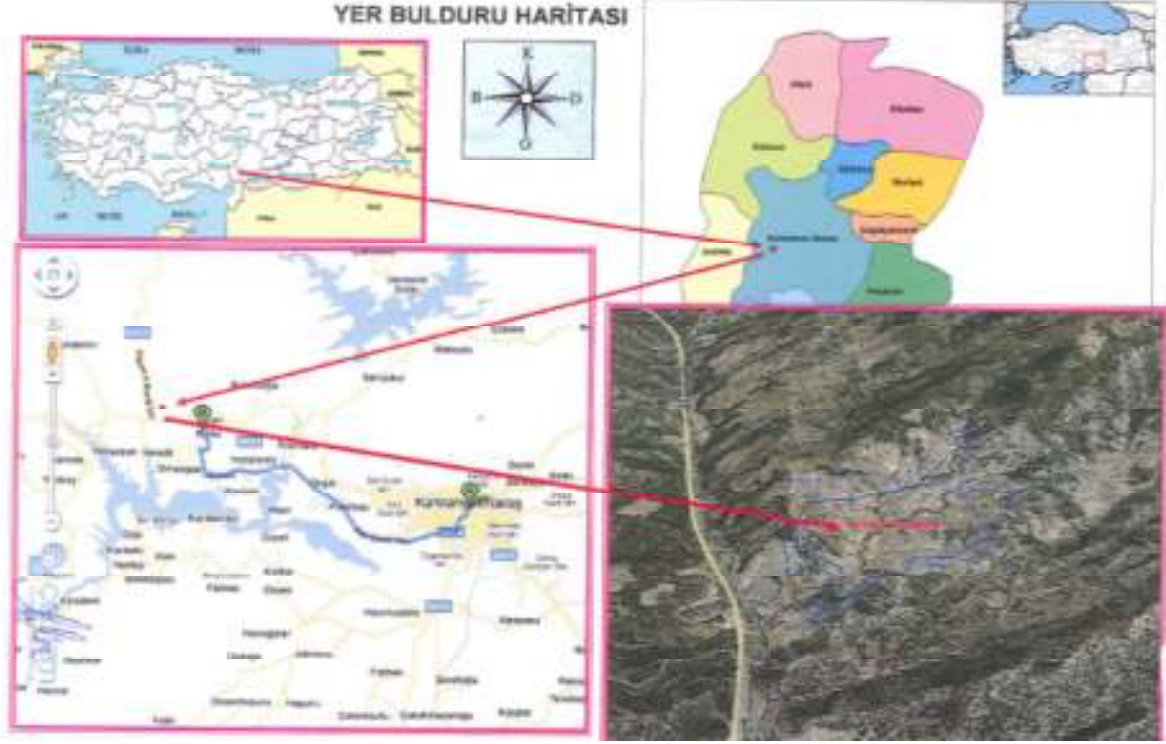
-Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd. 2014

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Harita C.1- Katı Atık Yer Bulduru Haritası

Kahramanmaraş Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi çalışmalarına 22.09.2011 tarihinde başlanılmış olup yapımı tamamlanmıştır. Arazinin topografik yapısı da göz önünde bulundurularak 3 Lot olarak projelendirilmiştir. Depolamaya ilk olarak I. LOT'un alanından başlanmıştır. 1 Lotun alanı 58.611 m² olup depolama hacmi 920.000 m³'tür. Belirlenen II. Lot'un alanı 51.241 m² olup depolama hacmi 1.228.273 m³'tür. III. Lot ise 60.563 m² olup depolama hacmi 1.451.727 m³'tür. Sonuç olarak depolama yapılacak toplam alan 170.415 m² olup depolama hacmi 3.600.000 m³'tür.

	Lot Alanı	Lot Hacmi	Hizmet Yılı
1.Lot	58.611 m ²	920.000 m ³	7 Yıl
2. ve 3. Lot	111.804,00 m ²	2.680.000 m ³	18 Yıl
	170.415 m ²	3.600.000 m ³	25 YIL

Tesiste yönetim binası, tamir- bakım atölye binası, tekerlek yıkama ünitesi, tam elektronik kantar ünitesi, su deposu, jeneratör ve trafo binası ve yangın söndürme sistemleri yer almaktadır. Söz konusu tesis Haziran 2013'te kullanıma açılmış olup günlük ortalama 500 ton atık bertaraf edilmektedir.

Düzenli Depolama Sahasında depolama neticesinde oluşan sızıntı suları, sızıntı suyu toplama sistemi ile Sızıntı Suyu Toplama Havuzuna iletilmektedir. Sızıntı suyu geri devir sistemi vasıtasıyla sızıntı suyu havuzundaki sızıntı suları tekrar lot alanına sevk edilerek organik çürüme hızlandırılmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bulunan tıbbi atık üreticilerinden kaynaklanan tüm tıbbi atıklar ise; yap-işlet devret modeline göre 10 yıllığına ihale edilen Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde Bertaraf edilmektedir. Tıbbi atık sterilizasyon tesisinin kapasitesi saatte 400 kg'dır. Tesisin kapalı alanı 500 m²'dir. Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde buharla sterilizasyon (otoklav) işlemiyle günlük ortalama 1800 kg tıbbi atık bertaraf edilmektedir.

Kaynak: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi 2014

Çizelge C.1 – İlimizde (2014) Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu (ÇŞİM, 2015)

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
		İlimiz güney İlçeleri için Katı Atık Birliği (Maraş Cebbir)	Kahramanmaraş			500				0,378		%100			
	Pazarcık														
	Türkoğlu														
	Çağlayancerit														
	Türkoğlu														
	Andırın														
İl Geneli		1.075.756													

Çizelge C.2- Katı Atık Düzenli Depolama Alanları İle İlgili Yürütülen Çalışmalar:

SIRA NO	KATI ATIK BİRLİĞİNİN YAPISI	SON DURUM (2014 tarihi itibarıyla)
1	İlimiz güney İlçeleri için Katı Atık Birliği; KAHRAMANMARAŞ, PAZARCIK, TÜRKÖĞLU, ÇAĞLAYANCERİT VE ANDIRIN BELEDİYELERİ tarafından, "Kahramanmaraş Belediyesi ve Çevre Belediyeler Katı Atık Bertaraf Tesisi (MARAŞ CEBBİR) Adı Altında Birleştirilmiştir.	Depo Alan İnşaatı Tamamlanmış olup, 2013 yılı itibarı ile atık kabulüne başlanılmıştır. Tesis faaldir.
2	İlimiz Kuzey İlçeleri için Katı Atık Birliği; ELBİSTAN, AFŞİN GÖKSUN, EKİNÖZÜ, VE NURHAK BELEDİYELERİ tarafından İl Özel İdaresi ve Belediyeler Çevre-Altyapı Temel Hizmetler Birliği adı altında birleştirilmiştir.	Katı Atık Mastır Planı Nihai Rapor hazırlanmış olup, çalışmalar devam ediyor.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.3 – İlimizde (2014) Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri(ÇŞİM,2015)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? **			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel *	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşınma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Dulkadiroğlu	x	x			B	B			x			
Onikişubat	x	x		1	B	B			x			
Afşin	x	x			B	B		x				
Andırın	x	x			B	B			x			
Göksun	x	x			B	B		x				
Ekinözü	x	x			B	B		x				
Elbistan	x	x			B	B		x				
Pazarcık	x	x			B	B			x			
Türkoğlu	x	x			B	B			x			
Çağlayan cerit	x	x			B	B		x				
Nurhak	x	x			B	B		x				

* Ofis işyeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ)

Çizelge C.4- İlimizde (2014) Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi (ÇŞİM, 2015)

Birlik adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu varsa sayısı	Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi			
	Evsel *	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Maraş Cebbir	x	x	-	1	1	-	-	-

* Ofis işyeri dahil.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Çizelge C.5- Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

2014 yılı sonu itibariyle toplam sayı	
Hafriyat Atığı Depolama Sahası	2
Hafriyat Atığı Geri kazanım Tesisi	-

C.3. Ambalaj Atıkları

AMBALAJ ATIKLARININ KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

2007 yılında yayınlanan ve 2011 yılındaki değişiklik ile yürürlüğe giren Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, ilimiz genelinde oluşan ambalaj atıklarının oluşumunun önlenmesi, önlenemeyen ambalaj atıklarının tekrar kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım yolu ile bertaraf edilecek miktarının azaltılması ve ambalaj atıklarının çevreye zarar verecek şekilde doğrudan ve dolaylı olarak alıcı ortama verilmesinin önlenmesi hedeflenmiştir.

Çizelge C.6- Ambalaj Atığı Tesisleri

2014 yılı sonu itibariyle toplam sayı	
Lisanslı Ambalaj Atıkları Toplama Ayırma Tesisi	6
Lisanslı Ambalaj Atığı Geri Dönüşüm Tesisi	5

Çizelge C.7- Ambalaj Atığı Bildirim Ve Belgelendirmeler

2014 yılı sonu itibariyle toplam sayı	
Ambalaj Atıkları Bildirim (Piyasaya Süren+Ambalaj Üreticisi) Sayısı	229
Ambalaj Atıkları Belgelendirme Sayısı	249

Çizelge C.8- İlimizdeki (2014) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (ÇŞİM, 2014)

Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı(kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	7.144.338	9.967.683	40	3.987.073	597.837	15
Metal	-	289.605	40	115.842	2.862.364	100
Kompozit	-	-	40	-	-	-
Kağıt Karton	17.939696	34.018.229	40	13.607.291	301.374.395	100
Cam	-	94.751	40	37.900	-	0
Toplam	25.835.179	44.396.268	40	17.758.507	304.834.596	100

C.4. Tehlikeli Atıklar

2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince, her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi, depolanması, taşınması, uzaklaştırılması ve benzeri faaliyetlerde bulunulması yasaktır. İlimizde üretilen başlıca tehlikeli atıklar, kimyasal içerikli sanayi atıkları, boya atıkları, yağlı metal çamuru, yağlı metal talaşları, atık yağ, atık tiner, akü ve pil, kontamine variller, bez, üstübu vb. olarak sıralanabilir.

İlimiz genelinde faaliyetleri sonucu tehlikeli atık ürettiği belirlenen sanayi kuruluşlarına Bakanlığımızın internet sitesinde açılan ve yılda bir kez bir önceki yıla ait tehlikeli atık beyanı bilgilerinin yer aldığı Tehlikeli Atık Beyan Sistemi'ne girişler için gerekli olan kullanıcı adı ve şifrelerin dağıtımı yapılmıştır. Her yıl sitenin açılması ile birlikte ilgili tesislere bilgi girişi yaptırılmaktadır.

Ayrıca, Yönetmelik gereğince faaliyetleri sonucu oluşan tehlikeli atıklarını lisanslı bertaraf tesislerine veren tesislere "Ulusal Atık Taşıma Formu" verilmektedir. Sanayi kuruluşlarında oluşan tehlikeli atıkların geçici depolanması için gerekli olan atık depo alanlarının teşkili için, kuruluşlar gerek denetimler esnasında gerekse yazılı olarak bilgilendirilmiştir.

Resim C.1- Tehlikeli Atık Depolama Alanından görünüş

ATIK TAŞIMA LİSANSLARI

2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince, her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi, depolanması, taşınması, uzaklaştırılması ve benzeri faaliyetlerde bulunulması yasaktır. Hükmü doğrultusunda tehlikeli atıkları taşıyacak araçlara Atık Taşıma Lisansları Çevre Yönetimi Şubesi tarafından düzenlenen belge ile Tehlikeli Atık taşımalarına izin verilmektedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.9- Taşıma Lisanslı Firma Araç sayıları

Taşıma Lisansı Konusu	Firma	Araç
Tehlikeli Atık Taşıma Lisansı	3	7
Atık Yağ Taşıma Lisansı	-	3
Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisansı	-	3
Tıbbi Atık Taşıma Lisansı	1	4
Atık Akü Taşıma Lisansı	-	-

* Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.5. Atık Madeni Yağlar

Çizelge C.10 – İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları(ÇŞİM, 2008-2014)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2008	99.276	-	99.276
2009	128.099	-	128.099
2010	138.823	-	138.823
2011	73.241	-	73.241
2012	78.838	-	78.838
2013	74.033	-	74.033
2014	79.142	-	79.142

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.11 – İlimizdeki (2014) Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler(ÇŞİM, 2014)

Atık Madeni Yağ Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kuruluş Sayısı	Toplanan Atık Yağ Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Yağ Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		
		Atık Motor Yağ	Atık Sanayi Yağ	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		Yok
						Lisanslı	Lisanssız	
98	601	16.340	62.802	-	-	-	-	-

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.12- İlimizde (2014) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler(ÇŞİM, 2014)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Taşıyan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
-	2	10	--	-	-	-	

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.13 – İlimizde (2014) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler(ÇŞİM, 2014)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)			Bitkisel Atık Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ	Diğer (Belirtiniz)		Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
-	-	21.350			-	-	-	-

Çizelge C.14- İlimizde 2010-2014 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı (ÇŞİM,2014)

	2010	2011	2012	2013	2014
Lisanslı Araç Sayısı	--	--	---	3	3

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB'ler bir grup aromatik klorlu bileşik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB'lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirlenmiş gıda ve içecekler tüketildiğinde veya bu maddeler tenefüs edildiğinde, yutulduğunda ya da deriyle temas ettiğinde ortaya çıkmaktadır. PCB'ler bertaraf veya başka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

İlimizde "Poliklorlu Bifenillerin (PCB) ve Poliklorlu Terfenillerin (PCT) Kontrolü Hakkında Yönetmelik" kapsamında PCB ve PCB içeren madde ve ekipmanların bertarafını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren lisanslı tesis bulunmamaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlde "Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği" kapsamında yapılan herhangi bir çalışma olmamıştır.

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE).

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Not: İlimizde bu konuyla ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Not: İlimizde bu konuyla ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

C.12. Tehlikesiz Atıklar

"Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik" 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte "atık", "üretici", "sahip", "yönetim", "toplama", "bertaraf" ve "geri kazanım" tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır. Söz konusu atık sınıflandırılması Çizelge C.21’de gösterilmektedir.

Çizelge C.15 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 02	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar	
10 02 01	Cüruf işleme atıkları	
10 02 02	İşlenmemiş cüruf	
10 02 07*	Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	M
10 02 08	10 02 07 dışında gaz arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	
10 02 10	Haddehane tufalı	
10 02 11*	Soğutma suyunun arıtılmasından kaynaklanan yağ içerikli atıklar	M
10 02 12	10 02 11 dışındaki soğutma suyu arıtma atıkları	
10 02 13*	Gaz arıtımı sonucu oluşan ve tehlikeli maddeler içeren çamurlar ve filtre kekleri	M
10 02 14	10 02 13 dışındaki gaz arıtımı sonucu oluşan çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 15	Diğer çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

Not: Herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde kömürle çalışan termik santral mevcut olup kül ve cürufklar kömür çıkarılan alanda depolanarak üzeri bitkisel toprakla kapatılarak ağaçlandırılmaktadır.

Afşin-Elbistan Termik Santrali A ve B Üniteleri

Resim C.2- A Termik Santrali

Resim C.3- A Termik Santrali

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Resim C.4- A ve B Ünitelerinin birlikte görünümü

Çizelge C.16 – İlimizdeki (2014) Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı(AEL-2014)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)
Afşin-Elbistan A Termik Santrali	6.077.515	Bilgiye
Afşin-Elbistan B Termik Santrali	7.544.318	Ulaşılamamıştır.
TOPLAM	13.621.833	

Resim C.5- Afşin-Elbistan A Termik Santralının Çoğulhan Kasabasından Görünüşü

Çizelge C.17 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları

ATIK KODU	ISIL İŞLEM DEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 01	Enerji Santrallerinden ve Diğer Yakma Tesislerinden Kaynaklanan Atıklar (19 Hariç)	
10 01 01	(10 01 04'ün altındaki kazan tozu hariç) dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 02	Uçucu kömür külü	
10 01 03	Turba ve işlenmiş odundan kaynaklanan uçucu kül	
10 01 04*	Uçucu yağ külü ve kazan tozu	A
10 01 05	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfrizasyon) çıkan kalsiyum bazlı katı atıklar	
10 01 07	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfrizasyon) çıkan kalsiyum bazlı çamurlar	
10 01 09*	Sülfürik asit	A
10 01 13*	Yakıt olarak kullanılan emülsifiye hidrokarbonların uçucu külleri	A
10 01 14*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren dip külü, cüruf ve kazan tozu	M
10 01 15	10 01 14 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 16*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren uçucu kül	M
10 01 17	10 01 16 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan uçucu kül	
10 01 18*	Tehlikeli maddeler içeren gaz temizleme atıkları	M
10 01 19	10 01 05, 10 01 07 ve 10 01 18 dışındaki gaz temizleme atıkları	
10 01 20*	Saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan tehlikeli maddeler içeren çamurlar	M
10 01 21	10 01 20 dışındaki saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan çamurlar	
10 01 22*	Kazan temizlemesi sonucu çıkan tehlikeli maddeler içeren sulu çamurlar	M
10 01 23	10 01 22 dışındaki kazan temizlemesi sonucu çıkan sulu çamurlar	
10 01 24	Akışkan yatak kumları	
10 01 25	Termik santrallerin yakıt depolama ve hazırlama işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 26	Soğutma suyu işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlimizde sanayi kuruluşları ve belediyenin sanayi/evsel/ kentsel atıksu arıtma tesislerinden arıtma çamurları oluşmamaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

2014 yılı içerisinde, 05.11.2011 tarih ve 65516 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılan 2010/17 sayılı Bakanlığımız genelgesi doğrultusunda ilimizde oluşan 1800 kg tıbbi atık lisanslı firma tarafından toplanarak Taşıma lisanslı araçlarla ilimizde düzenli depolama alanı içerisinde bulunan sterilizasyon tesislerine taşınmıştır.

Resim C.6- Tıbbi Atık Taşıma Araçları

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.18– (2014) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar(ÇŞİM, 2014)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı*		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	sternizasyon	Belediye Yetkili Firm	Tesisin Bulunduğu İl	
Kahramanmaraş (Maraşcebbir)	x	-	x	-	2	-	1,80	-	x	-	x	Kahramanmaraş

Çizelge C.19- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı(ÇŞİM,2014)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	-	-	-	584.14	569.293	688.280

C.14. Maden Atıkları

Çizelge C.20– İlimizdeki (2014) Yılı Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Kaynak, yıl)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı
Herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.				

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince, her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi, depolanması, taşınması, uzaklaştırılması ve benzeri faaliyetlerde bulunulması yasaktır.

İlimizde üretilen başlıca tehlikeli atıklar, kimyasal içerikli sanayi atıkları, boya atıkları, yağlı metal çamuru, yağlı metal talaşları, atık yağ, atık tiner, akü ve pil, kontamine variller, bez, üstüğü vb. olarak sıralanabilir.

İlimiz genelinde faaliyetleri sonucu tehlikeli atık ürettiği belirlenen sanayi kuruluşlarına Bakanlığımızın internet sitesinde açılan ve yılda bir kez bir önceki yıla ait tehlikeli atık beyanı bilgilerinin yer aldığı Tehlikeli Atık Beyan Sistemi'ne girişler için gerekli olan kullanıcı adı ve şifrelerin dağıtımı yapılmıştır. Her yıl sitenin açılması ile birlikte ilgili tesislere bilgi girişi yaptırılmaktadır.

Ayrıca, Yönetmelik gereğince faaliyetleri sonucu oluşan tehlikeli atıklarını lisanslı bertaraf tesislerine veren tesislere "Ulusal Atık Taşıma Formu" verilmektedir.

Sanayi kuruluşlarında oluşan tehlikeli atıkların geçici depolanması için gerekli olan atık depo alanlarının teşkili için, kuruluşlar gerek denetimler esnasında gerekse yazılı olarak bilgilendirilmiştir.

Kaynaklar: -ÇŞİM

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Çizelge Ç.1 – İlimizdeki (2014) Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	
Üst Seviye	
TOPLAM	

Not: Herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

Sanayi tesislerinin atıklarından geridönüşü mümkün olanlar değerlendirilirken, evsel nitelikli olanlar belediye sınırları içerisindekiler belediye imkanları ile dışında olanlar ise kendi imkanları ile bertaraf alanlarına taşınmaktadır. Kimyasal atıklar ve atık yağlar mevzuat doğrultusunda usulüne uygun olarak geri dönüşüm tesislerine verilmektedir.

Kaynaklar- ÇŞİM.

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

İlimiz ormanlık alan olarak Türkiye’de 11. Sırada olup %35’i ormanlarla kaplıdır. Topoğrafik yapı değişken ve kırıktır. Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Akdeniz Coğrafi Bölgelerinin birleşme noktası üzerinde bulunmaktadır. Bu nedenle ilimizde bitki türü zenginliği görülmektedir. Kahramanmaraş, Andırın işletmelerimiz deniz ikliminin etkisinde olup; reliik olarak bulunan kayın dahil çok çeşitli bitki topluluklarının bulunduğu ormanlara sahiptir. Göksun Orman İşletme Müdürlüğümüz ile Kahramanmaraş ve Andırın İşletme Müdürlüklerimizin kuzeyi, karaçam - sedir zonunda yer almaktadır.

İlin Orman Envanteri

İlimizde hakim ağaç türü kızılçam olup, 88.735 ha alanda yayılış göstermektedir. Bunu karaçam, sedir, göknar ve diğer türler takip etmektedir. İlimiz sınırları içerisindeki tüm ormanlar devlet ormanıdır.

Kahramanmaraş İlindeki 501.980 Ha ormanlık alanın 152672 Ha’ı Normal Koru, 306389 Ha’ı Bozuk Koru, 6498 Ha’ı Normal Baltalık ve 36421 Ha’ı Bozuk Baltalıktır.

İlimiz orman alanı önceki envantere göre 504435 Ha iken , 505822 ha ‘çıkmişti ve % 0,27 ‘lik bir artış söz konusuydu. Bunun nedeni yapılan ağaçlandırma çalışmaları idi. Ancak 3842 Ha ormanlık alan Osmaniye Düziçi İşletme Şefliğine aktarıldığından alan 501980 Ha’a düşmüştür.

Orman Varlığının Yararları

- Ormanlar yaşantımızın her safhasında ihtiyaç duyduğumuz yapacak ve yakacak hammadde kaynağıdır. Bunun yanı sıra bitkisel nitelikli tohum, çiçek, kozalak vb. ile mineral nitelikli çakıl, kum vb. hammadde kaynaklarının bir kısmı da ormanlardan elde edilmektedir.
- Ormanlar, bitkiler ve hayvanlar için doğal bir su kaynağıdır. Kar ve yağmur biçimindeki yağışı yapraklı, dalları, gövdesi ve kökleri ve tutarak sellerin ve taşkınların oluşmasını önler. Ayrıca yeraltı sularının oluşmasına yardım eder.
- Ormanlar erozyonu önler. Ormanlar rüzgarın hızını azaltır, toprağı kökleri ile tutarak yağışların ve akarsuların toprağı taşımalarını önler.
- Ormanlar, yaban hayatı ve av kaynaklarını korur. Nesli tükenmekte olan hayvanların üretimi, korunması ve barınmasında koruma alanları oluşturur. Bu sahalar milyonlarca canlının yuvasıdır.
- Ormanlar bitki örtüsü ve toprak içerisinde büyük miktarda karbon depoladıklarından, iklim üzerinde olumlu etkiler yapar. Aşırı sıcaklıkları düzenler, bir ısı tamponu gibi görev yapar. Sıcaklığı soğuk dengeler, yaz sıcaklığını azaltırken, kış sıcaklığını artırır, radyasyonu önler.
- Su buharını yoğunlaştırarak yağmur haline gelmesini sağlar. Rüzgar hızını azaltarak toprak ve kar savurmalarını ve rüzgarın kurutucu etkisini yok eder. Bu nedenle açık alanlara oranla ormanlarda gündüzler serin geceler ise sıcaktır.
- Ormanlar, eğlenme, dinlenme ve boş zamanları değerlendirme imkanı sağlar. Hava, suyu, doğal görünüşleri ve sakin ortamı ile özellikle şehirlerde yaşayan insanları kendisine çeker. Bu yönüyle insanların beden ve ruh sağlığı üzerinde olumlu rol oynar.
- Yerleşim alanları çevresindeki hava kirliliğini ve gürültüyü önlemesi ile insan sağlığı

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

bakımından büyük önem taşır. Ormanların insan sağlığı üzerindeki bütün bu olumlu yararları nedeniyle büyük kentlerin çevresinde ormanlar yetiştirilmekte, dinlenme yerleri kurulmaktadır.

- Ormanlar, orman içinde ve dışında yaşayan insanlara çeşitli iş alanları sağlar, işsizliği önlemede etkin rol oynar, böylece köyden kente göçü azaltır.
- Ormanlar, ulusal savunma ve güvenlik bakımından da çok önemlidir. Askeri birliklerin savaş tesisleri ile araç ve gereçlerinin gizlenmesinde, savaş ekonomisi bakımından değer taşıyan reçine, katran ve tanenli maddelerin elde edilmesini sağlar,
- Ayrıca ormanlar barajların ekonomik ömrünü uzatır, doğal afetleri önler, ülke turizmine katkıda bulunur,
- Ormanlar, doğal güzellikleri ve sayılmayacak kadar çok faydalarıyla iyi baktığımız takdirde tükenmez bir doğal kaynaktır.

İlimizde rekreasyon ve peyzaj değeri yüksek olan yerlerin halkın kullanımına açılması için Kahramanmaraş Kent Ormanı ve çeşitli yerlerde piknik ve mesire yerleri oluşturulmuştur. Yaban hayatının korunması amacıyla özellikle Başkonuş'da geyik üretim alanları oluşturulmuştur.

Orman Kadastro ve Mülkiyet Konuları

Yıl içerisinde yapılacak Orman Kadastro ile ilgili program 65.000 Ha'dır.

İlimizde şu ana kadar toplam 520 köyde (484.979 Ha) orman kadastro çalışması yapılmıştır. Kalan köy sayısı 22'dir.

Yıl içerisinde 2/B ile orman sınırı dışına çıkarılan alan miktarı, 1060 Ha'dır. Şimdiye kadar 2/B ile orman sınırı dışına çıkarılan alan miktarı toplam 7168 Ha'dır. Bunun 1904 Ha'ı tescil edilmiş, 5264 Ha'ı ise tescilsizdir.

Tescili yapılmış orman alanı miktarı 205.893 Ha'dır. 279.087 Ha orman alanının ise tescili yapılmamıştır.

Yıl içerisinde yapılan Tapulu Kesim miktarı 323 m³'tür. Bunlardan 41 m³ yapacak odun ve 506 ster yakacak odun elde edilmiştir.

İlimizde Özel Orman bulunmamaktadır. Tüm ormanların mülkiyeti devlete aittir. 6831 sayılı Orman Kanununun 16., 17., ve 18. maddelerine göre verilen izin adedi miktarı 106'dir.

İlimiz sınırları içerisinde Milli Park ve Tabiat Anıtı bulunmamaktadır. İlimiz sınırları içerisinde 1 adet Tabiatı Koruma Alanı, 2 adet Tabiat Parkı bulunmaktadır.

DOĞAL KAYNAK DEĞERLERİ: Jeolojik özellikleri; 1/500 000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritası'na göre, Çimen Dağı, jeolojik oluşum bakımından yeni çağın (neozoik) 3. zamanın tersiyer devrinin Miosenepok'una aittir. Anakaya miosen deniz fasiyesine ait kum tabakası, konglomera ve kalkerden oluşmuştur.

Jeomorfolojik Özellikler Çimen dağının zirvesi olan Ulu ziyaret tepesi 2259m yükseltiye sahiptir. Dağ sahip olduğu bu yükselti ile jeomorfolojik arazi oluşum şekillerinden "yüksek dağlık arazi" sınıfına girmektedir. Alanın denize olan yatay uzaklığı ise 70 km civarındadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Klimatolojik Özellikler Çimen Dağı, Türkiye'deki makro iklim tiplerinden "Akdeniz iklimi"nin "Asıl Akdeniz iklimi" tali tipinde bulunmaktadır. Bu tali tip; oldukça yüksek yıllık yağış miktarlarına rağmen, karakteristik ve tipik şiddetli yaz kuraklığı ile tanımlanan Akdeniz iklimi içerisinde, kar yağışı ve donun nadir olarak meydana gelmesi, çok yüksek yaz sıcaklığı, çok şiddetli buharlaşma ve düşük bulutluluk oranı ile diğer tali tip olan "Marmara iklimi"nden ayrılmaktadır.

Hidrolojik ve Hidrojeolojik özellikleri: Resmi veri mevcut yok. Ancak saha içerisinde doğal su kaynakları var.

Toprak özellikleri: Toprak su Genel Müdürlüğü'nce Kahramanmaraş ili için hazırlanan 1/100 000 ölçekli toprak özelliklerini gösterir haritaya göre, Çimen Dağının %85-90'ı orman arazisi olup, "sarp meyilde, çok sığ, taşlı, şiddetli erozyonlu topraklar" olarak nitelendirilmektedir.

Flora Yavşan yaylasını içine alan bölge Akdeniz bölgesinde ve C6 karesi içerisinde yer almaktadır. Bölgenin %80'ini orman vejetasyonu, geriye kalan kısmını da step ve yüksek dağ stebi teşkil etmektedir. Ömer VAROL tarafından yapılan doktora çalışmasında bölgede 67 familyaya ve 287 cinse dağılmış 529 tür ve tür altı seviyede takson tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 529 taksonun 65 tanesi endemiktir. Ayrıca 54 taksonda C6 karesi için yenidir. *Ajuga relictata* adlı bitki dünya üzerinde sadece pekmez pınarı denilen mevkide bulunmaktadır. Yörede tespit edilen üç adet *Allium* türünün bilim dünyası için yeni olduğu tahmin edilmektedir. Yavşan yaylası ülkemizde doğal olarak yetişen ağaç türlerimizden Toros Göknaarı *Abies Cilicia*'nın kuzey yarım küredeki yayılış alanının en doğusunu oluşturur. Ayrıca dünya üzerindeki yayılışı çok daralan *Cedrus Libani*'nin saf ve karışık en güzel meşçerelerinin bulunması nedeniyle ülkemizin en çarpıcı yerlerinden birisidir.

Fauna Bir çalışma mevcut değil. Ancak sahada av yaban hayatı için uygun olup yabani hayvanların (keklik, tavşan, vb.) olduğu görülmektedir.

Sosyolojik özellikler Saha yayla özelliğine sahip olup bazı bölümlerde mevsimsel olarak Yaylacılık yapılmaktadır. Ayrıca sahanın sahip olduğu doğal yapıdan dolayı bölge halkının sahayı sağlık amaçlı kullandıkları görülmektedir.

D.2. Çayır ve Mera

İlimizde çayır, mera ve yaylak alanı 184 614,2 hektardır. İlimizde büyükbaş ve özellikle küçükbaş hayvancılığın gelişmesinde önemli yeri olan mera alanları yeterli seviyede olmayıp, mevcut çayır, mera ve yaylakların ot verimi düşüktür.

28/02/1998 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4342 Sayılı Mera Kanunu çerçevesinde İlimizde bulunan mera, yaylak ve kışlaklarda; tespit, tahdit ve tahsis çalışmaları yürütülmektedir.

Mera Tespit Çalışmaları İlimiz genelinde 544 yerleşim biriminin 544 ünde mera tespit çalışmaları tamamlanmış olup; bunun sonucunda 335 yerleşim biriminde toplam 184.614,2 hektar mera alanı tespit edilmiştir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge D.1- 4342 sayılı Mera Kanunu Çalışmaları İle İlgili Genel Bilgiler

İlçeler	İlan Yapılan	Tespiti Yapılan		Aplikasyonu İlan Edilen		Aplikasyonu Tamamlanan		Tahsisi Yapılan		
	Köy Sayısı	Köy Sayısı	Mera Varlığı (ha)	Köy Sayısı	Mera Varlığı (ha)	Köy Sayısı	Mera Varlığı (ha)	Köy Sayısı	Mera Varlığı (ha)	
									Tapu Alanı (ha)	Koord. Alanı (ha)
Afşin	57	57	27698,1	16	5330,5	16	5330,5	0	0,0	0,0
Andırın	55	55	237,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Ç. Cerit	12	12	9583,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Ekinözü	18	18	6847,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Elbistan	79	79	102188,0	31	28047,8	31	28047,8	30	24950,1	24950,1
Göksun	60	60	5082,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Merkez	136	136	18734,1	49	7458,4	49	7458,4	49	6054,02	6054,02
Nurhak	8	8	9579,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Pazarcık	82	82	2504,6	40	1811,8	40	1811,8	35	1168,7	1168,7
Türkoğlu	37	37	2160,07	24	1829,1	24	1829,1	23	1818,1	1818,1
TOPLAM	544	544	184614,2	160	44477,6	160	44477,6	137	33990,92	33990,92

Mera Tespit, Tahdit ve Tahsis Çalışmaları

Çizelge D.2- Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo

İLÇE ADI	TOPLAM YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TESPİTİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	MERASI OLAN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TESPİT EDİLEN MERA ALANI (ha)
Afşin	57	57	50	27698,1
Andırın	56	55	15	237,2
Ç.Cerit	12	12	7	9583,1
Ekinözü	18	18	16	6847,4
Elbistan	79	79	78	102188,0
Göksun	60	60	35	5082,6
Merkez	136	136	76	18734,1
Nurhak	8	8	4	9579,1
Pazarcık	82	82	31	2504,6
Türkoğlu	37	37	23	2160,07
TOPLAM	544	544	335	184614,2

Mera Tahdit Çalışmasıİlimiz genelinde Mera Tespiti Tamamlanan 544 yerleşim biriminin 160 ında toplam 44477,6 ha. alanda tahdit çalışmaları tamamlanmıştır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge D.3- Tahdidi Yapılan Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo

İLÇE ADI	TESPİTİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAHDİDİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAHDİDİ YAPILAN TOPLAM MERA ALANI (ha)
Afşin	57	16	5330,5
Andırın	55	0	0.0
Ç.Cerit	12	0	0.0
Ekinözü	18	0	0.0
Elbistan	79	31	28047,8
Göksun	60	0	0.0
Merkez	136	49	7458,4
Nurhak	8	0	0.0
Pazarcık	82	40	1811,8
Türkoğlu	37	24	1829,1
TOPLAM	544	160	44477,6

Mera Tahsis Çalışmaları

İlimiz genelinde tahdit işlemleri tamamlanan 160 yerleşim biriminin 137'sinde toplam 33990,92 ha. alanda tahsis çalışmaları tamamlanmıştır.

Çizelge D.4- Tahsisi Yapılan Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo

İLÇE ADI	TAHDİDİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAHSİSİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAHSİSİ YAPILAN TOPLAM MERA ALANI (ha)
Afşin	16	0	0.0
Andırın	0	0	0.0
Ç.Cerit	0	0	0.0
Ekinözü	0	0	0.0
Elbistan	31	30	24950,1
Göksun	0	0	0.0
Merkez	49	49	6054,02
Nurhak	0	0	0.0
Pazarcık	40	35	1168,7
Türkoğlu	24	23	1818,1
TOPLAM	160	137	33990,92

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ISLAH ÇALIŞMALARI HAKKINDA BİLGİ

Çayır ve meralar ülkemiz hayvancılığına hizmet eden en önemli doğal yem kaynaklarıdır. Kaliteli kaba yemin en ucuz ve en kolay temin edildiği kaynaklar çayır ve meralarımızdır. Ülkemizin büyük bir bölümünde hayvancılığın meraya dayalı olarak yapıldığı düşünülürse bu alanların önemi daha da artmaktadır.

Hayvancılığımızın gelişmesi, bu sektörü etkileyen tüm şartların iyileşmesiyle mümkün olur. Uzun yıllar devam eden düzensiz otlatma ile ıslah ve bakımlarının yapılamaması ve bu alanların korunmaması nedeniyle verimlerinde de önemli azalmalar meydana gelmiştir. 1998 yılında çıkarılan 4342 sayılı Mera Kanunu ile bu alanlar sahihsiz olmaktan çıkmış, Ülke ekonomisine katkı sağlayan doğal kaynaklar haline gelmeye başlamıştır. İlimizdeki çayır ve meraların önemli miktarı, yağış yetersizliği, yanlış kullanım ve bakımsızlıktan dolayı zayıf mera sınıfındadır.

4342 sayılı Mera Kanunu gereğince, bu alanlarda ot verimi ve kalitesinin artırılması, uygun yönetim tekniklerinin uygulanması ve toprak erozyonunun önlenmesi amacıyla mera ıslah ve amenajman projeleri uygulanmaktadır.

Mera Islah ve Amenajman Projesi Çalışmaları

4342 Sayılı Mera Kanunu gereğince, Mera Islah ve Amenajman Projeleri, İl Müdürlüğümüz ile Çukurova Tarımsal Araştırma Enstitüsü teknik elemanları ve Erciyes Üniversitesi Ziraat Fakültesinde görevli öğretim üyeleri tarafından ortaklaşa yürütülmektedir.

Çizelge D.5- İlimiz Genelinde Uygulanan Mera Islah Ve Amenajman Projeleri (2004-2011)

İLÇESİ	KÖY ADI	PROJE ALANI (da)	TOPLAM HARCAMA TUTARI (TL)	PROJELERİN BAŞLANGIÇ VE BİTİŞ TARİHLERİ	PROJELERİN DURUMU
MERKEZ	KOCALAR	650	46.989	2004-2008	Bitmiştir
	EKBEROĞLU	560	31.511	2006-2010	Bitmiştir
	SİVRİCEHÜYÜK	740	66.875	2009-2014	Devam ediyor
	ABBASLAR	1.013	27.465	2010-2013	Devam ediyor
TÜRKOĞLU	ŞEKEROBA	1.396	139.593	2004-2008	Bitmiştir
	ÇOBANTEPE	313	37.092	2005-2009	Bitmiştir
	ÖZBEK	208	9.225	2010-2013	Devam ediyor
PAZARCIK	ÖRDEKDEDE	560	51.290	2005-2009	Bitmiştir
	HANOBASI	273	28.886	2005-2009	Bitmiştir
ELBİSTAN	HASANKENDİ	361	61.571	2004-2008	Bitmiştir
	ÇİÇEK	5.478	68.718	2004-2008	Bitmiştir
	ÇITLIK	505	42.659	2007-2011	Devam ediyor
TOPLAM		12.298	611.874		

NOT: Güncel veriye ulaşılamamıştır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Mera Islah ve Amenajmanı Projesi onaylanan meralarda, gübreleme, sulama, suni mera tesisi, yabancı ot mücadelesi, temizlik biçimi, mera çevresine hendek veya tel çit yapımı, otlatmanın kontrol altına alınması ve otlatma sistemi uygulaması gibi çalışmalar yapılmaktadır. İlimizde Mera Islahı ve Amenajmanı Projelerinin Uygulanmasına 2004 yılında başlanmıştır. Söz konusu projenin başlangıcından günümüze kadar toplam 12 yerleşim birimi ve 12298 dekar mera alanı ıslah kapsamına alınmıştır. Şu ana kadar toplam 8 köyde 9832 dekar alanda Mera ıslah ve Amenajmanı projesi tamamlanmıştır. Hâlihazırda 4 köyde ve toplam 2466 dekar alanda ise ıslah çalışmaları devam etmektedir.

Bu kapsamda 2010 yılı içerisinde toplam 58700 kg. kimyevi gübre kullanılmıştır. Söz konusu ıslah projesi kapsamında İlimiz Merkez İlçeye bağlı Sivricehüyük köyünde 320 dekar suni mera tesis edilmiştir. Ayrıca İlimiz genelinde tespit, tahdit ve tahsis işlemleri tamamlanan ve ekonomik mera varlığı bulunan toplam 24 adet yerleşim biriminde mera yönetim birliği kurulmuştur. İlimiz genelinde 4 yerleşim biriminde toplam 2004,56 dekar mera alanı ıslah edilerek hayvancılık amaçlı kullanmak üzere talepte bulunan şirketlere 25 yıllığına kiraya verilmiştir.

Mera İşgalleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar

4342 sayılı Mera Kanunu'nun 19 uncu maddesine göre (*Muhtarlar ve Belediye Başkanları, mera yaylak ve kışlaklara tecavüz olduğu takdirde durumu derhal Bakanlık İl veya İlçe müdürlüğüne, İl İlçe müdürlükleri de Valilik veya Kaymakamlığa bildirmekle yükümlüdürler. Bu makamlarca 3091 sayılı taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun veya 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi uyarınca gerekli işlemler yapılır*) İlimiz genelinde mera işgalleri takip edilmektedir. Konuyla ilgili Kanun maddesi kapsamında, Belediye Başkanlıklarına ve Köy Muhtarlıklarına, mera parsellerine işgal olduğu takdirde Müdürlüğümüze bilgi vermeleri hususunda yazılı olarak bilgi verilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü ve şahıslar tarafından mera sınırlandırmalarına yapılan itirazlar mahkeme kanalıyla devam etmektedir. Davalarla ilgili olarak Mahkemelerle yazışmalarımız devam etmekte olup; konuyla ilgili olarak Muhakemat Müdürlüğü ile koordineli olarak çalışılmaktadır. Mahkeme Kararına göre Meralık vasfı kaldırılan parsellerle ilgili işlemler takip edilmektedir.

İlimiz genelinde tespiti yapılan meraların 21876 hektarının, 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 5 inci maddesinin (d) bendine göre tespitinin yapıldığı, yani daha tespit aşamasında iken işgalli olduğu görülmektedir. Toplam mera alanı ile kıyaslandığında ise meralarımızın % 11,8 inin işgalli olduğu görülmektedir.

İLİMİZDE MERALARLA İLGİLİ KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

* Meralar işgal ediliyor ve yeterince korunamıyor.

Meraların sınır işaretlerinin konularak gerekirse tel çit veya kalıcı sınır tesisi yapılarak mera işgallerinin önlenmesi.

* Meralar köylü ve üreticiler tarafından yeterince sahiplenilmiyor.

Meraların köy veya belediyelere tahsis işlemlerinin bir an evvel tamamlanması ve mera yönetim birliklerinin kurularak meraların sahiplenilmesi sağlanmalıdır. Mera yönetim birlikleri gerek

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

meraların korunması gerekse de ıslah ve amenajman planlarının uygulanmasında aktif hale getirilmelidir.

* Meraların zemin etütlerinin uzman heyet tarafından zamanında yapılamaması,

Meraların durum ve sınıflarının sağlıklı olarak zemin etüdü sonucunda uzman heyetlerce belirlenmemesi neticesinde, bakım, ıslah, koruma, kontrol ve uygun kullanımını sağlamak, otlatma zamanının belirlenmesi, kullanma sistemi gibi hususlarda gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bunun içinde uzman heyetin yerel kuruluşlardan oluşturulması çalışmalara işlerlik kazandıracak, iş ve işlemlerin ivedilikle yapılması sağlanabilecektir.

* Meralarda kontrolsüz bir şekilde ağır otlatma yapılıyor.

Meraların kapasitesine göre ne kadar hayvanla kaç gün süreyle ve ne şekilde otlatmanın yapılacağını planlanması ve uygulamaya konulması gerekmektedir.

* İhtiyacı karşılayacak şekilde suyun temin edilememesi nedeniyle mera ve yaylaklardan verimli bir şekilde yararlanılamamaktadır.

Mera ve yaylakların otlatma kapasitesi ve otlatma süresi dikkate alınarak hayvanların ve yaylakta konaklayacak göçerlerin de dikkate alınarak su ihtiyaçlarının belirlenmesi, sulama yerlerinin belirlenmesi, gerektiğinde sıvat ve sulakların yapılması, suyu bulunmayan yaylak ve meralardan yararlanmayı sağlamak amacıyla su temini kuyu açma, gölet yapma vs. gibi çözüm yollarının bulunması gerekmektedir.

* Meralardan yararlanan çiftçi aileleri yeterince eğitilemiyor.

Meralardan yararlanan çiftçi ailelerine yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenmeli, mera yaylak ve kışlakların bakım, ıslah ve koruma işlemlerine üreticilerin katılımı bizzat sağlanmalı, sonuç olarak üreticilerin meraları sahiplenmesi sağlanarak meraların yönetiminin tamamının üreticilerle ve konu uzmanları ile işbirliği içerisinde yapılmasının sağlanması gerekmektedir.

İlde mevcut çayır ve mera alanlarından, bunların özelliklerinden [isimleri ve alanları (ha)], kullanımlarından, çayır ve mera alanlarının yıllar bazında azalmasından veya artmasından söz edilmelidir.

D.3. Sulak Alanlar

İlde mevcut sulak alanlardan, bunların özelliklerinden [isimleri ve alanları (ha)], niteliklerinin zaman içerisinde nasıl değiştiğinden söz edilmelidir.

İlimizde sulak alan olarak tescilli ve Ramsar Sözleşmesi ile koruma altına alınmış alan bulunmamaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

D.4. Flora

Çizelge D.6 -İlimizin Belli Başlı Flora Listesi

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHÜKE SINIR	
Ranunculus milefolius Banks et Sol. Ssp millefoius	Düğünçiçeği		Kayalık Yamaç Açık Çaldık. Tarta Yol Kenan			
Ranunculus sphaerospermus Boiss. El Baiane he	Düğünçiçeği		Sulak Yer			
Cefatocephalus falcatus (L) Pere.	-		Step			
Ceratocephalus testice latus (Crantz Roth)	-		Stop			
Thaictum lucidum L	Çayr sedefi		Hendek			
PAPAVERACEAE						
Glaucium grandiflorum Boiss. et Huel var. grandiflorum	Gögündürme	İran-Turan	Tarla. KayaM Yamaç			
Roemeria hybrida (L.) Do Ssp. hybrida	Cin Haşhaşı		Bozuk Alan. Tarta			
Papaver persicum Lindl. Ssp. pereicum	Geincik		Yamaç			
Papaver persicum Lindl. Ssp. fulvum Kit Tan et Sorger	Gelincik	İran-Turan	Step			
Papaver syriacum Boiss. ot Blanche	Geincik		Tarla			
Papaver clavatum Boiss. et Hausskn. ex Boiss	Gelincik		Yamaç, Tarla	Y	nt	
Corydalis soida (L) Swartz ssp. solida	Kazgagası		Yamaç			
Fumaria kraükî Jordan	Şahtereotu	Akdeniz	Kayalık Yamaç, Tarla			
Fumaria asépala Boiss.	Şahtereotu	İran-Turan	Tarta, Yamaç			
BRASSICACEAE						
Brassica deflexa Boiss.		İran-Turan	Yamaç, Ekili Alan			
Calepino reguláis (Asso) Thellung			Yol Kenan, Ekin Tarlası.Çalılık. Yamaç, Su Kenan			
Crambe tataria Sebeök var. tafana			Step, Taşık Yamaç, Nadas Tarla			
Cr ambe orientale L var. orientate		İran-Turan	Ekili Alan. Nadas Tarla. Kurak Yamaç			
Conringia planisâ'iqua Fisch, et Mey.	Burun Otu	İran-Turan	Kayalık Yamaç			
Conringia perfolata (CA.Mey.Er) Busch	Burun Otu		Ekili Alan, Yol Kenan, Kayalık Yamaç			
Leptidium pertoliatum L			Ekili Alan, Yamaç. Step			
Lepidium latifolium L	Kerdeme		Bataklık, Eki Alan Kenan			
Cordana araba (L) Desv. Ssp. draba	Kediotu		Ekili Alan			
Cardana draba (L) Desv. Ssp. chalepensis (L) O.E. Schulz	Kediotu		Ekili Alan			
Isatis cappadocica Desv. Ssp. subradiata (Rupr.) Davis var. gudrunensis (Boiss.) Davis		İran-Turan	Kayalık			
Isatis aucheri Boiss.	Çıvitotu	İran-Turan	Yamaç	Y	nt	
Isatis buschiana Schischkin		İran-Turan	Curale Man			
Ibns attica Jord.		D. Akdeniz	Yamaç			
Ibns acutioba Bertol.			Yamaç. Tarta Kenan			
Aethionema heterocarpum J. Gay		1	kireçtaşı Tepe, Taşık Yamaç, Tarla			
Aethionema arabicum (L) Andre, ex De.		Tarla, Taşık Yamaç				
Ihlaspi perfoliatum L		1 Ekili Alan. Step				

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	RC BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SINIFI	
<i>Thlaspi densiflorum</i> Boiss. et Kotschy	-		Yamaç	B	R	
<i>Bofeava orientale</i> Jaub. et Spach	Snnot		Tarla, Yol Kenan			
<i>Nesia apiculata</i> Fisch., Mey. et Ave-LaiL	-		Tarla, Yol Kenan			
<i>Peltana angustifolia</i> Dc.	-		Yamaç, Ekil Alan			
<i>Fibigia clypeata</i> (L.) Medik.			Yamaç			
<i>Fibigia enocarpa</i> (Dc.) Boiss.			Yamaç, Çc; ılık Orman			
<i>Alyssum junifolium</i> Steph. ex Wild, var <i>linitolkim</i>			Step			
<i>Aryssum stylere</i> (Boiss et Bal.) Boiss.	Kevke	İran-Turan	Boş Tarta, Step			
<i>Alyssum desertorum</i> Stapf. var <i>desertorum</i>			Ekil Alan, Step			
<i>Aryssum strictum</i> Wild.	Kevke	İran-Turan	Ekil Alan, Yamaç			
<i>Aryssum szowitsianum</i> Fisch. et Mey.	Kevke		Ekil Alan			
<i>Aryssum strigosum</i> Banks et Sol. ssp. <i>strigosum</i>			Bozuk Alan			
<i>Aryssum xanthocarpum</i> Boiss.	Kevke		Yamaç, Orman			
<i>Alyssum constata</i> Dumort.	-		Step, Boş Tarta			
<i>Alyssum condensatum</i> Boiss. et Hausskn. ssp. <i>condensatum</i>	Kumar		Step			
<i>Alyssum condensatum</i> Boiss. et Hausskn. ssp. <i>Hexibile</i> (Nyar.) Dudley	*		Yamaç, Orman			
<i>Draba brunifolia</i> Steud. ssp. <i>brunifolia</i>	-		Yamaç			
<i>Erophila minima</i> CA. Mey.	-		Step, Tarla			
<i>Arabis sagittata</i> (Bertol.) Dc.	-		Kreçtaşı Kayalık			
<i>Arabis nova</i> Vili	-		Taşlık Alan			
<i>Arabis feuchtmayeri</i> Boiss.			Tarla, Ekil Alan			
<i>Barbarea vulgaris</i> R. Br.	-		Su Kenan			
<i>Barbarea pteridifolia</i> Dc.	-		Su Kenarı, Çaylık			
<i>Hesperis matronalis</i> L.	-		Yamaç			
<i>Hesperis matronalis</i> L. var. <i>pendula</i> Dc.	Gece Menekşesi		Tarta, Kireçtaşı			
<i>Mataoia africana</i> (L.) R. Br.			Yol Kenan, Boş Alan			
<i>Makx*T*3 crenulata</i> (Dc.) Boiss.		İran-Turan	Nadas Tarta. Ekil Alan			
<i>Erysimum repandum</i> L.	-		Yamaç, Tarla, Step			
<i>Sisymbrium altissimum</i> L.	-		Ekil Alan, Step			
<i>Sisymbrium septentrionale</i> Dc.			Nadas Tarta. Ekil Alan			
<i>Sisymbrium loeselii</i> L.			Yamaç, Yol Kenan, Ekil Alan Yakını			
<i>Cameina rumicoides</i> Vel.	-		Yamaç, Tarta Kenan			
RESH3ACEAE						
<i>Reseda lutea</i> L. var. <i>lutea</i>	Kuzuotu		Yol Kenan, Tarla, Çukur			
<i>Reseda lutea</i> L. var. <i>mutans</i> Boiss.	Kuzuotu		Yol Kenan, Tarla, Çukur, Yamaç			
CISTACEAE						
<i>Cistus aeticus</i> L.	Karahan	Orman	Açıklığı, fangın Gören Mantarda			
<i>Hefranthemum tedifolium</i> (L.) Mier var. <i>ledifolium</i>			(urak Kalkei Alan, Camaç, Çaldık			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	RC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİ KE SINIR	
<i>Hefianthemum ledifolium</i> (L) Mler var. <i>tasiocarpum</i> (Wik.) Bornm.	-	-	Kurak Kalkerli Alan Kayalık Yamaç			
<i>Fumana arabica</i> (L) Spach var. <i>arabica</i>	-	-	Çam Ormanı	-	-	
<i>Pumana ocipbyla</i> Boiss.		kan furor	Step	-	-	
VİOLACEAE						
<i>Vieta modesta</i> Fenzl.	Menekşe	-	Yamaç	-	-	
POLYGALACEAE						
<i>Polygala pruinosa</i> Boiss. ssp. <i>pruinosa</i>	Sütotu	-	var-o _v lege	-		
<i>Polygala anatofica</i> Boiss. et Heidr.	Yılan yoncası		Yamaç	-		
CARYOPHYLLACEAE						
<i>Minuartia montanra</i> L ssp. <i>wiesneri</i> (Stapf) Mcneil	-	İran-Turan	Yamaçla	-	-	
<i>Minuartia anatolca</i> (Boiss) Woton. var. <i>polymorpha</i> Mcnel	-	-	Taşlı Yerler	-	-	
<i>Minuartia corymbulosa</i> (Boiss et Bal.) Mcneil va. <i>corymbulosa</i>	-	İran-Turan	Step	B	nt	
<i>Minuartia mesogitana</i> (Boiss) Hand.-Mazz. ssp. <i>mesogitana</i>	-	D. Akdeniz	Taşlı ve Kumlu Yerler	-	-	
<i>Minuartia hybrida</i> (VU.) Schischk. ssp. <i>turcica</i> Mcneil	-		Tarla	-	-	
<i>Cerastium pert datum</i> L	-	-	Ekili Alanlar	-		
<i>Sagina procumbens</i> L	-	-	Çorak Yerler	-	-	
<i>Dianthus floribundus</i> Boiss.	Yabani kalkanfil	İran-Turan	Yamaçta, Step		-	
<i>Dianthus orientate</i> Adams			Yamaçla		-	
<i>Dianthus calocephalus</i> Boiss.	-	-	Volkanik Ve Kireçtaşı Yamaçla. Step. Tarlala. Açık Orman Arazieá Kayalar	-	-	
<i>Saponaria tridentata</i> Boiss.	-	İran-Turan	Yamaçla. Nadas T ortalan	-	-	
<i>Phryna ortegioides</i> (Rsch. Et Mey.) Pax et Hoffm.	-	İran-Turan	Taşlı Yamaçla	B	R	
<i>Gypsophia sphaerocephala</i> Fenzl ex ichihat. var. <i>cappadocica</i> Boiss.	Çöven	İran-Turan	Kuru Yamaçla, Kireçtaşı Kayoç	Y	nt	
<i>Gypsophila libanotica</i> Boiss.	Çöven	D. Akdeniz	Kayalık Yamaçla			
<i>Gypsophila pallida</i> Stapf	Çöven	İran-Turan	Step, Kuru Kayalık Yamaçla	-	-	
<i>Vocearia pyramidata</i> Medik. var. <i>grandiflora</i> (Fisch. Ex De.) Cullen	-	-	Tarlala. Step	-	-	
<i>Silene italica</i> (L) Pers.	Salkım çiçeği	-	Orman Açıkfcğı			
<i>Silene armena</i> Boiss. var. <i>armena</i>	il' i e .i	-	Step, Yamaçlar	-	-	
<i>Sitene chlorifolia</i> Sm.	Salkım çiçeği	tan-Turan	Yamaçla, Tepe Kenarları	-	-	
<i>Silene otites</i> (L.) Wibel	Salkım çiçeği		Step, Tarlala			
<i>Silene spergulitola</i> (Dest.) Bieb.	Salkım çiçeği	ran-Turan	ÇağınHar. Yamaçla. Step	-	-	
<i>Silene compacta</i> Fischer	Salkım çiçeği		Yamaçla, Orman Açıklığı	-		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FC BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SINIR	
<i>Silene oegyptiaca</i> (L.) L. <i>ft. ssp aegyptiaca</i>	SoJkm çiçeği		Yamaçkj. Tarlala Yol Kenarları	r		
<i>Silene aegyplioco</i> (L) L. <i>Fi. ssp. ruderali</i> : Coode et Cullen	Salkm çiçeği		Yamaçlar			
<i>Sitene dichotoma</i> Ehrtri. <i>ssp. dichotoma</i>	Salkım çiçeği		Yamaçkj. Step			
<i>Agrostemma gracilis</i> Boiss.	-	D. Akdeniz	Tariakr, Yamaçlar			
ILLECEBRACEAE						
<i>Scleranthus annuus</i> L <i>ssp. annuus</i>			Orman ve Kültü Arsızlan			
<i>Habrosia spinuliflao</i> (Ser.) Fenz)		İran-Turan	Quercus Çalılığı Step, EkiE Tarla			
POLYGONACEAE						
<i>Rumex acetosella</i> L.	Kuzukulağı	Kozmopolit	Tortala, Çorak Yerler			
<i>Rumex scLitatus</i> L	Ekşikulak		Yamaçla. Tarlalar			
<i>Rumex tuber os us</i> L <i>ssp. horizontalis</i> (Koch) Recti.	Kuzukulağı		Yamaçla, Tarlala Çaiıkta			
<i>Rumex patientia</i> L	Kuzukulağı		Yamaçla. Totolar, Yol Kenataı			
<i>Rumex dentatus</i> L. <i>ssp. halocsyi</i> (Rech. Pat.) Rech. Fil.			Költör Arazileri			
CHENOPODIACEAE						
<i>A triplex laskntha</i> Boiss.			Step. Tarla			
TAMARICAEAE						
<i>Tamarix smymensis</i> Bunqe	İlgın		Dere Kenan			
GUTTIFERAE						
<i>Hypericum spectabile</i> Jaub. et Spach	Binbirdelikotu	İran-Turan	Nadas Talakan Ve Tarlaları Kenarlan	B	nt	
<i>Hypericum etongatum</i> Ledeb. <i>ssp. etongatum</i>	Kantaron	İran-Turan	Yamaçla			
<i>Hypericum ebgatum</i> Ledeb. <i>ssp. apiculatum</i> Robson	Kantaron	İran-Turan	Kaydık Yamaçla. Orman Açıkkları			
<i>Hypericum tyarum</i> Boiss.	Kantaron		Yamaçla, Pnus Korulukla			
<i>Hypericum refusum</i> Aucher	Kantaron	İran-Turan	Step Ve Tepe Kenarlan, Tarla Kenarlan			
<i>Hypericum oSvieri</i> (Spach) Boiss	Binbirdelikotu	İran-Turan	Kalkerli Yamaçla			
<i>Hypericum thymbfioium</i> Boiss. et Noe	Binbrdelikotu	iron-luran	Kalkerli Step	B	R	
<i>Hypericum copitatum</i> Choisy var. <i>uteum</i> Robson	Kantaron	İran-Turan	Yamaçla. Step			
<i>Hypericum scabrum</i> L	Binbirdelikotu	ran-Turan	Yamaçla, Step			
<i>Hypericum confertum</i> Choisy <i>ssp. stenobotrys</i> (Boiss.) Holmboe	Kantaron		Çam ve Meşe Ormanı			
<i>Hypericum olympicum</i> I.	Kantaron	D. Akdeniz	Kaya Aralan			
<i>Hypericum perforatum</i> L	Binbirdelikotu		Step			
MALVACEAE						
<i>Marveia sheradiana</i> (L) Jaub. et Spach	-		'arida			
<i>Alceo hohenackeri</i> (Boiss el Huel) Boiss	H ra Çiçeği		ramoçtar, Nadas Feriala, Step. Drman			
<i>Alceo pälida</i> Waldsl. et Kit.	Hatmi		rblkenalan, fonala. Step			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SINIR	
<i>Atlhaea officinafc</i> L	Tıbbi hatmi		larlakenarlan			
UNACEAE						
<i>Unum muaonatum</i> Bert ol. ssp. <i>muaonatum</i>	-	İran-Turan	Yamaçlar, Nadcc Torlak!, Step			
<i>Unumnodiftofum</i> L.	Ketenotu	Akdeniz	Nadas Tarlala			
<i>Unum hrsutum</i> L ssp. <i>pseudoaoatoicum</i> Davis		İran-Turan	Step, Nuuii Tarlalar, Açık Meşe Çalkan	Y	nt	
<i>Unum pubescens</i> Banks et Sol. ssp. <i>pubescens</i>	-	D. Akdeniz	Tepe Kenartan Ve Nadas Tarlalar			
GERANIACEAE						
<i>Geranium lucidum</i> L	İgneSk		Kireçtaşı Kayalıkla ig'nde			
<i>Geranium pyrenaicum</i> Burm. H.	İgneik		Korulukla, Yamaçlar, Dereler			
<i>Er odium acaule</i> (L) Becherer et Thell.	Tara kotu	Akdenc	Açık Çalılar			
ZYGOPHYLLACEAE						
<i>Peganum harmala</i> L	Üzerlik		Step			
RHAMNACEAE						
<i>Rhamnus oleotaes</i> L ssp. <i>graecus</i> (Boiss. et Reut.) Holmboe	Kör diken	D. Akdeniz	Yamaçla			
ANACARDIACEAE						
<i>Cotinus coggyria</i> Scop.	Pamuklu sumak		Ormanlar			
FABACEAE						
<i>Genista albida</i> Wid.			Pınus brutia Ormam			
<i>Lupinus varius</i> L	Acı bakla	Akdeniz	Tarlala			
<i>Astragalus hamosus</i> L	Geven		Yol Kenartan			
<i>Astragalus densrfo</i> (us lam.	Geven	km 1 ran	Ormanlık Yerler, Bozkr, Kireçtaşı Yamaçlaı	Y	nt	
<i>Astragalus caraggnae</i> l isch. et Mey.,	Geven	ran-Turan	Step			
<i>Astragalus christianus</i> L	Geven		Bozki, Yolkenarlan			
<i>Astragalus gummifer</i> Lab.	Ak geven	İran-Turan	Ormanlar, Bozkr, Tepe Yamaçları			
<i>Astragalus elbistanicus</i> Huber-Morath et Chamberlain	Geven	İran-Turan	Step	B	R	
<i>Astragalus cephalotes</i> Banks et Sol. var. <i>cephalotes</i>	Geven		Ekilmiş Tarlalar			
<i>Astragalus maocepndus</i> Willd. ssp. <i>finitimus</i> (Bunge) Chamberlain	Geven	İran-Turan	Meşe Altında, Step			
<i>Astragalus schizopterus</i> Boiss.	Geven	D. Akdeniz	Pınus Ve Quercus Artı, Bozulmuş Zeminler	Y	nt	
<i>Astragalus elonggtus</i> Wild. ssp. <i>elongatus</i>	Geven	İran-Turan	Meşe Çaüğü. Bozkr	Y	ni	
<i>Astragalus elongatus</i> Willd. ssp. <i>nudeiferus</i> (Boiss.) Chamberlain	Geven	İran-Turan	Meşe ÇaWtai. Bozkr			
<i>Gtycyrrhiza aspera</i> Pall.	Meyan		Tahıl Tanalannın Kenartan			
<i>Vida grandifkxa</i> Scop. var. <i>granaTflaa</i>	Burçak	Çoklu Element	Orman, Tarlala, Volkenarion			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FC. BÖLGE	HABİTAT	END.	TEHLİKE SINIR	
<i>Vicia sativa</i> L ssp. <i>incisa</i> (Bieb.) Arc. var. <i>cordata</i> (Wutfen ex Hoppe) Arc.	Arpa fiği		Meşe Çolağı Kayalık Yamaçla Tahd Ve Nada; Tarlaları, Tarlala			
<i>Lens orientalis</i> (Boiss) Hand.-Mazz			Meşe Çediği. Çam Ormanı, Tahrip Edilmiş Bozlar. Nadas Tarlalan	-		
<i>Lathyrus variabiis</i> (Boiss et Ky.) Mary		D. Akdeniz	Ormanla, Meşe Çailo			
<i>Lathyrus spathulatus</i> Cet.	-	D. Akdeniz	Pmus brutia Orman			
<i>Lathyrus cassius</i> Boiss.	-	D. Akdeniz	P hus Brutia Ormanı			
<i>Lathyrus chlxanthus</i> Boiss.		İran-Turan	Dere Yakınındaki Çaldıkla, Tarlala			
<i>Lathyrus aphaca</i> L var. <i>bitta us</i> Post	Mud ümük		Tarlata (Arse Otarak). Batak Arazi, Tahrip Edilmiş Bozkr, YoBcenalal			
<i>Lathyrus aphaca</i> L var. <i>modestus</i> P. H. Davis		D. Akdeniz	Kireçtaşı Yamaçları, Nadas Tarlalan			
<i>Ononis spinosa</i> L ssp. <i>leiosperma</i> (Boiss.) Sri.			Fajk Yamaçla, Ekilmiş Arazi			
<i>Trifolium specksum</i> Wild.	Üçgül		Ormanla			
<i>Trifolium physodes</i> Stev. ex Bieb. var. <i>psioalyx</i> Boiss.	Üçgül	D. Akdeniz	Meşe Çalılığı			
<i>Trifolium hirtum</i> AIL	Üçgül	Akdeniz	Yamaçla. Yotkenarian			
<i>Trifolium hirtum</i> L. va. <i>aryen</i>	Üçgül		Step			
<i>Trifolium purpureum</i> Lois. var. <i>purpureum</i>	Üçgül		Tarlala. Yolkenarlan			
<i>Trifolium leucanthum</i> Bieb.	Üçgül		Yamaçla. Orman AçddıkJan			
<i>Trifolium scutatum</i> Boiss.	üçgül	D. Akdeniz	Tarlala, Çalılıkla Arasında			
<i>Melotus alba</i> Desr.		-	Tahrip Edilmiş Yerler. Tarta Kenarı			
<i>Trigonella picata</i> (Boiss et Bai.) Boiss.	Çayrtfılı	D. Akdeniz	Taşlı Yerler. Pmus Brutia Ormanı. Meşe Çalılık	B	nt	
<i>Trigonella tenuis</i> Fisch.	Çayrtfı	İran-Turan	Yamaçla. Step			
<i>Trigonella monantha</i> C. A. Meyer ssp. <i>Noeana</i> (Boiss.) Hub.-Ma.	Çayrtfılı	İran-Turan	Ekilmiş Tarlala			
<i>Vicia dicano adata</i> L	Çevrince	İran-Turan	Step			
<i>Medicago lupulina</i> L	Çevrince	-	Tarlala			
<i>Medicago falcata</i> L.	Medik	-	Orman Aykiği			
<i>Medicago rigidula</i> (L) All. va. <i>agrestis</i> Burniat	Çevrince	-	Yolkenarlan. Step			
<i>Dorycnium pentaphyllum</i> Scop. ssp. <i>haussknechti</i> (Boiss.) Garns	•	İran-Turan	Pinus brutia altında	Y	nt	
<i>Caonilla parviflora</i> Wild.		D. Akdeniz	Kireçtaşı Üzerinde. Sabit Kumulla Ve Ekilmiş Yerler			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇESİ	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SINII	
<i>Coronilla grandiflora</i> Boiss.	-	D. Akdeniz	Yamaçlar	Y.	nt	
<i>Hippocrepis unisiquosa</i> L. ssp. <i>unisiquosa</i>			Tarlalardaki Açık Zeminler			
<i>Hedysarum Kotschyi</i> Boiss.		İran-Turan	l rectas Bozla			
<i>Hedysarum candidissimum</i> Freyn		İran-Turan	Kdkerf Bario Nadas Tarlatan	B	R	
<i>Onobrychis aequidentata</i> (Siblh. et Srn.) D'urv.		Akdeniz	Yamaçlar, Meşe CaMıği			
<i>Onobrychis gracilis</i> Besser			Nadas Toriata Step			
<i>Onobrychis armena</i> Boiss. et Huet	Korunga		Yamaçlar, Yolkenarlan			
<i>Onobrychis argyrea</i> Boiss. ssp. <i>argyrea</i>	Korunga	İran-Turan	Bozkr, Yamaçlar	Y	nt	
ROSACEAE						
<i>Cerasus miaocarpa</i> (C. A. Meyer) Boiss ssp. <i>tortuosa</i> (Boiss. et Hausskn.) Brovnicz	Kiraz! Yabam)	iran-1 uran	Meşe Ormanları			
<i>Amygdalus arabica</i> Oliv.	Badem	İran-Turan	Seyrek Meşe Ormanları			
<i>Rubus sanctus</i> Schreber	Böğürtlen		Seyrek Çattk, Dere Kıyılan, Yol Kenan			
<i>Rubus canescens</i> De. var. <i>glabrarus</i> (Godron) Davis et Merkte	Böğürtlen	Avrupa-Sibirya	Seyrek Ormanlar, Çaldıklar, t ip Etekleri, Dere Kıyısı			
<i>Geum rivale</i> L	.Su karanfili		Dere Kenarlan			
<i>Agrimonia repens</i> L			Dereler			
<i>Rosa phoenida</i> Boiss.	Kuşburnu	D. Akdeniz	Yol Kenan			
<i>Rosa canina</i> l.	Kuşburnu		Yamaçlar. Ormanlar ve Açıklıktan			
<i>Crataegus orientais</i> PaHas ex Bieb. var. <i>orientate</i>	Abç		Olmanla!			
LYTHRACEAE						
<i>Lythrum junceum</i> Banks Ve Sol.	-	Akdeniz	Dere Kenarlan			
<i>Ammannia verticellata</i> (Ard.) Lam.	-		Dere Kivi ar			
ONAGRACEAE						
<i>Epilobium anatolicum</i> Hausskn. ssp. <i>anatolicum</i>	Yakıotu		Dereler			
CUCURBITACEAE						
<i>Echium elaterium</i> (L) A. Rich.	Eşek hıyarı	Akdeniz	Yol Kenarlan, Dere Kıyılan			
DATISCEAE						
<i>Datisca cannabina</i> L	Renkotu		Açık Ormanlar. Dere Kıyılan			
CRASSIACEAE						
<i>Sedum caespitosum</i> (Cav.) De.	-	Akdeniz	Açıklık Yerler			
AHA, E Ah						
<i>Anthriscus nemorosa</i> (Bieb.) Sprengel			Koniter Ormanlar. Kayalık Yamaçlar			
<i>Scandix stellata</i> Banks et Sol.	Kişkiş		Yolkenarlan. Tahıl Tarlatan			
<i>Scandix iberica</i> Bieb.	Kişkiş		Yamaçla. Step, Ekf Alanla			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END. J	TEHLİKE SINIR	
Scandiflora australe L ssp. grandiflora (L. Thetl.	Kişkiş	-	Yamaçla, Step Tarta. Yolkenarian		-	
Coriandrum sativum L	Kişniş	-	Tarlala			
Biforia testiculata (L.) Sprengel e> Cshutte		-	Meşe Çalılığı, Tarte Kenarları	1		
Pimpinella corymbosa Boiss.	-	İran-Turan	Yamaçla. Step			
Sium sisarum L. va. lancitoliium	Su kazayağı		Yaş Yerler, Dereler		m	
Prangos ferulacea (L) Lindl.	-	-	Kayalıkta aasında			
Bupleurum croceum Penzl	-	İran-Turan	Yamaçla			
Bupleurum lophocarpum Boiss. et Bal.	-	D. Akdeniz	Çam Ormanları	Y	nt	
Bupleurum odontites L		-	Dere Kenartan	m		
Bupleurum kurdicum Boiss.	-	İran-Turan	Ormanlar, Tarlalar Yamaçla	-	•	
Falcona vulgaris Bernh.	Kazayağı	-	Dere Kıyılan. Nadas Tortala	**		
Cnidium siarfoium (Jacq.) Stnonkai ssp. orientale (Boiss.) Turin	-	-	Kuru Dere Yataktan	-	-	
Ferulago paucradiata Boiss. et Helar.	Kuzu Kişnişi	İran-Turan		Y	nt	
Malabaia secacul Banks et Sol.	Koyunekmeği	-	Meşe Altan			
Zosima absinthifolia (Vent.) Link	Peynir Otu		Step	-		
Tonte avensis (Huds.) Link ssp. avensis	-	-	Yamaçla, Step			
Toriis leptophyla (L) Reichb.	-	-	Yamaçla, Tolda			
Astrodaucus orientalis (L) Drude	-	İran-Turan	Tarlala, Yamaçtar, Bozkf, Yol Kenan	-	-	
Exoocantha heterophyla Lab.	-	D. Akdeniz	Yol Kenarları, Merala	-	-	
VALERIANACEAE						
Valerianella orientate (Schlecht.) Boiss. et Bal.	-	D. Akdeniz	Orman	-	-	
Valerianella discoidea (L.) Lois.	-	Akdeniz	Tarta Kenatan			
Valerianella dentata (L) Pol.	-	-	Ekil Alanla			
DIPSACACEAE						
Dipsacus lacrnkjtus L	Fesçitağı		Yolkenarian, Dere Kıyıkırı. Tarlalar	-	-	
Cephalaria syriaca (L) Schröder	PeJemr	-	Tarlala			
Scabioso micrantha Dest.	Uyuzotu	-	Tepeler		ç	
Pterocephalus plumosus (L.) Coulter	-	-	Yamaçla, YoTkenalı	-	-	
ASTERACEAE						
Bidens tripartita L	-	-	Su Kenarı			
Inula acaufc Schott et Kotschy ex Boiss var. acaufc			Çıplak Nemi Kaya, Bataklik Yamaç	-	-	
Inula oculus-christi L	Cayaandeotu	Avrupa-Sibirya	Orman Açddığı			
Pulicaria dysenterica (L.) Bemh.			Su Kıyısı			
Cymbolaena griffithS (A. Gray) Waqenitz		ran-Turan		-		
Senecio molte Wild.	Kanaryaotu	ran-Turan	Dere Kenan, Nemli Man	-		
Anthemis aetica L ssp. pon tica (Wid.) Grierson	"apatya		ramaçla		-	
Anthemis aetica L ssp. tenuiloba (De.) l Grierson	'apatya		itep, Yolkenan, 3er e Kenarı	-	-	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÖRKÇEİSİM	FC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SİNİH	
<i>Anthémis kotschyana</i> Boiss. va <i>kotschyana</i>	Papatya		Pinus ve Quercuü Ormanları. Step. Ekil Yamaç		"	
<i>Anthémis pungens</i> Yavin	Papatya	-	Ekin Tortasi	B	R	
<i>Achiftea magnifica</i> Hub.-Mor.	Civanperçemi	İran-Turan	Step	B	R	
<i>Tanacetum armenum</i> (De.) Schultz Bip.	-	-	Seyrek Konıfer Ormanı		-	
<i>Tripleurospermum oreades</i> (Boiss) Rech. RI va. <i>tchihatchewi</i> (Boiss.) E. Hossain	-	-	Yamaç, Akarsu	-	-	
<i>Artemisia absinthium</i> L	Pefinotu	-	Akarsu Kenan. Tarta Yamaç. Step	-	-	
<i>Artemisia spictaera</i> C. Koch	Yavşan	İran-Turan	Yamaçla, Step	-	-	
<i>Gundelia tournefortii</i> L var. <i>tenuisecta</i> Boiss.	Kenger	İran-Turan	Step. Orman Açıklığı, Nadas Tarla	-	-	
<i>Gundelia tournefortii</i> L. var. <i>armata</i> Freyn et Sint.	Kenger kahvesi	İran-Turan	Yamaç, Step. Orman Açıklığı, Nadas Tarla			
<i>Cousinia canescens</i> De.	-	İran-Turan	Yamaç, Step, Nadas Tarla	-	-	
<i>Cousinia eriocephala</i> Boiss. et Hausskn.	-	İran-Turan	Yamaç	Y	nt	
<i>Onopordum anatolicum</i> (Boiss) Eia.	-	İran-Turan	Step, Nadas Tarta	Y	nt	
<i>Cirsium vulgare</i> (Savi) Ten.	Su diken		Pinus Orman İçi Ottatımış Alan, Yolkenan, Yamaç, Akarsu Kenan			
<i>Cirsium aeticum</i> (Lam.) D'urv. ssp. <i>gaillardoti</i> (Boiss.) Davis et Parris	-	D. Akdeniz	Nemli Alan	-	-	
<i>Cirsium libanortum</i> De. ssp. <i>arachnoideum</i> Davis et Parris	Kazankulpu	İran-Turan	Akarsu Yam	-	-	
<i>Ptilostemon afer</i> (Jacq.) Greuter ssp. <i>eburneus</i> Greuter	-	-	Kuru Dere Yatağı	Y	nt	
<i>PWostemon aiacantha</i> (Lab.) Greuter ssp. <i>turcicus</i> Greuter	-	D. Akdeniz	Pinus Orman Açıklığı	-	-	
<i>Carduus pycnocephalus</i> L. ssp. <i>albidus</i> (Bieb.) Kazmi	i"	-	Tarta, Pinus brutia Or mam	-	-	
<i>Serratula cerinthifolia</i> (Sm.) Boiss.		-	Pinus brutia Ormanı	-	-	
<i>Serratula serratoides</i> (De) Takht.	-	İran-Turan	Pinus Brutia Orman Açıklığı Kıyısı	-	-	
<i>Centaurea balsamita</i> Lam.	Peygamberçi çeği	İran-Turan	Step, Nadas Tarta	-	-	
<i>Centaurea aggregata</i> Fisch, et Mey., ex De. ssp. <i>aggregata</i>		-	Orman	-	-	
<i>Centaurea vrgata</i> Lam.	Peygamberçi çeği	İran-Turan	Step	-	-	
<i>Centaurea cheiolopha</i> (Fenzl) Wagenitz		D. Akdeniz	Quere us ve Pinus Ormanı. Step	-	-	
<i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.		Iran-Turan	Step	B	nt	
<i>Centaurea babytonica</i> (L.) L	Peygamberçi çeği	D. Akdeniz	Pinus Orman. Tarla Kenan	-	-	
<i>Centaurea urvillei</i> De. ssp. <i>urviei</i>		1 Akdeniz	Pinus Orman Açıklığı	-	-	
<i>Xeranthemum annuum</i> L	1 Dağ Karanfili		Step	-		
<i>Xeranthemum inapertum</i> (L.) Miler			Pinus Orman Acıklığı	-		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SINIR	
<i>Siebera pungens</i> (Lam.) J. Gay	-	İran-Turan	Step. <i>Pinus brutio</i> Ormanı	-	-	
<i>EcHnops rilo</i> ;,	Topuz	-	Step. Nehr Yataktan	-	-	
<i>Echinops viscosus</i> Dc. ssp. <i>bithynicus</i> (Boiss.) Rech. RI.	Topuz	-	Step, <i>Pinus Ormantaa</i> Yolkenan		-	
<i>Cichorium intybus</i> L	Hindiba	-	Eldi Tarla	-	-	
<i>Scorzonera cana</i> (C. A. Meyer) Hotfm. var. <i>jacquiniana</i> (W. Koch) Chamberlain	Bırçakk	-	Tarla Kenan	-	-	
<i>Scorzonera eriophora</i> DC.	Bırçahk		<i>Pinus</i> Altı	Y	nt	
<i>Helminthotheca echioides</i> (L) Holub	-	-	Tarla	-		
<i>Sonchus asper</i> (L) Hill ssp. <i>gtauscens</i> (Jadan) BaH	Eşekgevreği	-	Orman Açığı, Eki arla	-	-	
<i>Pilosella verruculata</i> (Link) Sojak	-	-	Step. Orman	-	-	
<i>Cicerbrta mutaedioides</i> (Schultz Bip. ex vis. et Pane.) Beauverd	-	-	Çam Ormanı	-	-	
<i>Scariola viminea</i> (L) F. W. Schmidt	-		Yolkenan, Tarla Kenan	-	-	
CAMPANULACEAE						
<i>Campanula trachefium</i> L ssp. <i>athoa</i> (Boiss. et Heldr.) Hayek	Çingrakotu	Avnjpa-Sibrya	Ormanla	-	-	
<i>Campanula involucrara</i> Aucher ex A. Dc.	Çingrakotu	İran-Turan	Seyrek Ormanlar	-	-	
<i>Campanula slrigjlosa</i> Boiss.	Çingrakotu	D. Akdeniz (Dağ)	Kreçtaşı Ve Serpantin Kayalıklar Üzeri	B	R	
<i>Campanula stricto</i> L. var. <i>stricta</i>	Çançkpeği	İran-Turan	Kayalıkla, Taşlı Yamaçlar	-	-	
<i>Campanula strigosa</i> Banks et Sol.	Çingrakotu	D, Akdeniz	Yamaçlar, Nadas Talalan, Yol Kenartan			
<i>Campanula rapunculus</i> L. var. <i>rapunculus</i>	Çingrakotu	-	Ormanlar	-	-	
<i>Legousia falcata</i> (Ten.) Ritsch	-	Akdeniz	Bozkr. Yol Kenartan	-		
PRIMULACEAE						
<i>Primula auriculata</i> Lam.	Çuhaçiçeği	İran-Turan	Derele Kenartan	-	-	
<i>Androsace maxima</i> L.	-	-	Step	-	-	
<i>Cyclamen persicum</i> Mie»	Ala yaprak	D. Akdeniz	<i>Pinus Bruira</i> İçinde	-	-	
<i>LysimacNa vulgaris</i> L	-	-	Dere Kenartan	-	-	
<i>AnagaKs arvensis</i> L var. <i>caerulea</i> (L) Gouan	-	-	Ekilmiş Arazi, Yamaçla	-	-	
STYRACACEAE						
<i>Styrax officinais</i> L	Tespilhçaksı	-	<i>Pinus brutta</i> Ormanı	-		
OLEACEAE						
<i>Fraxinus angustifolia</i> Vahi ssp. <i>angustifoia</i>	-	-	Dere Kenan	-	-	
<i>Raxinus angustffofia</i> Vahl ssp. <i>syriaca</i> (Boiss.) Yalt.	-	İran-Turan	Derelede	-	-	
APOCYNACEAE						
<i>Vmca herbacea</i> Waldst. et Kit.	Cezayir menekşesi		Step	-	-	
GENTIANACEAE						
<i>Centauriumspicatum</i> (L) Fritsch	Kırmızı Kantaron		Ekilmiş Arsadaki Arsız Bitki	-	-	
CONVOLVULACEAE						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHUKE SINIR	
<i>Convolvulus orvensis</i> L	Kahkahaçiçe		Dere Kenan	-		
CUSCUTACEAE						
<i>Cuscuta ptaniflora</i> Ten.	Bostanbozan		Çeşiti Üzerindi Parazit Yaşayalı Bitkiler Üzerinde, Bi Çokyikk Otlar V« Bodur Çaliar	1 ■		
BORAGINACEAE						
<i>Heliotropium bovei</i> Boiss.	Siğitaru	D. Akdeniz	Tortala. Yo Kenarlan	1 -		
<i>Lappula squanosa</i> (Retz.) Dumorf.	-		Bozkr. Yamaçlar			
<i>Parocaryum hrsutum</i> (De.) Boiss.	-	İran-Turan	famackj			
<i>Sotenanthus stamineus</i> (Desf.) Wettst.			Yol Kenartarı Derelerde			
<i>Echium glomeratum</i> Poiet		D. Akdeniz	Tarlalar, Yo Kenarlan	-		
<i>Onosma nanum</i> DC.	Emzikotu	D. Akdeniz	Yamaçta	Y	nt	
<i>Onosma mole</i> Dc.	Yalancıhavacı va	İran-Turan	Yamaçla, Bozkrtar			
<i>Cerinthe minor</i> L ssp. <i>auriculata</i> (Ten.) Domoc	Mum Çiçeği		Yamaçla, Tatatar, Talo-Kenala. Yo Kenarlan			
<i>Anchusa undulara</i> L ssp. <i>hybrida</i> (Ten.) Coutinho	Sğrdii	Akdeniz	Pinus brutia Ormanı			
<i>Anchusa azmea</i> Miler var. <i>azurea</i>	Güriz		Tarlala. Bozkr			
<i>Nonea moerosperma</i> Boiss. et Hefc*.		İran-Turan	Nadas Tarlatan, Yol Kenarlan, Bozkr	Y	nt	
<i>Nonea stenosen</i> Boiss. et Bai.		İran-Turan	Tarlala, Yo Kenarlan. Bozkr	Y	nt	
SOLANACEAE						
	Banotu		Tatatar, Yol Kenarlan. ÇaaK Yerler			
SCROPHULARIACEAE						
<i>Verbascum natoicum</i> (Rsch. et Mey.) Hub.-Ma.	Sıgıkuyruğu	İran-Turan	Yamaçla, Bozlar	Y	nt	
<i>Verbascum agrimonii</i> foium (C. Koch) Hub.-Mor. ssp. <i>aarimonrrfoium</i>	Sıgıkuyruğu	İran-Turan	Dere Kenatan, Islak Yerler			
<i>Verbascum btattaria</i> L	S . jrkuyñ ä		Yol Kenatan,			
<i>Verbascum phoeniceum</i> L	Sıgıkuyruğu		QuercusÇaËo			
<i>Verbascum curri sinuatum</i> L var. <i>adenosepalum</i> Murb.	50rbuyıuS	D. Akdeniz	Yol (enartanjatatar. Bozlar			
<i>Verbascum gafilaeum</i> Boiss.	Sıgıkuyruğu	D. Akdeniz	^mus Ormanlan. Suğday Tartalan, Yol Cenarıan			
<i>Verbascum splendidum</i> Boiss.	Sıgıkuyruğu	D. Akdeniz < 1	^mus Orman!©. 3uercus Çalığı, artatar			
<i>scrophularia lucida</i> L		akdeniz 1	Curu Dere Yataktan			
<i>Jnaria genistifolia</i> (L) Miler ssp. <i>proeatta</i> Boiss.) Davis	^evruzotu 1	D. Akdeniz (1	auercvs Çalığı. 3reçtaşı Yamaçla,)ere Yataktan	B	nt	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SINIR	
<i>Kickxio lanigera</i> (Desi) Hand-Mazz.	-	Akdeniz	Nadas Tarlatan			
<i>Veronica bozakmanii</i> M. A. Fischer	-	İran-Turan	Pinus Ormanları			
<i>Veronica reuterana</i> Boiss.		İran Turan	Bozkrtar. Dere Kenalı Nadaslıkla	-		
<i>Veronica arvensis</i> L		Avrupa-Sibirya	Seyrek Ormanla Yamaçla. Yo Kenataı, Dere Kıyıları			
<i>Veronica polita</i> Fries			Seyrek Ormanladaki Çıplak Toprakla Bozkr. Ekimiş Arazi Yol Kenarlcı			
<i>Veronica leiocarpa</i> Boiss.		D. Akdeniz	Quercus ve Pinus Ormantan Ve Çalılıktan			
<i>Pedicularis comosa</i> L var. <i>sibthorpii</i> (Botss.) Boiss.			Yamaçla. Ormanları Kenarı			
OROBANCHACEAE						
<i>Orobanche purpurea</i> Jacq.	Canova Otu		Antherms, Achillea Üzerinde			
<i>Orobanche efcerfior</i> Sutton	Canavar Otu		Centaurea Ve Ecninops Üzerinde			
VERBENACEAE						
<i>Verbena officinalis</i> L		0	Kuru Dere Yatakları. Orman			
LAMIACEAE						
<i>Ajuga orientalis</i> L	Yer Çam	0	Ormanla, Yamaçla			
<i>Teucrium orientale</i> L va. <i>puberulens</i> T. Ekim	Kirveotu	İran-Turan	Yamaçla, Tálala Ve Yol Kenarları			
<i>Phlomis pungens</i> Wild. Va. <i>hirta</i> Velen.			Step. YoJkenatan, Yamaçla, Pinus Orman			
<i>Phbmis viscosa</i> Poret		D. Akdeniz	Yamaçla			
<i>Lami um gaganicum</i> L ssp. <i>reniforme</i> (Montbret et Aucher ex Bentham) R. Mi	Ballıbaba		Dere Kenarı			
<i>Lamium amplexicaute</i> L	Ballıbaba	Avrupa-Sibrya	Bozkr. Ekimiç Arazi, Yol Kenalı			
<i>Marubium pavifiaum</i> Fisch, et Mey., ssp. <i>porvrfkxum</i>		İran-Turan	Totola, Step			
<i>Marubium astrocanicum</i> Jacq. ssp. <i>astacanicum</i>	Boz Ot		Yamaçla, Ormanlık Yerler, Yol Kenartan			
<i>Sideritis tbanotica</i> Labili, ssp. <i>kurdica</i> (Banm.) Hub.-Mor.	Dağ Çayı	ran-Turan	Kuru Kayahk Yamaçla, Manta Çalılığı, Bozkr			
<i>Sideritis pert olata</i> L	Dağ Çayı	D. Akdeniz	^nus Ormanları			
<i>Stachys bngispicata</i> Boiss. et Kotschy	Dağçayı	ran-luran	Nemi Yerler			
<i>Stachys iberica</i> Bieb. ssp. <i>iberica</i> var. <i>iberica</i>	Dağçayı	ran-Turan	Yamaçla, Dere <ıyıları			
<i>Melissa officinalis</i> L ssp. <i>inodora</i> (Bomm.) Bomm.	Oğulotu	D. Akdeniz	A.çtk Ormanla famaçla, Dere (enonarı. Yol Kenarı			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SINIR	
<i>Nepeta nuda</i> L. ssp. <i>albiflora</i> (Boiss.) Gams	Arı Otu	-	Dere Kenan	-	-	
<i>Prunella orientalis</i> Bornm.	-	-	Dere Kenarları Pınus Ormanları		-	
<i>Mentha aquatica</i> L.	Dere nanesi	-	Dere Kenartan			
<i>Salvia tomentosa</i> Miller	Adaçayı	Akdeniz	Pinus brutta ormanı	-		
<i>Salvia pinnata</i> L.	Adaçayı	Akdeniz	lalalar	-	-	
<i>Salvia hypargeia</i> Frsch. et Mey..	Adaçayı	İran-Turan	Pinus brutia. Nadas Turaları	Y	nt	
<i>Salvia cicica</i> Boiss. et Kotschy	Adaçayı	-	Pinus Arası	B	R	
<i>Salvia vigata</i> Jacq.	Adaçayı	İran-Turan	Tanda. Yd Kenartan	-	-	
PLUMBAGINACEAE						
<i>Acanthofrmon venestum</i> Boiss. var. <i>venustum</i>	Mercanköşk	İran-Turan	Yamaç, Step, Pinus Ormanları	-	-	
<i>Acantholimon armenum</i> Boiss. et Huet. var. <i>armenum</i>	Pişik geveni	İran-Turan	Yamaçlar	-	-	
PLANTAGINACEAE						
<i>Plantago lanceolata</i> L.	Bağa	-	Dere Kırıkn	-	-	
ELAEAGNACEAE						
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	İğde	-	Dere Kırıyan	-	-	
EUPHORBIACEAE						
<i>Andrachne telephoides</i> L.	-	-	Orman Açıklığı. Nadas Tarlala	-	-	
<i>Euphorbia petiolata</i> Banks et Sol.	Sütleğen	İran-Turan	Yd Kenartan. Step, Ekli Tarlalar	-	-	
<i>Euphorbia ptychophylla</i> L.	Sütleğen		Dere Yataklan, Yol Kenartan, Ekli Atanla			
<i>Euphorbia maaostegia</i> Boiss.	Sütleğen	-	Orman. Yamaçlar			
PLATANACEAE						
<i>Platanus orientalis</i> L.	DoğuÇınar, Çınar	-	Dere Kenartan. Kültür	-	-	
FAGACEAE						
<i>Quercus brantii</i> Lindley	Saçımeşe	İran-Turan	Diğer Quercus Türleri Ve Pinus Brutia, Styraç, Palurus ile Beraber			
<i>Quercus cerris</i> L var. <i>canis</i>	Saçı meşe	-	Diğer Quercus türleri İ-be-rabı-i	-	-	
SAUCACEAE						
<i>Salix pentandra</i> L.	Söğüt	Avrupa-Sibirya	Dere Kenartan	-	-	
<i>Populus euphratica</i> Oiv.	Fırat kavağı	-	İlere İyiti	-	-	
<i>Populus nigra</i> L ssp. <i>caudata</i> (Ten.) Bugola	Kara kavak	-	Akarsu Kenartan	-	-	
RUBIACEAE						
<i>Cruciatela moaostochya</i> Boiss.	-	D. Akdeniz	Step, İartatar	-	-	
<i>Cruciatela iafloSa</i> L.	-	Akdeniz	Orman Açıklıktan	-	-	
<i>Asperula stricta</i> Boiss. ssp. <i>stricta</i>	-	D. Akdeniz	Kuru Dere Yataklan	-	-	
<i>Asperula orientalis</i> Boiss. et Hohen.	-	İran-Turan	Step, Tarlala		-	
<i>Asperula arvensis</i> L.		Akdeniz	İorıala	-	-	
<i>GaSum rivale</i> (Sm.) Griseb.		Avrupa-Sibirya	İete Kırıyan	-	-	
<i>Gaium rivale</i> (Sm.) Griseb.		Avrupa-Sibirya	Dere Kırıyan	-		
<i>Gaium verum</i> LSD. <i>vwum</i>	Yoğurtlotu	Avrupa Sibirya	Dere Yataklan			
<i>Gaium album</i> Mier ssp. <i>amani</i> Ehrend, et Schönb.-Iem.			Orman Açıklıktan Yolkenarlan, dere kur İarları			
ARACEAE						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Arum detruncatum C. A. Meyer detruncatum	Yıllanyastığı		Step, Yolkenarlan			
UUACEAE						
Asphodeine globitera J. Gay ex Baker	Çirişotu	D. Akdeniz	Pinus Ormanlan Orman Açıklıkları			
AsphodeSne damascena (Boiss) Baker ssp. damascena	Çirişotu	İrari-Turan	Stepler, Oman Açıklıktan. Dere Kıyılan	-		
Allu mı pani, ulatum I ssp. paruri ılatum	-	Akdeniz	Pinus Ormanlan			
Alium pollens L ssp. pallens		Akdeniz	Pinus Ormanlan. Dere Kenarlan			
Alium orientate Boiss.	-	D. Akdeniz	Yamaçlar			
Muscari armeniacum Leichttin ex Baker	Dağ sümbülü		Pinus brulia Ormanlan			
Colchicum szovital Rsch. et Mey..	Katr çiğdemi	İran-Turan	Stepler, Pinus Orman Kenarları			
Colchicum cfıacum (Boiss) Dammer	Deli Salep	D. Akdeniz	Pın us Orman			
IRIDACEAE						
Iris aienlalis Miter	Barba	D. Akdeniz	Nemi alanlar			
Iris germanica L	OH sOsm		Tarlalar. Eki Arazi ve Yakınları			
Crocus biflor us Miller ssp. pseudonubigena Mcrthew		İran-Turan	Yamaçlar	Y	nt	
Oocus cancella tus Herbert ssp. damascenus (Herbert) Mathew	Çiğdem	İran-Turan	Yamaçlar			
TYPHACEAE						
Typha latrfoia L	Kamış		Su Kenarları			
lypha domingensis Pers.	Kamış		Dere Kenan			
JUNCACEAE						
J uncus bufoniusL	-		Islak Habitatlar			
Juncus alpinus VI. ssp. alpinus	-		ıslak Yerler			
CYPERACEAE						
Cyperus glaber I.	Kazayağı		Dere Yatakları. Kenarlan			
Rmbristyfc bisumbellata (Forsskal) Bubani	-		Irma*- Kiyfcfl			
Fimbristyfe steberiana Kunth			Dere Kıyıtan. Yol' Kenanndaki Islak Yerler			
Schoenoptectus supinus (L.) Paia			A4 reda			
Caex melanostachya Bieb. ex Wild.			Akarsu Kıyıları Ormanlık Yamaçları			
Carex diluta Bieb.	-	ran-Turan	Step			
POACEAE						
Agropyron cristatum (L) Gaertner ssp. pectnatum (Bieb.) Tzvetev var. pectinatum	Aynkotu		Step			
Elymus hispidus (Opiz) Moldoris ssp. podpyeroe (Nab.) Melderis		ran-Turan	Vamaçtar, Step, (uru Dere Kıyıtan, vteşe Çalıbği			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİKE SINIR	
Agropyron cristatum (L) Gaertner ssp. pectinata (Bieb.) Tzvetev var. pectinata	Aynkotu		Step			
Aegiops speltoides Tausch va. speltoides	-	-	Meşe Çaliğı	-	-	
Aegiops speltoides Tausch va. ligustica (Savignone) Bomm.	-	-	Meşe Çalıfıçı, Ekil Arazi Kenan		-	
Aegiops umbellulata Zhukovsky ssp. umbellulata		Iran-Turan	Step'de, Meşe ve Kalçam AekJıklandı			
Aegiops columnaris Zhukovsky	-	Iran-Turan	Stop		-	
Bromus alopecuros Poirer ssp. alopecuros	-	Akdeniz	Tarla Kenan	-		
Bromus danthoniae Trin.	Brom		Yamaçla ve Araziler, Sulanan Arazilerde Yabani Ot Otarak			
Bromus sterilis L			Yamaçla, Tanm Arazilerinde Arse Bitki			
Bromus cappadocicus Boiss. et Bai. ssp. cappadocicus	-	-	Meşe Ormanı. Step	-	-	
Rastraria cristata (L) Tzvetev va. cristata	-		Yamaçla		-	
Phalaris amurensis L	-	-	Dere Kenarlan	-		
Alopecurus amurensis Poirer	Tilta'kuyruğı	Avrupa-Sibrya	İşlenmiş Arazi. Yol Kıvıı	-	-	
Alopecurus myosuroides Hudson var. tonsus (Balanche ex Boiss.) R. Mill	Tilkikuyruğı	Avrupa-Sibrya	Meşe Ormanı	-	-	
Phleum boissieri Banm.	-	Iran-Turan	Nödas Tartalan	-		
Festuca jeanperfi (St.-Yves) F. Makgraf Apud Hayek ssp. jeanperfi	Yumakotu	D. Akdeniz	Çam Ormanı	-	-	
Lolium temulentum L va. temulentum	Delice	-	Yol Kenarlan	-	-	
Poa trivialis L	-	•	Step	-	-	
Eremopoa capillaris R. Mill	-	D. Akdeniz	Kızılcam Ormanı. Kuru Dere Yataktan	-	-	
Dactylis glomerata L ssp. hispanica (Roth) Nyman	-	-	Ormantar. Step, Tálala, Yol Kenarlan	-	-	
Briza humilis Bieb.		-	Çam ve Meşe Koruluktan	-	-	
Echinata capitata (L) Dest.	-	-	Yamaçlar, Step	-		
Melica elagata Boiss.	-	D. Akdeniz	Kızılcam Ormanı	-		
Glyceria picata (Fries) Fries	-	-	Dere Çevresi	-		
Stipa bromoides (L) Dörtler	-	Akdeniz	Çalılık Açıklık, Kırcaşı Üzerinde	-	-	
Cynodon dactylon (L.) Pers. va. dactylon	Domuz ayrığı	-	Yamaçla. Akarsu Kenarlan	-	-	
Sorghum halepense (L) Pers. var. halepense	-		Akarsu Civan	-	-	
Sorghum halepense (L) Pers. va. muticum (Höckel) Grossh.	-		Akarsu Civan, Nadas Tartalan	-	-	
Bothriochloa tschaumii (L.) Keng			Dere Yataktan, Meşe, Artemisa Stebirv de, Tarlala, Yol Kenan			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

D.7- FAUNA

Çizelge .D-7 Belli Başlı fauna Listesi

TÜR	TÜRKÇE İSMİ	HABİTAT	AV.KOM.KARARI	be ris* sözl.	red data	stati:
AMPHİBİA=AMFİBİ						
BLTONİDAE						
Bufo viridis	Gece Kurbağası	Bahçe ve açık arazilerdeki taş altları		II		
REP TILLAOS ÜRÜNGENLER						
TESTUDİNİDAE						
Te suido graeca	Tospağa	Taşlık, kuru ve kumlu verler		II		
GEKKONİDAE						
Cyrtopodion he tero cernis	Mardiu kelen	Taş binalar ve taşlık kısımlar		m		
Cyrtopodion ko s tchyi	İnceparmak lı keler	Taş binalar ve taşlık kısımlar		II		
S teño clac ty lus grandiceps	Tombul keler	Az bitkili kayalık ve taşlıklar		m		
AGAMİDAE						
Agama stellio	Dikenli keler	Kayalık ve taşlıklar		m		
Agama rudrata	Bozkır kelen	Çöl veya yarı çölümsü taşlı kısımlr		m		
LACERTİDAE						
Lacerta cappadocica	Kayseri kertenkelesi	Seyrek bitkili taşlık ve kayalıklar		m		
Lacerta triliieata	Büyük yeşil kertenkele	Sık çalılıklar ve dere kenarları		m		
Oplusops elegans	Tarla kertenkelesi	Az bitkili açık ve taşlık step arazi		m		
colupridae						
Coluber ravergien	Kocabaş yılan	Az bitkili taşlık kısımlar		m		
Coluber schunidti	Kırınızı vıla n	Dere kenarları, taşlık yamaçlar		m		
Eirems mode im s	Uysal yılan	Az bitkili taşlık kısımlar		m		
t e le sc opus fallax	Kedıgözlü vıla n	Güneşli taşlık yamaçlar		m		
aves = kuşlar						
ciconiidae						
Ciconia nigra	Kara leylek	Sulak ormanlar, göç sırasında kuru ortamlarda da	2	II	a.2	G,t
Ciconi a ciconia	Leylek	Açık alanlar, yuva genellikle yapılar üzerinde veya yakınında	2	II	a.2	Y,GJ

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TÜRLER	TÜRKÇE İSMİ	HABİTATI	AV.KOM. KARARI	BERN SÖZL.	RED. DATA	STATU
ACCIPITRIDAE						
Keop;ron perctop teros	Küçük	Yerleşim yerleri				
	akbaba	yakınındaki açık arazi	2	II	A.3	G
COLUMBİDAE						
Columba li via	Kaya	Tarımsal alanlar,				
	güv ercim	yerleşim yerleri, kayalıklar	1	m		Y
Strep top e lia decaocto	Kumru	Tüm insan				
		yerleşimleri,	2	m		Y
		kayalık ve ağaçlık				
		tarım alanları				
STRIGIDAE						
Otus scops	İshakkuşu	Tarımsal alanlar,				
		meyva b a lıçeleri	2	II	A.3	Y
APODIDAE						
Apus apus	Ebabil,	İnsan yerleşimleri				
	Kara çağa il			III	A4	G. T
MERO PID AE						
Merops apiaster	Arıkıuşu	Tarım alanları, Kum Ocakları	2	II	A4	G
UPUPLDAE						
Upupa epops	İbibik	Açık ağaçlıklar, tarım alanları,	2	II	A.2	G
		otlaklar, meyva bahçeleri, yaş çayırlar.				
ALAUDIDAE						
Melanocorypha calandra	Bo maklı toygar	Tarım alanları	2	II		Y

TÜRLER	TÜRKÇE İSMİ	HABİTATI	AV KOM. KAR.	BERN SÖZL.	RED. DATA/	STATÜ
Melanocorypha bimacutata	Küçük boğmaklı toygar	Bozkr. gevşek kullanılan tonm alanlon	2	III		Y,G
Calandrella brachydacMa	Bozkr toygarı	Kuru, taşlı arazi, bozkr, kumullar, tonm alanlon	:	II	A.3	G
Calandrella rufescens	Çorak toygarı	Kuru, taşlı arazi, bozkr gölleri ve bataklık çevresindeki çorak tuzlu alanlar	2	II	A.3	Y.G
Galerida cristata	Tepeli toygar	Bozulmuş alanlar, kumullar, kuru dere yataktan, inşaat alanları, yerleşimlerin içi ve çevresi	2	III		Y
HIRUNDINIDAE						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Riparia riparia	Kum kırlangıcı	Irmak kenarlarında, çakıl ve kum ocaklar	2	II		G
H rundo rustica	Kır krlangıcı	İnsan yerleşimleri	2	II		G
Delichon urbica	Ev krlangıcı	İnsan yerleşimleri	2	II	A.4	G
MOTACILUDAE						
Anthus richardi	Mahmuzlu incirkuşu	Açık arazi		II	A.3	G
Motacilla flava	Sarı kuyruksallayan	Tatlı sulu ve hafif tuzlu bataklıklar	2	n		G
Motacilla alba	Ak kuyruksallayan	Çoğunlukta suya yakın açık arazi	2	II	A.4	Y
TURDIDAE						
Phoenicurus phoenicurus	Kızılkuyruk	Yaprak döken ve karışık ormanlar, parklar	2	II		Y
Oenanthe isabellina	Boz kuyrukkakan	Bozkr	2	II		Y
Oenanthe oenanthe	Kuyrukkakan	Gevşek kullanılan tonm alanları, taşlı yamaç, kum, çakıl ocaktan	2	II	A.3	G
SYLVIDAE						
Sylvia communis	Akgerdanlı ötleğen	Dikenli çit, tarta ve orman kenan	2	II		G
CORVIDAE						
Corvus glandarius	Alakarga	Her türlü ormanlar, büyük oahçeler	3			Y
Pica pica	Saksağan	rek tük ağaç ve çalılar Dİan açık arazi, meyva bahçeleri	3			Y
TÜRLER	TÜRKÇE İSMİ	HABİTAT	AV KOM. KAR.	BERN SÖZ.	RED DATA	STATÜ
Coccyus monedula	KJçöfc tearge	Seyrek ormanlar, meyva bahçeleri, yıkıntılar	3			Y
STURNIDAE						
Sturnus vulgaris	Sığırcık	Her türü ağaçlıklar, parklar, bahçeler, tarım alanları	2			Y
PASSERIDAE						
Passer domesticus	Serçe	insan yerleşimleri	2			Y
FRINGILUDAE						
Carduelis carduelis	Saka	Meyva bahçeleri, park,	2	II	A.4	Y

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

		inşaat alanı, bozulmuş arazi				
EMBERIZIDAE						
Miliaria calandra	Tarta kirazkuşu	Tarımsal arazi, çayır, bozkır, çalılık alan	2		III	Y
MAMMALIA=MEMELİLER						
ERINACEIDAE						
Hemiechnus auritus	Uzunkulaklı kipi	Step alanla	2			
SORICIDAE						
Crocidura leucodon	Sivriburunlu tarta faresi	Açık arazi, çalılık alanlar			III	
Crocidura leucodon ssp. persica	Tarla faresi	Açık arazi, çalılık alanlar			III	
LEPORIDAE						
Lepus europaeus	Kır tavşanı, yaban tavşan	Her türlü habitat			III	
CRICETIDAE						
Cricetulus migratorius	Cüce avurtlak	Yaylalar, kültür arazisi				
Mesocricetus auratus	Kocaavurlak	Step, çayır				
Mesocricetus crandti	Avurtlak	Step, çayır, tarta sınılan				
Microtus guentheri ssp.guentheri		Her türü kültür arazisi ve step, meyva bahçeleri				
Microtus guentheri ssp.rydius		Her türü kültür arazisi ve step, meyva bahçeleri				
Merbnes tristrami	Türkiye çöl açanı	Step ve kültür arazileri, vadiler				
Meriones tristrami ssp.lycaon	Türkiye çöl sıçanı	Step ve kültür arazileri, vadiler			1__	

TÜRLER	TÜRKÇE İSMİ	HABİTAT	AV KOM. KAR.	BERN SÖZ.	RED DATA	STATÜ
Meriones tristrami ssp.inlrpoticus	Türkiye çöl sıçanı	Step ve kültür arazileri, vadiler				
SPALACIDAE						
Spalax leucodon	Kör fare	Mera, tarla, çayır ve yüksek yayla				
Spalax leucodon ssp.cilicicus	Kör fare	Mera, tarla, çayır ve yüksek yayla				
Spalax ehrenbergi	Güney kör faresi	Ova ve step alanlar				
MURIDAE						
Apodemus mystacinus	Kaya faresi	Ormonici ve açıklıktaki kayalar				
Apodemus sylvaticus	Adi tarta faresi	Bol otlu yerler, çalı altları				
Rattus rattus	Ev sıçanı	Genelde iç kısımlarda meskun yer ve dere kenan				
Mus musculus	Ev faresi	Meskun yer ve çevresi, açık				

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

		arazi				
Acomys cilicicus	Kirpi fare	Kalkerli kayalık yerler				
GLIRIDAE						
Dryomys nitedula	Ağaç faresi, Cevizkran	Her türlü habitat			III	
Ahactaga willamsi		Yayla ve step			III	
HYSTRICIDAE						
Hyslrix indica	Oklu K'рпи	Orman, funda, çalı, sebze ve meyva bahçesi				
CANIDAE						
Canis lupus	Kurt	Orman, step. yayla	3		II	
Canis aureus	Çakal	Sık aman, maki ve fundalık	3			
Vulpes vulpes	n-	Her türlü habitat	1			
MUSTEUDAE						
Mustela nivaís	Gelincik	Değişik habitatlar, orman, bağ, bahçe meskun yerler	2		III	
Meles meles	Porsuk	Orman, step	2		III	
SUIDAE						
Sus scrofa	Yaban domuzu	Yapraklı ve kanşık orman, sık bitki örtülü göl, bataklık	3		III	

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

İl sınırları içerisinde bulunan Tabiat Parklarından, Tabiat Anıtlarından, Tabiatı Koruma Alanları vs, isimleri ve alanları (ha) olarak belirtilerek, fotoğraflar verilerek Tabiat Varlıklarını koruma çalışmalarına değinilmelidir.

2010 yılında, 29 adet Kültür Varlığının tescili yapılmıştır.

<u>Açıklama</u>	<u>Toplam</u>
Höyük	3
Sivil Mimari	2
Kale	1
Nekropol Mezar	5
Çeşme	-
Cami	-
Han Kalıntısı ve Sarnıç	2
Yapı Kalıntısı	3
Mozaik Alanı	5
Hamam	-
Örenyeri	-
Antik Kent	1
Arkeolojik Alan	4
Yazıt ve kabartma	2
Köprü	1

GENEL TOPLAM   29

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Turizm ve çevre ortak bir ilişkiyi simgeleyen kavramlardır. Çevre bir turizm kaynağı olma özelliğini taşıırken, turizmin var olması için çevrenin yaşaması gerektiği, doğanın ve çevrenin aleyhine gelişen bir turizmin kendi kaynağını tüketeceği açıktır. Başarılı bir turizm faaliyeti için temiz ve düzenli çevreye ihtiyaç vardır. Turistlerin doğa koruma ve çevre sorunlarına gittikçe daha duyarlı oldukları gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, alternatif turizmde yerel örf ve adetlere saygı gösterilirken, çevre ve doğa korumasında da özen gösterilmelidir.

Tabi ki, çevrenin korunmasına dikkat edilirken turizmden elde edilecek karın da maksimize edilmesine çalışılmalıdır.

Eko turizm sayesinde çevresel değerler korunurken kırsal ve endüstrileşmiş bölgelerde ekonominin çeşitlilik kazanması, eko turistlerin kalış sürelerinin uzaması ile harcadıkları döviz miktarlarının artması ve ekonominin gelişmesi gerçekleşecektir. Yerel ekonomiyi canlandıracak mal ve hizmete sahip olan talep artarak, konaklama tesislerinin gelişmesine imkân verecektir.

“Kirlenen Öder” prensibi benimsenerek, yerel halk ve yatırımcı da ekoturizme entegre edilmelidir. Turizmden elde edilen gelir vergilendirme yoluyla özellikle altyapı, çevre koruması ve kamu hizmetlerinin temininde kullanılmaya yönlendirilmelidir.

Kaynaklar

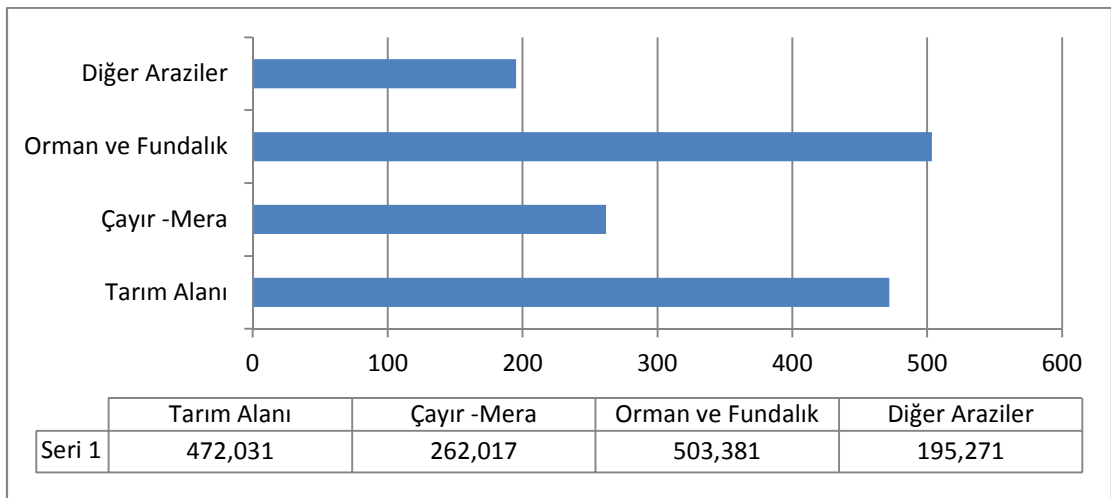
- Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,(2014)
- ÇŞİM(2014)
- Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü(2014)
- Kahramanmaraş Doğa Koruma Şube Müdürlüğü(2014)

E. ARAZİ KULLANIMI**E.1. Arazi Kullanım Verileri**

Çizelge E.1- Kahramanmaraş İli ve İlçeleri Arazi Kullanım Değerleri

İlçeler	Tarım Alanı (ha)	İl Yüzölçümündeki Oranı (%)	Çayır Mera (ha)	İl Yüzölçümündeki Oranı (%)	Orman ve Fundalık (ha)	İl Yüzölçümündeki Oranı (%)	Diğer Araziler (ha)	İl Yüzölçümündeki Oranı (%)	Yüzölçümü (ha)
Merkez	91,708	6	5,141	0	188,159	13	8,592	1	293,600
Pazarcık	71,197	5	41,000	3	41,887	3	716	0	154,800
Türkoğlu	19,232	1	5,000	0	26,212	2	18,356	1	68,800
Afşin	63,750	4	15,000	1	31,458	2	28,991	2	138,700
Elbistan	127,577	9	67,391	5	245	0	37,487	3	232,700
Andırın	15,509	1	7,000	0	80,805	6	13,987	1	117,800
Göksun	47,210	3	50,733	4	68,018	5	25,939	2	191,900
Çağlayancerit	8,215	1	24,677	2	23,566	2	7,742	1	64,200
Ekinözü	24,249	2	20,372	1	16,010	1	27,369	2	88,000
Nurhak	3,384	0	25,703	2	27,021	2	26,092	2	82,200
K.Maraş Geneli	472,031	33	262,017	18	503,381	35	195,271	14	1,432,700

Grafik E.1- Kahramanmaraş İli ve İlçeleri Arazi Kullanım Değerleri (Ha)

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kahramanmaraş ilindeki topraklar eski sınıflandırma sistemine göre 13 büyük grupta yer almaktadır. Bunlar, Kireçsiz kahverengi orman, Kireçsiz kahverengi, Bazaltik, Kestanerengi, Kahverengi, Kahverengi Orman, Kırmızı kahverengi, Kırmızı Kahverengi Akdeniz, Kırmızı Akdeniz, Aluviyal, Koluviyal, Hidromorfik ve Organik topraklardır.

Çizelge E.2. Kahramanmaraş İl Genelindeki Toprak Grupları

TOPRAK GRUPLARI	ALAN (HA)	%
ALUVİYAL TOPRAKLAR	73018.05	5.62
BAZALTİK TOPRAKLAR	42663.57	3.28
HİDROMORFİK TOPRAKLAR	151.17	0.01
KAHVERENGİ ORMAN TOPRAKLARI	363746.50	27.99
KAHVERENGİ TOPRAKLAR	213690.30	16.44
KESTANE RENGİ TOPRAKLAR	2792.10	0.21
KİREÇSİZ KAHVERENGİ ORMAN TOPRAKLARI	148091.30	11.40
KİREÇSİZ KAHVERENGİ TOPRAKLAR	154025.30	11.85
KIRMIZI AKDENİZ TOPRAKLARI	40857.15	3.14
KIRMIZI KAHVERENGİ AKDENİZ TOPRAKLARI	125577.80	9.66
KIRMIZIMSİ KAHVERENGİ TOPRAKLAR	39977.72	3.08
KOLUVİYAL TOPRAKLAR	91943.81	7.08
ORGANİK TOPRAKLAR	3013.44	0.23
TOPLAM	1299548.20	100.00

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Büyük toprak gruplarına göre il arazisinin büyük bir kısmı, % 27,99' luk kısmı kahverengi orman topraklarından, % 16,44 'ü kahverengi topraklardan, % 11,85' i kireçsiz kahverengi topraklardan ve % 11,40'ı kireçsiz kahverengi orman topraklarından oluşmaktadır.

Mutlak tarım arazileri diyebileceğimiz birinci derecede önemli tarım arazileri, orman ve fundalık araziler hariç 1. ve 2. sınıf araziler ile diğer sınıflardaki yeterli sulama arazilerini içine almaktadır. İlde 1. sınıf arazilerin toplamı 247.703 hektarlık yüzölçümü ile %17.24'lük bir alanı kaplamaktadır. İkinci derecede önemli tarım arazileri orman ve fundalık araziler hariç arazi kullanma kabiliyeti 3. sınıf olan araziler ile yetersiz sulama yapılan arazilerdir. Bu grup ilde 61.710 hektarlık yüzölçümü ile %4.30'luk bir alanı kaplamaktadır. Üçüncü derecede önemli tarım arazileri ise 1.,2. ve 3. sınıftan başka sınıflarda yer alan tesis edilmiş bağ, bahçe ve özel ürün arazilerini kapsamaktadır. Bu grup araziler 39.773 hektarlık yüzölçümü ile %2.77'lik bir alanı kaplamaktadır. İlçelere göre arazi sınıflarının miktarları ve dağılımları aşağıdaki tabloda ve grafikte verilmiştir.

Birinci sınıf toprakların tarım alanının en fazla olduğu Elbistan ilçesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Elbistan ilçesini Afşin ilçesi onu da Pazarcık ilçesi izlemektedir. İl genelinde toprağın VII. Sınıf toprak sınıfında yoğunlaştığı görülmektedir.

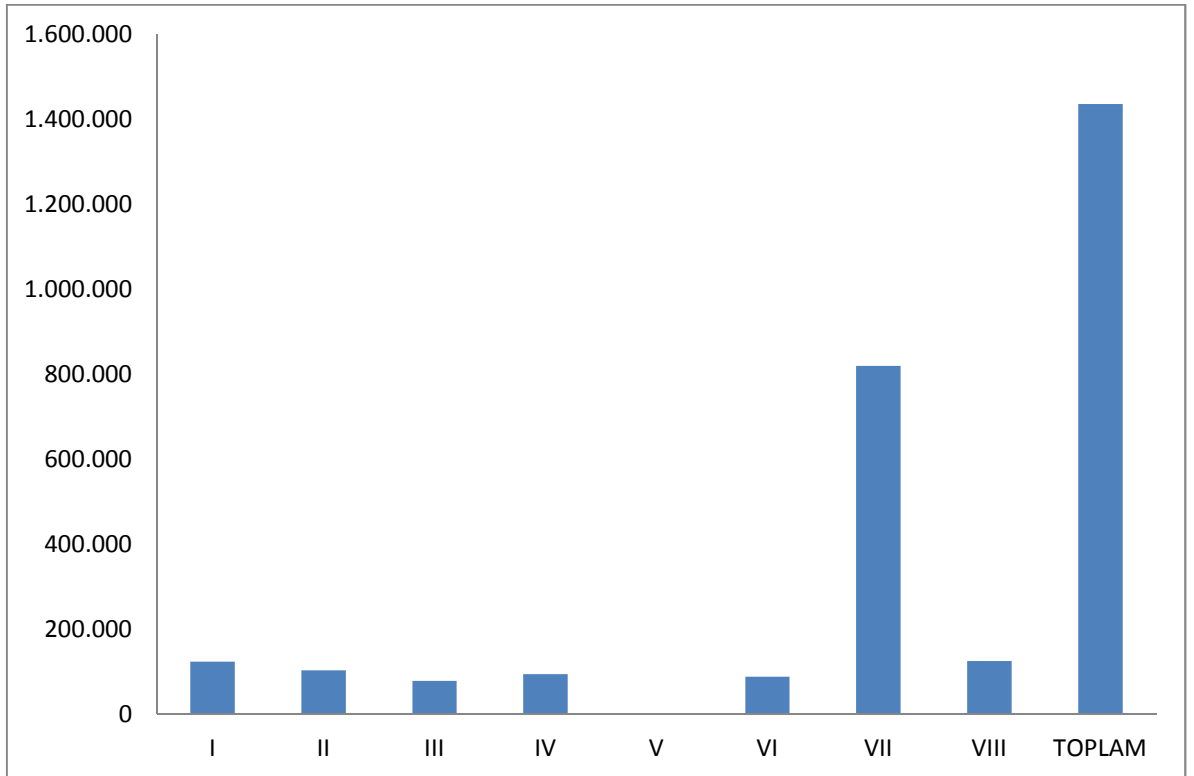
KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge E. 3. Kahramanmaraş İlçeleri Toprak Sınıfları

İlçeler	Toprak Sınıfları								Toplam
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Merkez	16.419	9.654	13.364	25.127	113	18.124	243.310	20.138	346.249
Afşin	26.678	16.658	8.943	7.565	-	12.153	60.302	15.109	147.408
Andırın	7.481	7.651	5.166	3.259	-	3.996	84.933	5.379	117.865
Elbistan	34.866	34.066	24.676	21.126	1.319	19.469	182.427	58.084	376.033
Göksun	9.194	8.606	7.432	10.222	-	11.310	109.516	20.950	177.230
Pazarcık	18.318	20.909	14.103	23.724	528	20.173	106.565	5.459	209.200
Türkoğlu	11.009	5.937	4.783	3.174	83	3.208	33.066	855	62.115
Toplam	123.965	103.481	78.467	94.197	2.043	88.433	820.119	125.395	1.436.100

Not: Çağlayancerit ilçesi Pazarcık ilçesi içinde, Ekinözü ve Nurhak ilçeleri ise Elbistan ilçesi ile beraber gösterilmiştir.

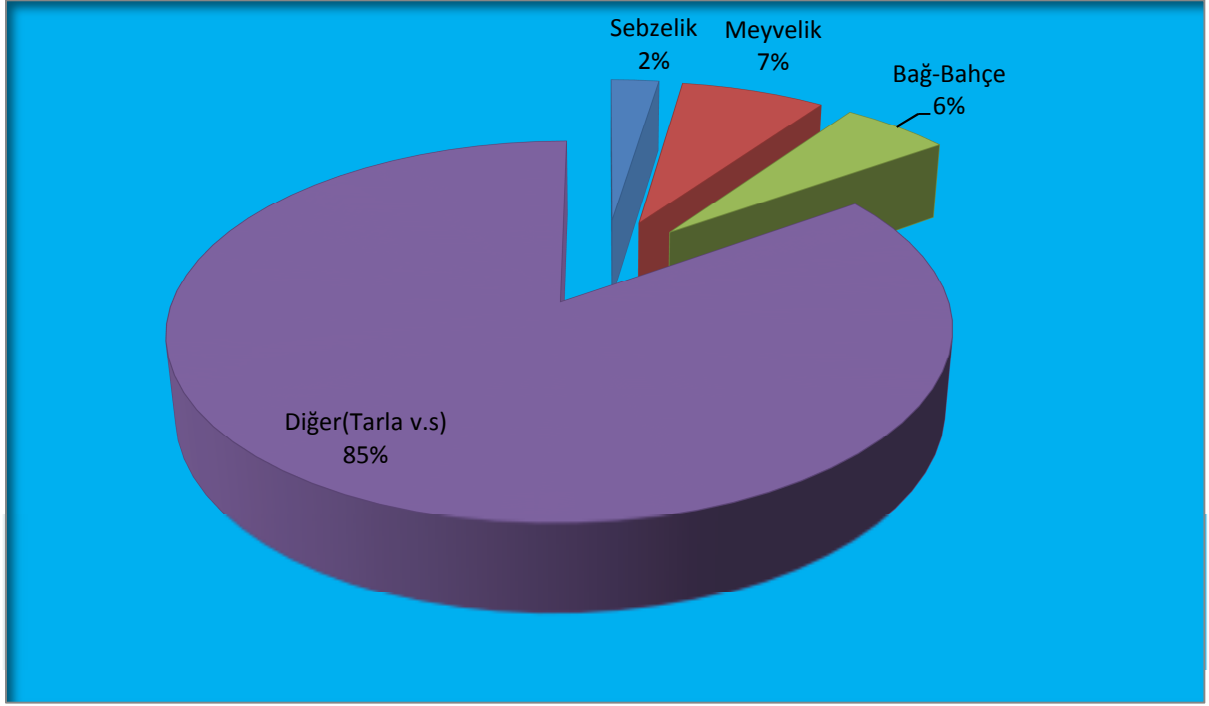
Grafik E.2- Kahramanmaraş İlçeleri Toprak Sınıfları

Kaynak : Çevre Düzeni Planı(2014)

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik E.3- Arazilerin Niteliklerine Göre Dağılımı Tablosu

Çizelge E.4- İşlenen Arazinin Kullanım Durumu

Kullanım Şekli	Alanı (Hektar)	Oranı %
Sebzelik	10.346 Ha	2
Meyvelik	31.263 Ha Sulu	7
Bağ – Bahçe	23.362 Ha	5
Diger (Tarla vs.)	361.496 Ha	86
TOPLAM	426.467 Ha	100

Çizelge E.5 – (2014) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	123.965	20
2. Sınıf Araziler	103.481	17
3. Sınıf Araziler	78.467	13
4. Sınıf Araziler	94.197	15
5. Sınıf Araziler	2.043	00
6. Sınıf Araziler	88.433	14
7. Sınıf Araziler	125.395	20
TOPLAM	1.310.705	100

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre düzeni planı

Çevre düzeni planı; Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda; “İl çevre düzeni plânı; valinin koordinasyonunda, Büyükşehirlerde Büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni plânı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır.” denilmektedir.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13. maddesi kapsamında, tarım dışı amaçlı arazi kullanım için, 2010 yılı içerisinde, resmi kurum ve kuruluşlar ile özel kişi ve tüzel kişiliklerce İl Müdürlüğümüze yapılan toplam 52 adet müracaatta, 2133,1862 ha. alanla ilgili Etüt çalışması yapılmıştır. Bunlardan 846,0718 ha.'lık kısmı tarım dışı amaca tahsis edilmiş, 1287,1144 ha.'lık kısmı ise tarımsal amaçlı kullanılması gerektiği belirtilerek uygun görülmemiştir.

Ayrıca tarımsal amaçlı yapılar için toplam 43 adet müracaat değerlendirilerek sonuçlandırılmıştır.

Bununla birlikte, söz konusu kanunun 5. maddesi gereği kurulan İl Toprak Koruma Kurulu, 2010 yılı içerisinde 6 kez toplanmış, 587,8443 ha. alanın tarım dışına çıkarılması uygun görülmemiş, 1544,4950 ha. alanın tarım dışına çıkarılması kararı alınarak Bakanlığımıza gönderilmiştir.

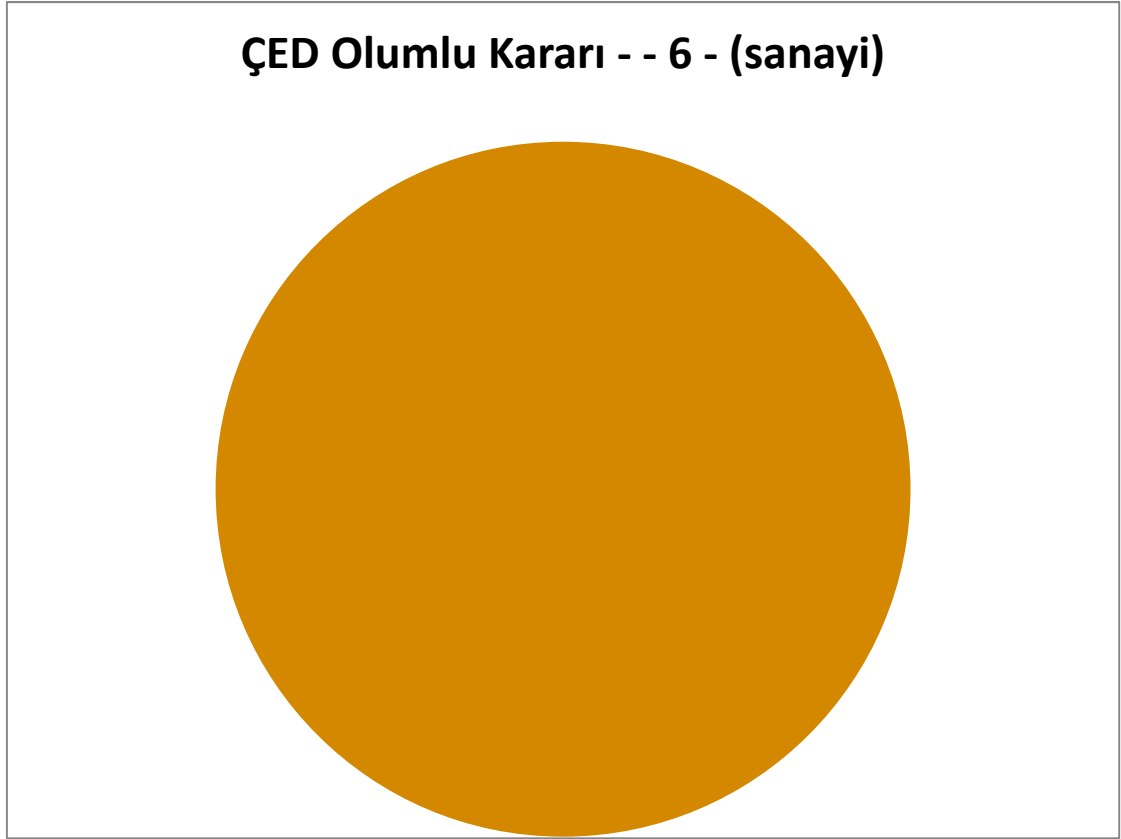
KAYNAKLAR:

- 1- www.kahramanmaras.gov.tr.
- 2- İl Özel İdaresi.
- 3- Tarım İl Müdürlüğü.

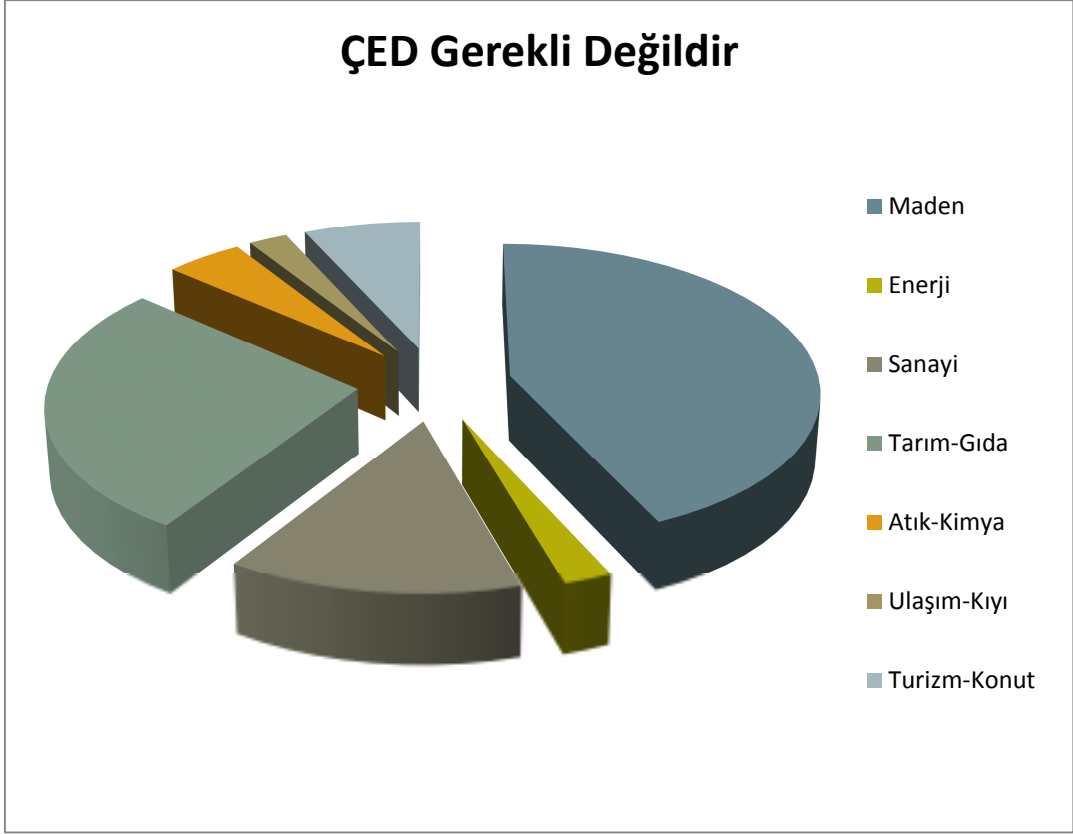
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ**F.1. ÇED İşlemleri**

Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2014) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (ÇŞİM,2014)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	19	1	6	12	2	1	3	44
ÇED Olumlu Kararı	-	-	6	-	-	-	-	6

Grafik F.1 – İlimizde (2013) Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı(ÇŞİM, 2014)

Grafik F.2 – İlimizde (2014) Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı(ÇŞİM, 2014)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

2014 Çalışma yılı içinde Çevre İzni kapsamında Ek-1 ve Ek :2 kapsamında 25 firmaya GFB verilmiştir, İl Müdürlüğümüze Ek-2 kapsamında 88 adet firma tarafından GFB başvurusunda bulunulmuş, bu firmalardan 25 adetine GFB verilmiş, 63 adetine Çevre İzni verilmiştir.

Çizelge F.2 – İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları(ÇŞİM,2014)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	4	23	27
Çevre İzni ve Lisans	7	35	42
TOPLAM	11	58	69

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Çalışmalar devam etmektedir.

Kaynaklar:

- ÇŞİM(2014)

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI**G.1. Çevre Denetimleri**

Çizelge G.1 -İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı

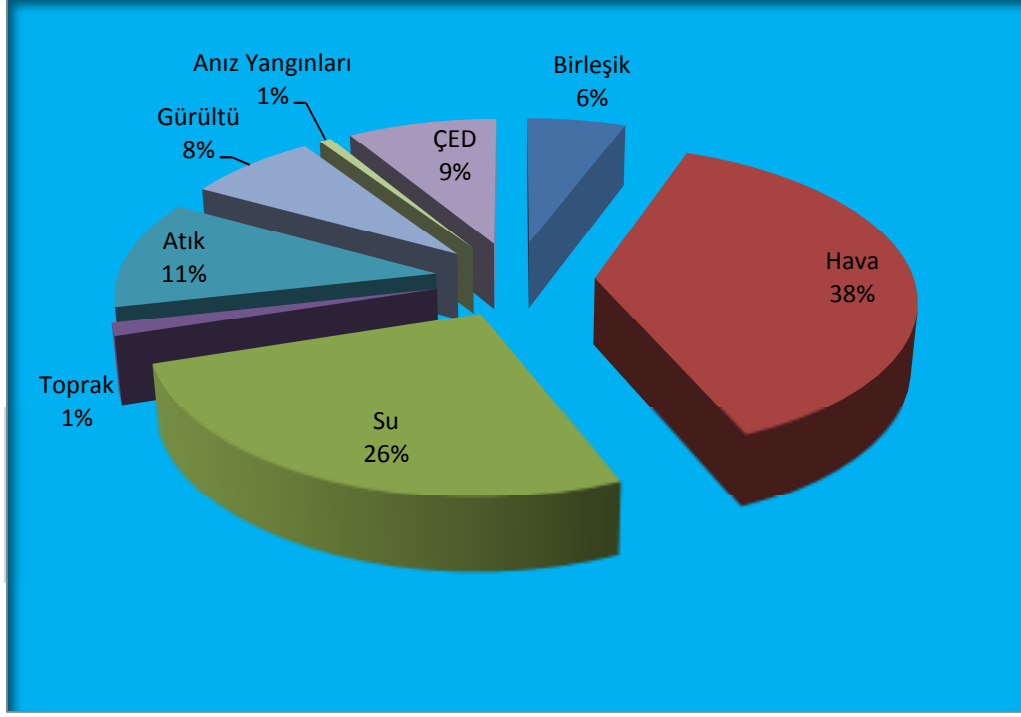
Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	ÇED	Anız Yangınları	HES	Toplam
Planlı denetimler	25	57	60	-	33	-	-	27	-	-	202
Ani (plansız) denetimler		108	55	6	17	-	33	11	3	-	233
Genel toplam	25	165	115	6	50	-	33	38	3	-	435

Çizelge G.2-Kahramanmaraş Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü
2014 Denetim Ve İdari Yaptırım Verileri

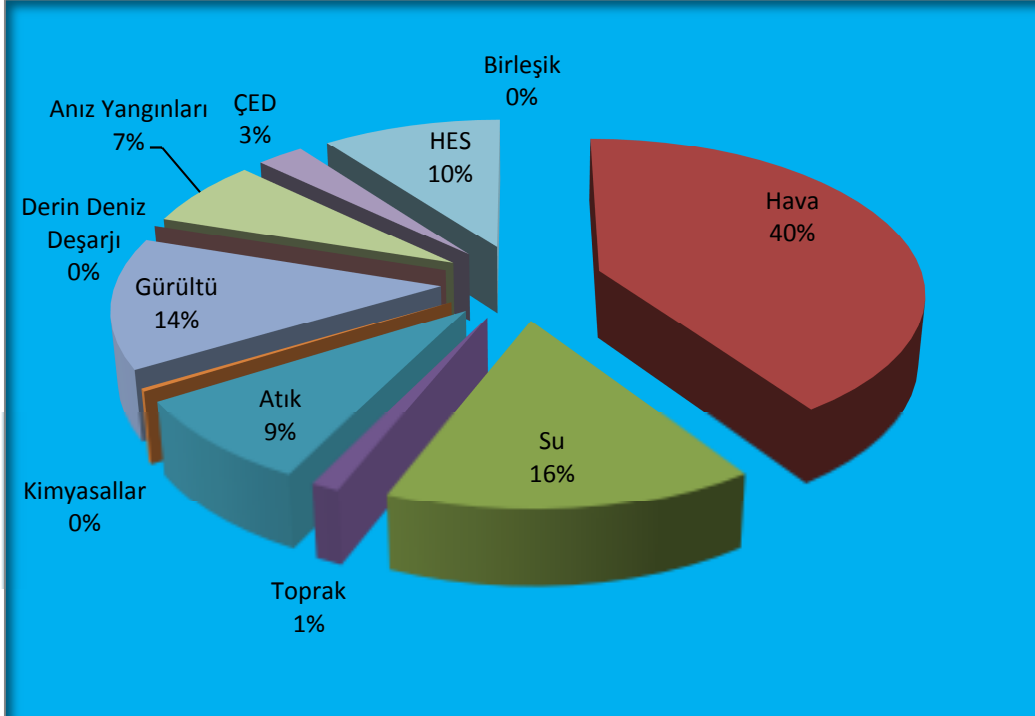
Denetim Türü	Denetim sayısı	Uygulanan Ceza Miktarı	Kapatma Cezası
Birleşik	25		
Hava	165	18.679,00	
Su	115	443.454,00	
Toprak	6	-	
Atık	50	338,00	
Kimyasallar	-	-	
Gürültü	33	-	
Derin Deniz Deşarjı	-	-	
Anız Yangınları	3	703,20	
ÇED	38	89.943,83	
HES	-		
Toplam	435	553.118,03	

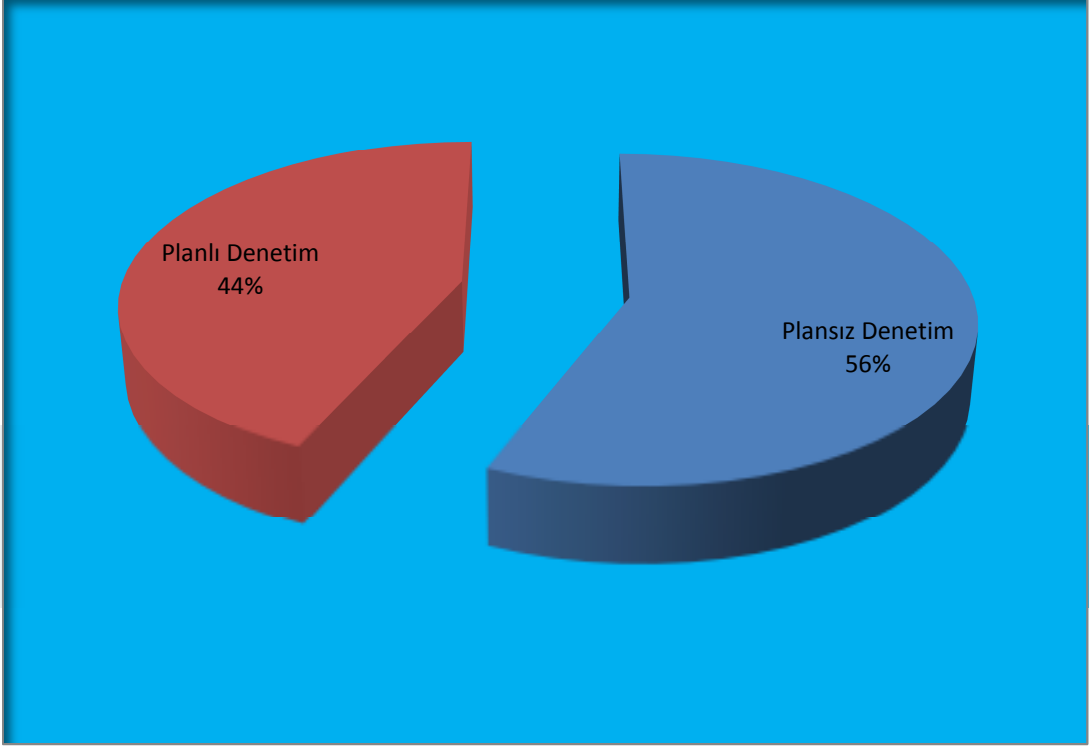
KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

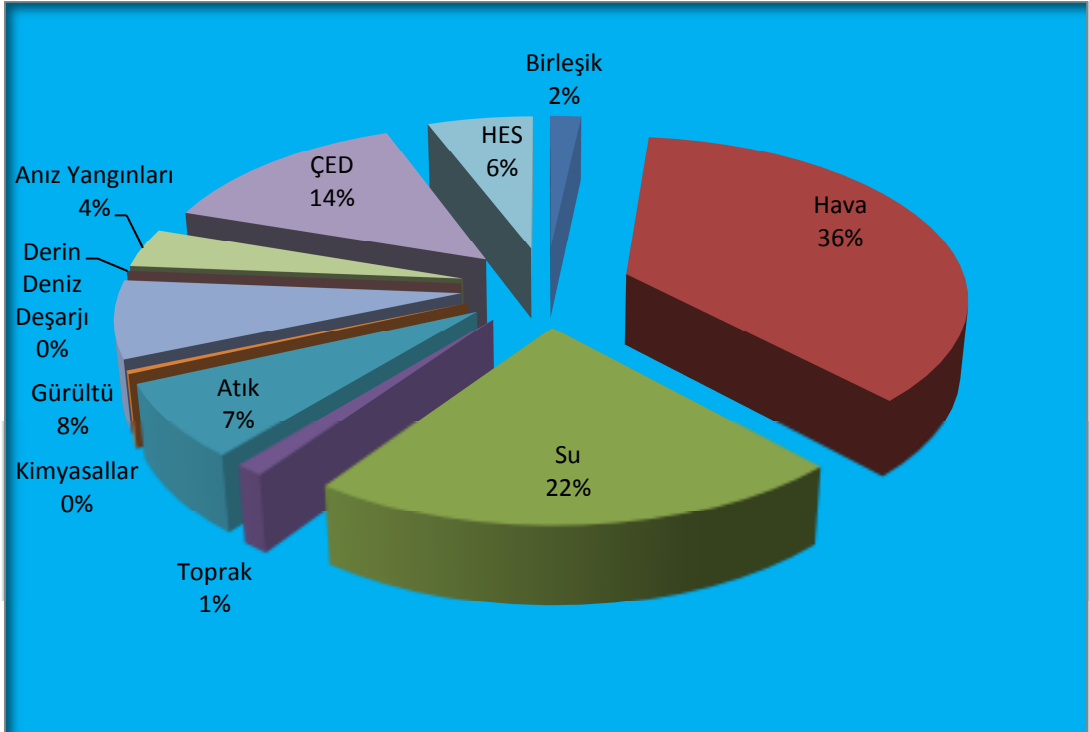
Grafik G.1 - İlimizde ÇŞİM Tarafından (2014) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2014)

Grafik G.2 – İlimizde ÇŞİM Tarafından (2014) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2014)

Grafik G.3– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2014) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Anı Çevre Denetimlerinin Dağılımı(ÇŞİM, 2014)

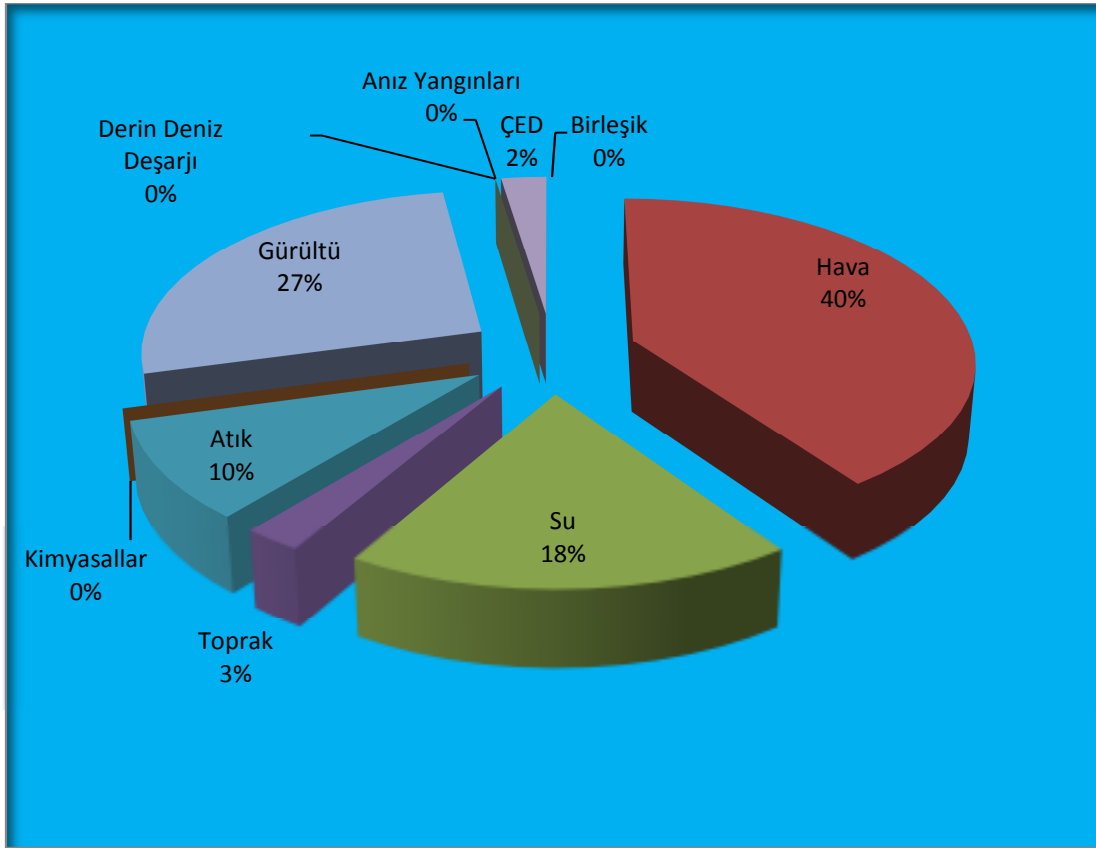

Grafik G.4– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2014) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2014)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.3 – İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları(ÇŞİM, 2014)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	108	55	16	17	7	192	11	403
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı								
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)								

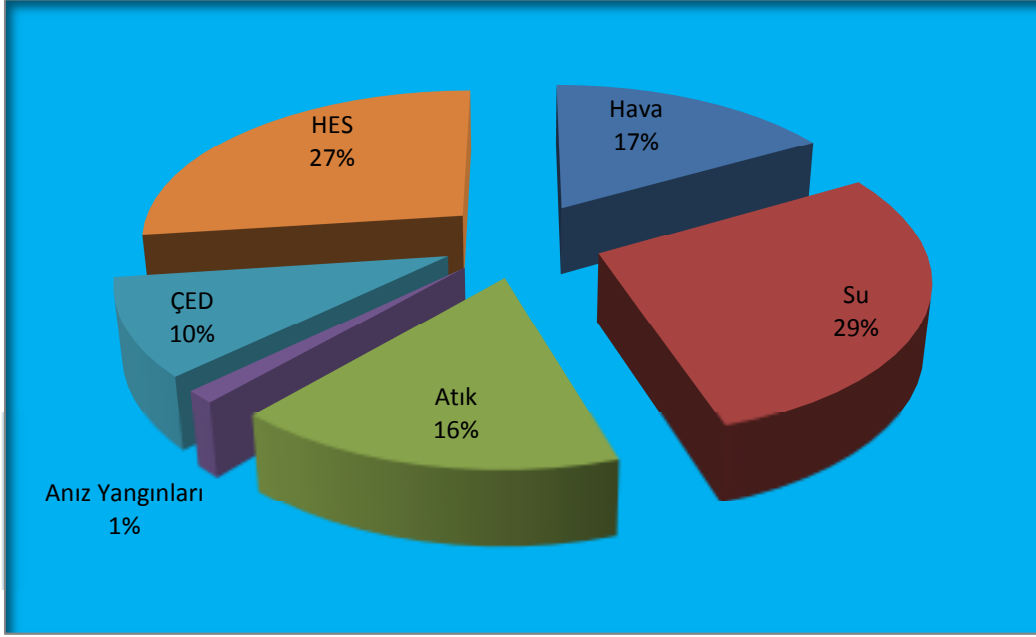

Grafik G.5 – İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı(ÇŞİM,2014)

G.3. İdari Yapıtlar

Çizelge G.4 – İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı(ÇŞİM,2014)

	Hava	Su	Atık	ÇED	HES	ANIZ YANGINLARI	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	18.679,00	327.314,00	338,00	89.943,83	-	703,20	436.978,03
Uygulanan Ceza Sayısı							

Grafik G.6 – İlimizde (2014) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2014)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

Not: İlde 2013 yılında tesislere verilen faaliyeti durdurma/kapatma kararı bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Çevre mevzuatı uyarınca ilimizde planlı, ani ve şikayet üzerine denetimler yapılmaktadır. Bu denetimler neticesinde çevre kirliliğine sebep olan işletmeler ve şahıslar uyarılmakta olup gerekli iyileştirmeyi yapmayanlar hakkında 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili hükümleri uyarınca idari yaptırım uygulanmaktadır.

Geçmiş yıllara göre hızla artan sanayi tesisleri dikkate alındığında çevre mevzuatına uyum oranının arttığı, vatandaş ve sanayicinin bilinçlendiği gözlemlenmektedir.

Kaynaklar:
-ÇŞİM (2013)

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Kamu Kuruluşlarının Çevre Eğitimi İle İlgili Faaliyetleri:

Bakanlığımız ile Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında yapılan protokoller doğrultusunda çevre eğitimi konusunda İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve İl Müftülüğü ile işbirliği yapılarak çeşitli programlar yapılmaktadır. Bunların başlıcaları; pilot okullar belirlenerek buralarda eğitim verilmesi, imamların çevre konusunda bilgilendirilmesi ve Cuma Hutbelerinde çevre konusunda vaaz verilmesi gibi.

Geri kazanılabilir atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanması ve geleceğimizin teminatı çocuklarımızda bilinç oluşturulması amacıyla ilimizde faaliyet gösteren Geri Dönüşüm Tesislerinin de katkısıyla ATIKLAR DÖNÜŞSÜN, DÜNYA GÜLSÜN Projesi hazırlanmıştır.

Proje ile; teknolojik gelişmelerin büyük bir hızla devam ettiği günümüzde, çevre - teknoloji uyumunu sağlamak, yaşanılabilir bir dünya için, katı atıklar ve bitkisel atıkyağların ve atık pillerin, içinde değerlendirilebilir olanlarının, ayrı toplanması, cinslerine göre ayrılması, fiziksel, kimyasal yada biyolojik işlemlerle ikincil hammaddeye veya tarım girdisine dönüştürülmesi hedeflenmiştir.

1 Nisan 1 Haziran 2015 tarihleri arasında devam edecek proje kapsamında; İlimiz Dulkadiroğlu, Onikişubat ve Türkoğlu ilçelerinde 18 ilkö ve orta okulda eğitim verilmiştir. Geri kazanılabilir atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanması ve ekonomiye kazandırılması amaçlanmıştır.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER**1. GENEL****1.1. NÜFUS**

NÜFUS							
GÖSTERGE: 1.1.1. Nüfus artış hızı							
TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.							
Kaynak: TÜİK							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 2008-2014 dönemi İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)							
Durum ve eğilimler;							
Veri formatı							
Yıllar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nüfus (Kişi)	1.029.298	1.037.491	1.044.816	1.054.210	1.063.174	1.075.706	1.089.038
Nüfus Artış Hızı (%)	0,79	0,70	0,90	0,86	1,17	1,36	12,3
Değerlendirme ve Sonuçlar Türkiye’de nüfus artış hızı 1990 yılında %17 iken, 2005 yılında %12,3’e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2014 yılı verilerine göre toplam nüfus 1.089.038 kişi, nüfus artış hızı ise %12,3’tir. Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.							

NÜFUS		
GÖSTERGE:1.1.2 Kentsel nüfus oranı		
TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.		
Kaynak: TÜİK		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması		
Durum ve eğilimler:		
Veri formatı		
	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1990	46	54
2000	53	47
2010	61	39
2011	62,3	37,7
2012	63,5	36,5
2013	64,1	35,9
2014	BÜYÜKŞEHİR OLDUĞUNDAN	KIRSAL –ŞEHİR AYIRIMI KALKMIŞTIR

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Değerlendirme ve Sonuçlar

Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25'e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür.

Ülkemizde artan kentsel nüfus oranına paralel olarak kentlerde yaşanan çevre sorunlarının da artması olasıdır.

Yıl	İlçe	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Toplam Nüfus
2014	Onikişubat	186.922	184.472	371.394
2014	Dulkadiroğlu	111.641	106.388	218.029
2014	Elbistan	72.754	69.414	142.168
2014	Afşin	41.885	40.237	82.122
2014	Pazarcık	34.968	34.352	69.320
2014	Türkoğlu	35.070	33.353	68.423
2014	Göksun	26.420	25.722	52.142
2014	Andırın	17.930	17.368	35.298
2014	Çağlayancerit	12.618	11.930	24.548
2014	Nurhak	6.741	6.327	13.068
2014	Ekinözü	6.544	5.982	12.526

İl, ilçe, belediye ve köylere göre nüfuslar belirlenirken; Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİGM) tarafından, ilgili mevzuat ve idari kayıtlar uyarınca Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT)'nda yerleşim yerlerine yönelik olarak yapılan; idari bağıllık, tüzel kişilik ve isim değişiklikleri dikkate alınmıştır.

1.2 SANAYİ

SANAYİ

GÖSTERGE: 1.2.1. Sanayi Bölgeleri

TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)

Kahramanmaraş nüfusu ve endüstrisi hızla büyüyen büyük şehirlerimizden birisidir. İlimizde son 30 yılda kaydedilen hızlı değişim, tarihi ve kültürel zenginliğinin yanı sıra, bilim ve teknolojik gelişmelere açık bir kent olarak da adından söz ettirmektedir. İlimizdeki nüfus artışı, sanayileşme ve teknolojik gelişmeler yaşanmaktadır.

Kahramanmaraş ta gerçek anlamda sanayi 1965 yılında faaliyete geçen Sümerbank pamuklu dokuma fabrikası ile başlamıştır. 1970'li yıllarda çırçır işletmeciliği ve 1980'li yıllarda hızlı bir kalkınma politikası izlenerek teşvik tedbirlerinin de yardımıyla birçok sektörde yatırımlar gerçekleştirilmiş; verilen teşviklerin % 70'i tekstil sektöründe kullanılmıştır. Alınan teşvikler % 96'lık bir oranda yatırıma dönüştürülmüştür.

Kahramanmaraş ilinde gıda, dokuma giyim eşyası ve deri sanayi sektörlerindeki firma sayılarının

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

toplam sanayideki firma sayılarına oranı yüzde 50'den fazladır. Bu sektörlerde toplam 322 firma bulunmaktadır. Bu sektörleri diğer sanayi sektörü olarak sınıflandırdığımız hediyeelik eşya krom ve çelik mutfak eşyası takip etmektedir. Bu sektörlerde ise 99 firma bulunmaktadır. Bu sektörlerin ardından 54 firma ile taş ve toprağa dayalı sanayi, 46 firma ile metal eşya makine ve teçhizat ulaşım aracı, ilmi ve mesleki ölçme aletleri sanayi ve 22 firma ile kimya-petrol, kömür, kauçuk ve plastik ürünleri sanayi gelmektedir.

Kahramanmaraş ilinde, dokuma giyim eşyası ve deri sanayi sektörü yüzde 72,3'lük pay ile istihdam yaratmada ilk sırada gelmektedir. Bu sektörde toplam 25.672 kişi istihdam edilmektedir. Bu sektörün yüzde 7,3'lük pay ile gıda sektörü ve yüzde 7,5'lik pay ile kimya-petrol, kömür, kauçuk ve plastik ürünleri sanayi sektörleri izlemektedir. Taş ve toprağa dayalı sanayi, krom ve çelik mutfak eşyaları sanayi bölgede istihdam yaratmada öne çıkan diğer sektörlerdir.

İlde Kahramanmaraş Kavlaklı, Elbistan ve Türkoğlu olmak üzere üç adet organize sanayi bölgesi bulunmakta olup bu organize sanayi bölgelerinden sadece biri faaldir.

Kahramanmaraş'ta 11 adet küçük sanayi sitesi bulunmakta olup bunlardan sadece 5 tanesi faaldir. Bu küçük sanayi sitelerinde 2.745 işyeri bulunmakta olup toplam istihdam edilen kişi sayısı 9.896'dır.

Kahramanmaraş ilinde istihdam edilen nüfusun % 14,51'i sanayi sektöründe istihdam edilmektedir. 2001 yılı verilerine göre ilin GSYİH'nın % 27'si sanayi sektöründen sağlanmaktadır.

Durum ve eğilimler;

İLİMİZDE BULUNAN KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

1. KAHRAMANMARAŞ KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Şehrimizin doğusunda yer alan "Kahramanmaraş Küçük Sanayi Sitesi" yapı kooperatifi olarak 1966 yılında kurulmuş ve altyapısı 1978 yılında tamamlanmıştır. toplam 1060 dönüm alan üzerinde 2200 adet işyeri ve sosyal tesis parseli bulunmaktadır. Sitede yaklaşık 10000 kişi çalışmaktadır. Yine site içerisinde çıraklık eğitim merkezi bulunmakta ve 1200 çırak eğitim görmektedir. 1550 dönüm genişleme sahası altyapısı proje aşamasındadır.

2. ELBİSTAN KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Elbistan Küçük Sanayi Sitesi yapı kooperatifi olarak 1975 yılında kurulmuş ve 1986 yılında inşaat başlanmış olup, 234 dönüm bir alana sahiptir. Sitede 405 işyeri bulunmakta ve yaklaşık 1650 kişi çalışmaktadır. Site içerisinde çıraklık eğitim Merkezi bulunmaktadır.

3. GÖKSUN KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Göksun Küçük Sanayi Sitesi 1990 yılında kurulmuş ve toplamda 80 dönüm bir alana sahiptir. olmakla birlikte 140 adet dolu işyeri bulunmakta ve 350 kişi çalışmaktadır.

4. AFŞİN 100. YIL KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Afşin 100. Yıl Küçük Sanayi Sitesi toplamda 160 dönüm bir alana sahip olmakla birlikte 176 adet işyeri bulunmakta ve yaklaşık 450 kişi çalışmaktadır.

5. NARLI KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Narlı Küçük Sanayi Sitesi Pazarcık İlçemiz sınırları içerisinde olup, Gaziantep yolu üzerindedir. Kooperatif 2000 yılında kurulmuş bulunmakta ve 50 dönümlük bir alana sahiptir. Sitede 50 işyeri bulunmakta ve 150 kişi çalışmaktadır.

6. KAHRAMANMARAŞ TERZİLER VE KONFEKSİYONCULAR İHTİSAS KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Terziler ve Konfeksiyoncular İhtisas Küçük Sanayi Sitesi yapı kooperatifi olarak 1997 yılında kurulmuştur. Şehrimizin doğusunda yer almaktadır. Toplamda 240 dönüm alana sahip olup, 68 adet işyeri bulunmakta ve toplamda 3000 kişi çalışmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

7. KAHRAMANMARAŞ ALTIN, GÜMÜŞ ve KIYMETLİ MADEN İMALATÇILARI İHTİSAS KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Altın, Gümüş ve Kıymetli Maden İmalatçıları İhtisas Küçük Sanayi Sitesi yaklaşık 35dönüm bir alana sahip olacak olan site İlimizin doğusunda yer almakta ve şu an 325 üyesi bulunmaktadır. Yatırım programına alınmasını içeren talep yazısı 12/09/2014 tarih ve 29221 sayılı yazımız ile Bakanlığa gönderilmiştir.

8. KAHRAMANMARAŞ AHŞAP İŞLERİ KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Ahşap İşleri KSS Karacasu Mevkiinde 280 dönüm alan üzerinde kurulması planlanan site için Bakanlığımız 2015 yılı içinde ihale yapılması için çalışma yapmaktadır.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde sanayi tesisleri plansız bir şekilde, Adana yolu, Gaziantep yolu ve Kayseri yolu üzerinde dağınık bir vaziyette konuşlandırılmıştır. İhtiyaca binaen Adana, Gaziantep yolu ve Kılılı kasabasında ıslah Organize Sanayi Bölgesi çalışmaları başlatılmıştır. Bahsi geçen bölgelerde meskun mahal ile sanayi tesislerinin iç içe olması hava kirliliğini ve etkilerini çözümsüz hale getirmiştir.

SANAYİ

GÖSTERGE: 1.2.2. Madencilik

TANIM: Bu gösterge, İlde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir.

Kaynak: YİKB, MİGEM

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),
381 Adet Maden Ruhsatı, 400.432,06 hektar maden sahası

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

HERHANGİ BİR BİLGİYE ULAŞAMILAMAMIŞTIR

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: 2.1. Sıcaklık														
TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.														
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü														
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1971-2014 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (⁰ C), Türkiye Ortalama Değerleri														
Durum ve eğilimler; (<i>Şekil, çizelge ya da grafik yer alır</i>)														
Veri formatı														
Kahramanmaraş İlinin Yıllık Ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılması														
Yıl	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Türkiye ort. sıcaklık	12.9	12.2	12.6	12.6	12.6	12.0	12.9	13.1	13.6	12.7	13.3	12.1	12.3	12.8
İlin ort. sıcaklık	16.5	15.6	16.5	16.6	16.3	15.8	16.4	16.7	17.3	16.2	17.1	15.9	15.7	16.4
Yıl	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Türkiye ort. sıcaklık	12.8	13.8	12.5	12.5	13.0	12.9	12.7	11.4	12.3	13.7	13.1	13.3	12.5	13.8
İlin ort. sıcaklık	16.6	17.0	16.1	16.2	16.3	17.0	16.2	15.2	16.4	17.7	16.8	17.0	16.0	17.8
Yıl	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye ort. sıcaklık	14.1	13.1	14.2	13.2	13.2	13.2	13.3	13.3	13.8	13.6	13.7	15.1	12.8	13.8
İlin ort. sıcaklık	17.9	17.1	17.8	17.0	16.9	17.2	16.9	17.5	17.9	17.7	17.2	18.9	16.8	17.0
Yıl	2013	2014												
Türkiye ort. sıcaklık	13.8	14,5												
İlin ort. sıcaklık	17.4	18,1												

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ														
GÖSTERGE: 2.2. Yağış														
TANIM: Birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.														
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü														
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1971-2014 yılları arası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m ²)														
Durum ve eğilimler; (<i>Şekil, çizelge ya da grafik yer alır</i>)														
Veri formatı:														

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kahramanmaraş İli 1971-2014 Yıllık Toplam Yağış (mm) Miktarı

Yılı	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
ortalama (kg/m ²)	522.8	504.5	468.1	661.8	727.3	1080.8	569.7	783.2	573.1	747.0	888.6	480.1	650.7	623.0
Yılı	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ortalama (kg/m ²)	646.8	765.5	893.9	1009.3	695.2	537.8	891.4	618.9	576.7	799.0	744.2	1169.0	702.0	876.8
Yılı	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ortalama (kg/m ²)	442.7	680.3	677.2	606.3	857.5	721.5	642.1	653.3	690.5	589.8	1059.3	829.1	777.5	1158.3
Yılı	2013	2014												
ortalama (kg/m ²)	561,8	627,3												

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: 2.3. Deniz suyu yüzey sıcaklığı

TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)

İlimizin Denize Kıyısı bulunmamaktadır.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	1975	.....	.....			2010	2011	2014
Yıllık Ortalama								

Değerlendirme ve Sonuçlar.

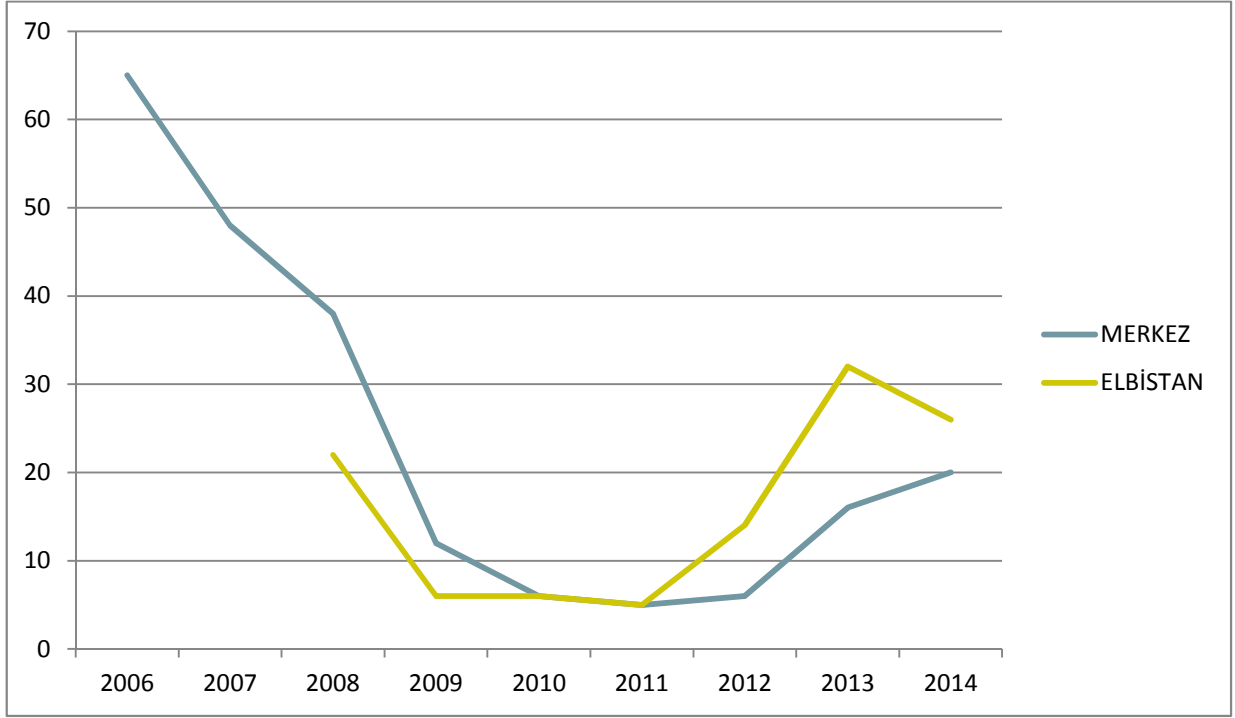
Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

3. HAVA KALİTESİ

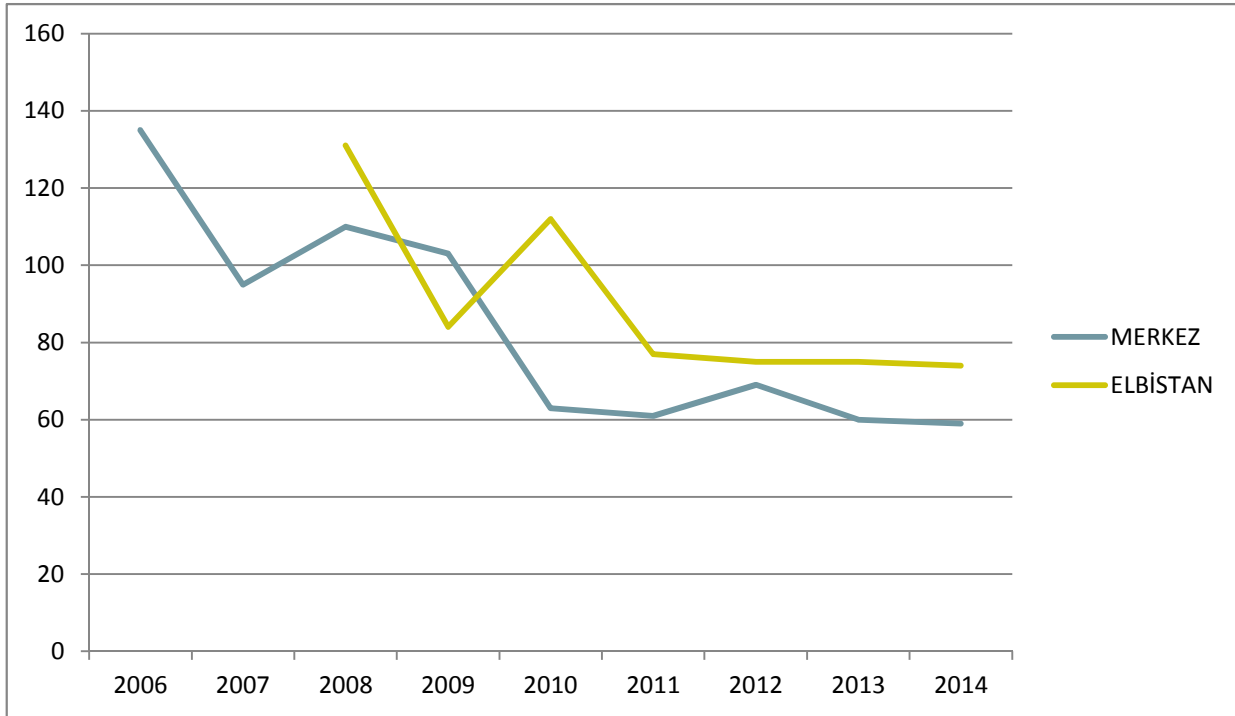
HAVA KALİTESİ
GÖSTERGE: 3.1. Hava Kirleticileri C.2. Havayı Kirleticisi Gazlar ve Kaynakları C.2.1. Kükürtdioksit (SO₂) Konsantrasyonu ve Duman: Son yıllarda, Kahramanmaraş'ta hızlı nüfus artışı sonucunda çarpık kentleşme, gecekondulaşma, motorlu araç sayısı ve sanayi tesislerinin sayısında artış gözlenmektedir. Kentlerde ısınmadan kaynaklanan kirlilik kadar, nüfus artışı ve gelir düzeyinin yükselmesine paralel olarak artan motorlu taşıtların neden olduğu zararlı egzoz gazları, özellikle nüfus ve trafiğin yoğun olduğu merkezlerde, hava kirliliğini artıran faktörlerin başında gelmektedir.   Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında kirlilik derecelerine göre Kahramanmaraş Merkez, Afşin ve Elbistan I. Grup Kirli İlçeler, diğer ilçeler ise II. Grup Kirli İlçeler şeklinde gruplandırılmıştır. Bu gruplandırma, ilgili yönetmelik çerçevesinde her yıl yenilenmektedir.   Kahramanmaraş ilinde hava kirliliğine neden olan etmenleri şu şekilde sıralayabiliriz; elektrik santralleri, endüstriyel işlemler sonucu tüm sanayi kuruluşlarının bacalarından çıkan üretim atıkları, endüstri ve ısınma için kullanılan yakıtlar vasıfısız yakıtların kullanılması, tüm motorlu taşıtların egzoz gazları, orman ve anız yangınları, endüstriyel ve evsel katı atıkların yakılması, açık arazideki hayvan ve bitki örtülerinin bozulması, katı atık depolama alanları, akaryakıt dolun istasyonları, rüzgâr erozyonu, madencilik faaliyetleri ve tarımsal ilaçlamadır.
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO₂ ve PM₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirlenici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yığın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküller, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküller maddelere PM₁₀ denir.)
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü   Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO₂ ve PM₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)   <u>Hava Kirliliği</u> Bakanlığımızca "Hava Kirliliğini İzleme Ağı" kapsamında İlimize tesis edilen Hava Kalitesi İzleme İstasyonu 24.02.2005 tarihinde faaliyete geçmiştir. Hava kirliliğinin izlenmesi amacıyla; İlimizde merkezde kurulu sabit istasyon ile hava kirliliği takip edilmektedir. 2012 yılında yapılan ölçümlerde yıllık SO₂ ortalama değeri 6 µg/m³,   Elbistan İlçesinde kurulu bulunan sabit istasyonda yapılan ölçümlerde ise yıllık SO₂ ortalama değeri 14 µg/m³ olarak ölçülmüştür.   Yapılan ölçümlerde Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen sınır değerlerin aşılmadığı görülmüştür.   Partikül Madde (PM) Emisyonları: Avrupa Birliği uyum süresince, 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile hava kalitesi sınır değerlerine yıllara göre kademeli azaltma getirilmiştir. Bu çerçevede, SO₂ (Kükürtdioksit) Sınır değeri, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 125 µg/m³ (sınır değerinin %50'si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalması gerekmektedir.

YILLARA GÖRE PM10 DEĞİŞİMİ GRAFİĞİ

İlimizdeki düşüşün ana sebeplerinden başlıcası ısınmada kullanılan kömürün yerine doğalgazın kullanılmaya başlamasıdır. Diğer bir ana etken ise meteorolojik olaylardır.

YILLARA GÖRE SO₂ DEĞİŞİMİ GRAFİĞİ

İlimizdeki düşüşün ana sebeplerinden başlıcası ısınmada kullanılan kömürün yerine doğalgazın kullanılmaya başlamasıdır. Diğer bir ana etken ise meteorolojik olaylardır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

Son yıllarda yapılan çalışmalar neticesinde İlimiz Merkez İlçede doğalgaz kullanımına başlanılmış olup, yeni sanayi sitesi, Gaziantep - Adana ve Kayseri yolu üzerinde bulunan bir çok sanayi tesisi ve meskenlerin % 40'ı doğaldaz kullanmaktadır.

İlimizde yıllık; Merkez İlçede 145 000 ton, diğer ilçelerde 101 500 ton, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından 31 000 ton olmak üzere toplam 277 500 ton kömür kullanılmaktadır. Bu kömürler büyük oranda ithal kömürdür.

İlimizde hava kirliliğini azaltmak ve kontrol altında tutabilmek amacıyla Bakanlığımız genelgesi doğrultusunda alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile katı ve sıvı yakıt özellikleri ve satış şekilleri her yıl yeniden belirlenmektedir.

Merkez İlçenin tamamına doğal gaz verme imkanı oluştuğunda hava kirliliği açısından daha güzel, daha yaşanır bir kent görünümüne kavuşacaktır.

4.SU-ATIKSU

GÖSTERGE: 4.1.Su Kullanımı

TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.

Kaynak: DSİ, TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler; (*Şekil, çizelge ya da grafik yer alır*)

Veri Formatı

İli	İÇME-KULLANMA		SANAYİ		SULAMA		HAYVAN SULAMA	
	Belge Adedi	Tahsis (ton/yıl)	Belge Adedi	Tahsis (ton/yıl)	Belge Adedi	Tahsis (ton/yıl)	Belge Adedi	Tahsis (ton/yıl)
KAHRAMANMARAŞ	1.454	58.110.191	108	32.777.396	8.807	165.776.685	8	15.639

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: 4.2.Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları

TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.

Kaynak: TUIK ve Kaski

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İilde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (%)

1. Kahramanmaraş İçmesuyu (Karasu) Projesi:

Pınarbaşı mevkiinde bulunan Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı Kaynakları Kahramanmaraş İlinin içme suyu ihtiyacını karşılamak için kullanılmakta olup, bu üç kaynağın debisi ortalama 500 l/s dir. Debisi 1600lt/sn olan Değirmengözü ve Obaönü Kaynakları Andırın İlçesinin kuzeydoğusundadır. Her iki kaynak ta Kahramanmaraş merkezin içme suyu ihtiyacı için kullanılmaktadır.

2.Kahramanmaraş İçmesuyu (Ayvalı) Projesi:

Kahramanmaraş İlinin 2040 yılına kadar olan içme kullanma ve endüstriyel su ihtiyacını karşılamak üzere projelendirilmiştir. Proje kapsamında 1 adet baraj, 24800 m. uzunluğunda isale hattı ve 52 hm³/yıl kapasiteli Arıtma tesisi bulunmaktadır. Söz konusu ünitelerin inşaatı tamamlanmış olup 17.05.2010 tarihinde Kahramanmaraş Belediyesi'ne devri gerçekleştirilmiştir. Arıtma tesisi 2 ünite olarak planlanmış olup, Kahramanmaraş İline Ayvalı Barajından 26 hm³/yıl İçmesuyu temin etmektedir. Pınarbaşı kaynağı ve Karasu kaynağı şehrin bütün ihtiyacını karşılamaktadır. Bu nedenle Ayvalı Barajı ve Arıtma Tesisi adındaki bir diğer yüzeysel su kaynağımız da kullanılmamaktan dolayı zarar görmesin diye dönem dönem çalıştırılmakta fakat aktif olarak şehre verilmemektedir.

3.Kahramanmaraş Afşin İçmesuyu Tesisleri (İsale Hattı) Projesi:

Afşin Projesi; Afşin İlçe Merkezi ile 30 adet mahallenin 2045 yılına kadar içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla Hurman Çayı yatağındaki kurudere kaynaklarından karşılanacaktır. İsale hattı farklı basınç ve çaplarda olmak üzere çelik ve polietilen boru olmak üzere toplam 127496,28 m. uzunluğundadır. Yapım işine ..... tarihinde başlanılmış olup, 16 hm³/yıl İçmesuyu temin etmektedir.

4. Kahramanmaraş-Elbistan İlçesi İğde Kasabası İçmesuyu Projesi:

İğde Projesi Elbistan İlçesi İğde mahallesine içme suyu götürme amacıyla sondaj kuyusundan pompa ile alınan su basınç düşürücü vanadan geçerek mevcut olan iğde mahallesi su deposuna götürülmüştür. İsale hattı farklı basınç sınıflarından polietilen boru olup toplam 5340 m. dir. 1.5 hm³/yıl İçmesuyu temin etmektedir.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (1000 m³/yıl)

	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet
2006		12.632	61.047	3.106	
2008	-	9.229	52.087	8.297	-
2010		7.875	52.022	5.847	
2012					

NOT:GÜNCEL VERİYE ULAŞILAMAMIŞTIR.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimiz merkez içme ve kullanma suyu Pınarbaşı Mevkiinde bulunan Büyükgöz, Kırkgöz ve Baharpınarı adı ile bilinen kaynak suları, Kahramanmaraş Belediyesince yaptırılan Andırın ilçe merkezinin 15 km. doğusunda Gökgedik köyü sınırları içerisindeki **Karasu İsale Hattı** ve Kahramanmaraş Ovasında bulunan iki terfi merkezinden ve beslenmektedir. Pınarbaşı Mevkiindeki kaynak sularının bir kısmı cazibe ile diğer bir kısmı ise terfi vasıtası ile şebekeye verilmektedir.

Karasu İsale Hattı ile kentin 2035 yılına kadar içme suyu ihtiyacı karşılanabilecektir. Ayrıca yapımı tamamlanan Ayvalı Barajı ile şehrin su ihtiyacı 2050'ye kadar giderilecektir.

İle verilen Temiz Su Kaynakları :

Karasu : 1500 lt/sn

Pınarbaşı : 500 lt/sn

Kuyular : Yedek (gerekirse 600 lt/sn)

Ayvalı Barajı ve Arıtma Tesisi : 1000 l/sn [İhtiyaç halinde kullanılacak (kuraklık, arıza vb)]

Su Şebeke Uzunluğu : 789.252 mt

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: 4.3.Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler

TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet veren Belediye Bulunmamaktadır.

Durum ve eğilimler; (*Şekil, çizelge ya da grafik yer alır*)

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı									
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	<u>Not: Belediyelerin, İlimizde Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamaktadır.</u>								

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

SU-ATIKSU												
GÖSTERGE: 4.4.Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu												
TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)												
Kaynak: TUIK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü												
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)												
Yerleşim Yerinin Adı	Belediye AAT/ Derin Deniz Deşarjı olup olmadığı			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Deşarj Edilen Atıksu Miktarı(m ³ /sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT
	Var	İnşaa/Plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İ L Ç E V R E	Afşin		İnşaa aşamasında (İller Bankası /KASKİ)			X					82,662	
	Andırın		BİLGİ YOK								35,943	
	Çağlayancerit		BİLGİ YOK								25,276	
	Dulkadiroğlu		İhale Aşamasında (Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı/KASKİ)			X	X				216,701	
	Ekinözü		BİLGİ YOK								13,461	
	Elbistan		Dünya Bankası kredisi								140,493	
	Göksun		BİLGİ YOK								53,157	
	Nurhak		BİLGİ YOK								13,414	
	Onikişubat		İhale Aşamasında (Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı/KASKİ)			X	X				357,87	
	Pazarcık		İnşaa aşamasında (İller Bankası /KASKİ)			X					68,843	
Türkoğlu		İnşaa aşamasında (İller Bankası /KASKİ)			X					67,886		

Kahramanmaraş ilinin kanalizasyon sisteminin 3 kısımda incelenmesi gerekmektedir.

1-Evsel atık suları olan kanalizasyon sistemi;

Bu sistem şehrimizin % 99'unu kapsayacak şekilde yapılmış olup Sır Baraj Gölüne deşarj olmaktadır. 2013 yılının nüfus kriterlerine göre projelendirilip 5000 litre./sn. su debisine göre hesaplanıp yapılmıştır. 480,577 mt.şebeke hattı, 7,947 adet parsel bacası ve 9,497 adet muayene bacası ile hizmet etmektedir. Bunların dışında daha önceleri yapılmış olan tahmini 300,000 mt. boyunda şebeke hattı bulunmaktadır. Bu hatlar yeni sistemle entegreli olarak çalışmaktadır.

2-Yağmur suyu alan – Yağmur suyu kanalizasyon sistemi;

Bu şebeke % 25 oranında evsel atık su ile bileşik sistem oluşturmaktadır. Şehrimizin ana arterlerinden geçen 20 km. uzunluğunda 3X2 mt. ebadında tonozlara bağlantılı olarak yağmur sularını toplayıp horozun deresine deşarj etmektedir. Toplam şebeke uzunluğu bileşik sistem olarak 308,402 Mt. Şebeke hattı 20 Km. tonoz olmak üzere şehrimizin % 50'sini kapsayacak şekilde hizmet

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

etmektedir.

3- Arıtma tesisi ;

K.Maraş (Merkez) metropoliten alanı dâhilinde kaynaklanan evsel atık suların çevreye ve insan sağlığına zarar vermeden tekrar temiz su olarak tabi hayata döndürülmesi amacıyla atık su arıtma tesisinin 1993 yılında proje ihalesi yapılmış olup, 1995 yılında da tamamlanmıştır. İnşaatın yapılması için girişimlerimiz devam etmektedir. İller Bankasının 2000 yılı yatırım programında bulunmaktadır. Alman Kalkınma Bankası ile görüşmeler devam etmektedir.

Bu projeye göre sadece biyolojik arıtma yapılacak yalnız şehrin evsel atık suyu arıtmaya tabi tutulacaktır. Atıksu arıtma tesisi projesi yapılmış olup, inşaatı ihale aşamasındadır.

İlimizde genel olarak ayırık sistem kullanılmaktadır.

Bileşik Sistem Şebeke Uzunluğu : 149 000 mt

Kanalizasyon Şebeke Uzunluğu : 956 976 mt

Yağmursuyu Şebeke Uzunluğu : 192 184 mt

Atıksu Arıtma Tesisi için ÇED belgesi tamamlanmıştır. Çevre Bakanlığı tarafından koordine edilen IPA kapsamında yapım ihalesi çalışmaları devam etmektedir.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizdeki su kirliliğinin sebeplerinin başında yerleşim yerlerindeki evsel atıksuların arıtılmaması, büyük sanayi kuruluşların atıklarının su kaynaklarına karışması, küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması, zirai mücadele ilaçlarının kullanımı, kimyasal gübre kullanımı yer almaktadır.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: 4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı

TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)

İLİMİZDEKİ SANAYİ TESİSLERİNE AİT ATIKSU ARITMA TESİSİ VE KAPASİTELERİ

	TESİSLER	AAT KAPASİTESİ
1	ARSAN DOKUMA BOYA SAN.	4500 m ³ /gün
2	ABA KUMAŞ BOYA SAN.	1200 m ³ /gün
3	ALTEKS BOYA KASAR	2000 m ³ /gün
4	B TERMİK SANTRAL	440 m ³ /gün
5	BİLKUR TİC. SAN	2000 m ³ /gün

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

6	ÇABASAN TEKSTİL BOYA SAN.	1200 m ³ /gün
7	ÇMS ÇAVUŞ METAL SAN. TİC. A.Ş.	4500 m ³ /gün
8	DOKUBOY KUMAŞ BOYAMA SAN.	2000 m ³ /gün
9	ÖZÇELİK İPLİK DOK. TEKS.SAN.VE TİC.A.Ş.	400 m ³ /gün
10	HASBOY MENSUCAT SAN. VE TİC. A.Ş	1000 m ³ /gün
11	K.MARAŞ KAĞIT SAN. VE TİC. A.Ş	5000 m ³ /gün
12	KRAL TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.	2000 m ³ /gün
13	KİPAŞ MENSUCAT A.Ş.	11000 m ³ /gün
14	MATESA TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş. 1	1300 m ³ /gün
15	MATESA TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş. 2	5500 m ³ /gün
16	NET TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.	1100 m ³ /gün
17	ŞİRİKÇİOĞLU MENSUCAT SAN. VE TİC. A.Ş.	1050 m ³ /gün
18	TÜRKHAN TEKSTİL SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.	1100 m ³ /gün
19	DOĞAN TEKSTİL LTD. ŞTİ.	1500 m ³ /gün
20	CİHAN ET KOMBİNASI	50 m ³ /gün
21	BAFA SU ÜRÜNLERİ	320 m ³ /gün
22	BEY-DAĞ TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş	800 m ³ /gün
23	DOK YAĞLARI	50 m ³ /gün
24	ELBİSTAN MEZBAHANESİ	36 m ³ /gün
25	KARBOY TEKSTİL SAN.VE TİC.A.Ş.	1300 m ³ /gün
26	HİLTEKS TEKSTİL SAN. VE TİC. LTD.ŞTİ	400 m ³ /gün

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Toplam : 48.096 m³/gün

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Su kirliliği yönünden ilimizin en önemli sorunu şehir kanalizasyonunun ve Organize Sanayi Bölgesindeki atık suların hiçbir bir arıtma işlemine tabii tutulmadan Sır Barajına dökülmektedir. Kahramanmaraş Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisi Çed onayı yapılmış ve Organize Sanayi Bölgesi Atıksu Arıtma Tesisleri proje onay aşamasındadır.

İşletmeler tarafından alıcı ortama verilen atıksular işletmelere ait atıksu arıtma tesislerinde fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlemlerine tabii tutularak alıcı ortama verilmektedir.

Kahramanmaraş ili ve Organize Sanayi Bölgesi atıkları Kahramanmaraş Belediyesi tarafından toplanmaktadır. İlçelerdeki tesislerden kaynaklanan atıklar ilçe belediyeleri tarafından toplanıp depolama alanlarında bertaraf edilmektedir. Proses atıkları ise Bakanlığımızca lisanslandırılmış tesislere verilmektedir.

5. ARAZİ KULLANIMI

GÖSTERGE: Arazi Kullanımı									
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.									
Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı, TUİK									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:1990, 2000 ve 2006 yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).									
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)									
Veri Formatı									
	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						2014		ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-)
	1990		2000		2006		2014		(m ²)
Arazi Sınıfı	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%	
1.Yapay Bölgeler	102,4646	0.71	122.62	0.85	131.8719	0,9			+9247300
2.Tarımsal Alanlar	6166.87	43.17	6099.80	42.7	6111.9509	42,7			+121430
3.Orman ve Yarı Doğal Alanlar	7950.83	55.66	7922.54	55.47	7896.5805	55,28	5231.230		146723000
4.Sulak Alanlar	11.2741	0.07	10.1611	0.07	7.3066	0,05			-28545
5.Su Yapıları	50.8427	0.35	127.14	0.89	134.7723	0,9			+762540
TOPLAM	14282,28	100	14282,2	100	28564,5	100			9843072
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.									

6. TARIM

TARIM									
GÖSTERGE: 6.1. Kişi Başına Tarım Alanı 0,34 ha.									
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.									
Kaynak: TUİK									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kullanılabilir tarım arazisi 359.578 ha. olup, İlimizin 1.075.706 kişilik nüfusunun %50,85'i (546.943 kişi) erkek, %49,15'i (528.763 kişi) kadındır.									
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)									
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlin temel sektörü durumundaki Tarım'da üretim 4 ekolojik alt bölgede yapılmaktadır. Merkez İlçe, Pazarcık ve Türkoğlu'nun oluşturduğu I. Alt Bölge ilin güneyinde tüm alanın % 36.09'unu; Afşin ve Elbistan'ın oluşturduğu II. Alt Bölge ilin kuzeyinde tüm alanın % 25.92'sini; Andırın ve Göksun'un oluşturduğu III. Alt Bölge ilin kuzeybatısında tüm alanın % 21.62'sini; Çağlayancerit, Ekinözü ve Nurhak'ın oluşturduğu IV. Alt Bölge tüm alanın % 16.37'sini kaplamaktadır.									

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İlde tarıma dayalı sanayinin, potansiyelleri gözönünde bulundurulduğunda ve çevre illerle kıyaslandığında tam manasıyla gelişmiş olduğu söylenemez. Özellikle hayvancılık ve meyvecilik konularında entegre tesislerin eksikliği gözlemlenmektedir. Bununla beraber ilde faaliyet gösteren irili ufaklı 690 adet tarımsal sanayi kuruluşu bulunmaktadır.

Kahramanmaraş illinde polikültür tarım yapılması sebebiyle hayvansal ürünler de dahil olmak üzere 82 çeşit ürün elde edilmektedir. Su ürünleri de dahil edilecek olursa bu sayı 92'ye ulaşmaktadır. Ürün deseni çok farklı olan ilde öncelikle ana kalemlerine göre tarımsal ürünler, daha sonra ayrıntılı olarak tüm ürünler incelenmiştir.

TARIM

GÖSTERGE: 6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi

Gübre Tüketimi (Ton)			
	Saf N	Saf P	Saf K
2013	143.216	65.358	3.367
2014	27.823	10.222	959

TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha)

Durum ve eğilimler; (*Şekil, çizelge ya da grafik yer alır*)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

TARIM

GÖSTERGE: 6.3. Tarım İlacı Kullanımı

Toplam İlaç Miktarı :217 Ton

İlaç kullanımında toplam ve birim alan başına düşen miktar; bitki türü, ekolojik ve meteorolojik değişiklikler, etkili madde içeriği ve formülasyonu v.b etmenlere bağlı olarak geniş bir spektrumda olabilir.

TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha)

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Durum ve eğilimler;

KAHRAMANMARAŞ İLİ 2013 YILI KULLANILAN PENSTİSİT MİKTARLARI

İnsektisit		Fungusit		Herbisit		Akarisit		Rodentisit		Diğerleri		Genel Toplam	
kg	lt	kg	lt	kg	lt	kg	lt	kg	lt	kg	lt	kg	lt
1.600	5.100	218.300	800		3.450	460	322	8		18		220.368	9.672

NOT:Güncel veriye ulaşılamamıştır.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Plansız kentleşme, tarımda kullanılan **ilaçlar**, gübreler, sanayi atıkları, yağmur sularıyla havadaki asitlerin toprağa inmesi ve erozyon toprağın kirlenmesine yol açar. Hızlı nüfus artışı önemli bir sorundur. İnsanların büyük kentlere göç etmesiyle çarpık kentleşme olmaktadır. Endüstri atıklarının toprağa karışması, yeşil alanların tahrip edilmesi ve **tarımda kullanılan çeşitli ilaç** ve gübreler toprağın kirlenmesine neden olur. Ayrıca nükleer enerji ve radyoaktif maddeler önemli bir sorundur.

Toprak kirliliğinin önlenmesi için;

- Evsel atıklar toprağa zarar vermeyecek şekilde toplanmalı ve imha edilmelidir.
- Verimli tarım alanlarına sanayi tesisleri ve yerleşim alanları kurulmamalıdır.
- Sanayi atıkları arıtılmadan toprağa verilmemelidir.
- Tarım ilaçlarında ve gübrelemede yanlış uygulamalar önlenmelidir.
- Ambalaj sanayiinde cam, karton gibi yeniden kullanılabilir maddeler seçilmelidir.
- Toprağı yanlış işleme ve yanlış sulama uygulamaları durdurulmalıdır.
- Otlak ve ormanlar korunmalı ve çoğaltılmalıdır.
- Nükleer santraller toprağa zarar vermeyecek yerlere kurulmalıdır.
- Ağaç sevgisi ve ormanların korunması konusunda insanlar eğitilmelidir.

TARIM

GÖSTERGE: 6.4. Organik Tarım

Veri Formatı

Yıllar :	Toplam Üretim Alanı (da) :		Üretim Miktarı	
	(Alan da)	Artış * (%)	(Miktar ton)	Artış * (%)
2006	449			
2007	3.267			
2008	3.834			
2009	3.166			
2010	4.850			
2011	5.400			
2012	29.886			
2013	7.229			
2014	778			

TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2014

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Üretim alanındaki değişimler, yıl içinde sisteme giren/çıkan üreticilere bağlı olarak dalgalanma gösterebilir.

7. ORMAN

ORMAN

GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar

TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.

Kaynak: Orman Bölge Müdürlüğü 2014

Kullanılan veri ve Gösterge Birimi: Kahramanmaraş ili ormanlık alan envanteri 1991 yılında yapılmış olup bu envanter sonucu 5088,020 km² ormanlık alan ölçülmüştür. 2001 yılında yapılan envanter de 5004,190 km² ormanlık alan ölçümünde meydana gelen düşüş nedeni ilimizde bu dönemde yapılan barajlar için orman alanlardan alınan izinlerdir. 2013 yılında yapılan envanterde **5231,230 km²** ormanlık alan ölçülmüştür. Bu dönemde ilimizde ormanlık alanda %4,5'lik artış sağlanmış ve yıllık ortalama **12 milyon m²** ilimize yeni orman alanı kazandırılmıştır.

Ormanlık alanlarımızın ağaç türlerine göre

Ağaç türü	Alanı (Dekar)	%
kızılcım	921723	17,620
karaçam	397533	7,599
gökmar	73807	1,411
sedir	214761	4,105
arıç	701946	13,418
fistikçanı	24805	0,474
servi	67	0,001
andız	115	0,002
kayın	25109	0,480
meşe	505651	9,666
gürgen	457	0,009
kavak	18	0,000
dışbudak	73	0,001
kayacak	967	0,018
çınar	1720	0,033
defne	784	0,015
ceviz	4230	0,081
badem	8023	0,153
Maki Türleri	143340	2,740
yalancı akasya	1268	0,024
mahlep	229	0,004
diğer yapraklı	7732	0,148
kermes meşesi	302240	5,778
harnup	188	0,004
çitlembik	137	0,003
menengiç	169	0,003
İbrelî türler arası karışık	911529	17,425
ibrelî yapraklı tür karışımı	878651	16,796
Yapraklı türler karışımı	103958	1,987

Ormanlık literatüründe ormanda nadir bulunan ve adet ve hacimce o bölgedeki ağaç türlerine %10 oranında karışmayan ağaç türleri ile ilgili bir istatistik tutulmaz. Gene ormanlık literatüründe orman ağaçlarının sayısı değil hacmi ve yıllık artımı esas alınır. Kahramanmaraş ilinin ormanlık alanlarında toplam 22409656 m³ odun hammaddesi yıllık ortalama 646645 m³ artım gerçekleştirilmektedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK																																																
GÖSTERGE: Balıkçılık																																																
TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.																																																
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2014																																																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), Su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)																																																
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																																																
Veri Formatı																																																
<table border="1"><thead><tr><th>YILLAR</th><th>2004</th><th>2005</th><th>2006</th><th>2007</th><th>2008</th><th>2009</th><th>2010</th><th>2011</th><th>2012</th><th>2013</th><th>2014</th></tr></thead><tbody><tr><td>İç su Avcılığı</td><td>145,5</td><td>137,8</td><td>192,2</td><td>310,6</td><td>390,3</td><td>394,9</td><td>408,8</td><td>507,2</td><td>408,6</td><td>274,0</td><td>223,0</td></tr><tr><td>Deniz Balıkları Avcılığı</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Yetiştiricilik Ürünleri</td><td>210,7</td><td>403,7</td><td>462,0</td><td>642,5</td><td>785,0</td><td>2.625,5</td><td>4.040,0</td><td>3.945,0</td><td>3.770,9</td><td>2.493,0</td><td>2.271,0</td></tr></tbody></table>	YILLAR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	İç su Avcılığı	145,5	137,8	192,2	310,6	390,3	394,9	408,8	507,2	408,6	274,0	223,0	Deniz Balıkları Avcılığı												Yetiştiricilik Ürünleri	210,7	403,7	462,0	642,5	785,0	2.625,5	4.040,0	3.945,0	3.770,9	2.493,0	2.271,0
YILLAR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014																																					
İç su Avcılığı	145,5	137,8	192,2	310,6	390,3	394,9	408,8	507,2	408,6	274,0	223,0																																					
Deniz Balıkları Avcılığı																																																
Yetiştiricilik Ürünleri	210,7	403,7	462,0	642,5	785,0	2.625,5	4.040,0	3.945,0	3.770,9	2.493,0	2.271,0																																					
(birim:bin ton)																																																
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.																																																

9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA											
GÖSTERGE: 9.1. Karayolu ve Demiryolu Ağı											
TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.											
Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)											
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>											
Veri Formatı											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Karayolu Ağ Uzunluğu (km)	1010 km	1010 km	927 km	930 km	930 km	930 km	930 km	931 km	931 km	930 km	926 km
Demiryolu Ağ Uzunluğu (km)	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.	107,23 km.
Not: Kahramanmaraş Otoyol gövde uzunluğu :30,7 km, bağlantı yolu uzunluğu :3,5 km, toplam uzunluk 34,2 km olup, yukarıda tabloda yer alan uzunluk bilgileri sadece devlet ve il yolları uzunluğu toplamıdır.											
Değerlendirme ve Sonuçlar.											
İl sınırlarımız içerisinde 926 km. devlet yolu, 30.7 km. otoyol, 5.068 km. köy yolu ile 1.798 km. orman yolu mevcuttur. 397 km'lik devlet yolunun tamamı sathi kaplamadır. 616 km'lik il yolunun 506 km'si sathi kaplama, 110 km'si stabilize'dir. 5.068 km'lik köy yollarının ise, 1.357 km'si asfalt, 2.433 km'si stabilize, 1.275 km'si tesviye ve 3 km'si ham yol niteliğindedir.											
İlimiz hudutları içerisinde geçen demiryolu uzunluğu 46,530 km. elektrikli, 60,700 km'si elektriksiz olmak üzere toplam 107,23 km'dir. Narlı-Nurdağ arası hat kesimi elektrikli, Köprüağzı-K.Maraş ve Narlı-Akçağöze hat kesimleri ise elektriksiz hattır.											

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

GÖSTERGE: 9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı : İl Geneli 189.875 adettir.

TANIM: İldeki, Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıt sayısını ifade eder

Kaynak: TÜİK-İl Emniyet Müdürlüğü 2014

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

ARAÇ CİNSİ	YILLARA GÖRE SAYISI						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Motosiklet	17824	21247	22167			20.795	20.495
Otomobil	34468	46519	73381		86434	96.402	102.353
Minibüs	3872	5624	5919			6.733	6.957
Otobüs	904	1370	1652			1.768	1.766
Kamyonet	11417	12040	20938			29.602	31.751
Kamyon	3695	5870	5419			5.201	5.287
Traktör	6385	13072	14450			17.109	17.853
Çekici	209	232	657			1.062	1.186
Özel Amaçlı Araç	106	116	152			449	507
Tanker	104	197	289			246	239
Arazi Taşıtı	365	404	957			106	96
Römork	-	-	15			15	17
Yarı Römork	-	-	1.299			1.299	1.434
TOPLAM	79.349	106696	145.324	154292	169229	180.787	189.875

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Yıllara göre araç sayısında artış olduğu görülmektedir.

10. ATIK

10. ATIK

GÖSTERGE: 10.1 Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı

TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kaynak: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi 2015

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)

	Evsel Katı Atık (ton)	Sanayi Atığı (ton)	Toplam (ton)
Ocak	12.422,740	13,260	12.436,000
Şubat	10.973,420	4,200	10.977,620
Mart	11.786,640	9,320	11.795,960
Nisan	11.177,940	24,220	11.202,160
Mayıs	11.892,180	29,700	11.921,880
Haziran	12.968,640	66,160	13.034,800
Temmuz	13.661,520	27,800	13.689,320
Ağustos	13.926,560	18,780	13.945,340
Eylül	13.116,580	29,300	13.145,880
Ekim	13.488,080	26,160	13.514,240
Kasım	13.858,260	29,660	13.887,920
Aralık	15.497,020	54,580	15.551,600
TOPLAM (ton)			155.102,720

2012 yılı içerisinde Aksu-Erkenez mevkiinde Vahşi Depolama yapılmaktaydı. 2013 yılının Mayıs ayında Kürtül' de kurulan Düzenli Depolama Tesisi açılarak düzenli depolama yapılmaktadır.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

ATIK

GÖSTERGE: 10.02.Katı Atıkların Düzenli Depolanması

TANIM:İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%) 565. 621 Kişi için katı atık düzenli depolama tesisi (1 adet) İl Geneli nüfusu; 1.075.706 toplam nüfusun oranı % 53

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ATIK																								
GÖSTERGE: 10.03. Tıbbi Atıklar																								
TANIM: İl için, Ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir																								
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2014																								
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İadet Tıbbi atık sterilizasyon tesisi bulunuyor. Toplanan tıbbi atıklar sterilizasyondan sonra düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir.																								
<table border="1"><thead><tr><th></th><th>Tıbbi Atık Miktarı (ton)</th></tr></thead><tbody><tr><td>Mart</td><td>55,375</td></tr><tr><td>Nisan</td><td>56,783</td></tr><tr><td>Mayıs</td><td>54,618</td></tr><tr><td>Haziran</td><td>57,152</td></tr><tr><td>Temmuz</td><td>58,591</td></tr><tr><td>Ağustos</td><td>54,058</td></tr><tr><td>Eylül</td><td>58,908</td></tr><tr><td>Ekim</td><td>59,707</td></tr><tr><td>Kasım</td><td>57,377</td></tr><tr><td>Aralık</td><td>66,629</td></tr><tr><td>TOPLAM</td><td>579,629</td></tr></tbody></table>		Tıbbi Atık Miktarı (ton)	Mart	55,375	Nisan	56,783	Mayıs	54,618	Haziran	57,152	Temmuz	58,591	Ağustos	54,058	Eylül	58,908	Ekim	59,707	Kasım	57,377	Aralık	66,629	TOPLAM	579,629
	Tıbbi Atık Miktarı (ton)																							
Mart	55,375																							
Nisan	56,783																							
Mayıs	54,618																							
Haziran	57,152																							
Temmuz	58,591																							
Ağustos	54,058																							
Eylül	58,908																							
Ekim	59,707																							
Kasım	57,377																							
Aralık	66,629																							
TOPLAM	579,629																							
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																								
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.																								

ATIK
GÖSTERGE: 10.04. Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2015
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları(ÇŞİM, 2008-2014)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2008	99.276	-	99.276
2009	128.099	-	128.099
2010	138.823	-	138.823
2011	73.241	-	73.241
2012	78.838	-	78.838
2013	74.033	-	74.033
2014	79.142	-	79.142

İlimizdeki (2014) Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler(ÇŞİM, 2014)

Atık Madeni Yağ Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kuruluş Sayısı	Toplanan Atık Yağ Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Yağ Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		
		Atık Motor Yağ	Atık Sanayi Yağ	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		Yok
						Lisanslı	Lisanssız	
98	601	16.340	62.802	-	-	-	-	-

2014 yılında 79,142 ton atık yağ toplanarak bertaraf edildi. (%90 oranında)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Toplanan atık yağ oranı sürekli artış göstermektedir.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

ATIK

GÖSTERGE: 10.05.Bitkisel Atık Yağlar

TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)

17,449 ton atık yağ (bitkisel) toplanarak geri kazanım tesislerine gönderiliyor, özellikle evlerden olmak üzere İlimizde bitkisel atık yağ toplanamıyor.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ATIK
GÖSTERGE: 10.06. Ambalaj Atıkları
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; Üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), ve
Üretilen ambalaj atık miktarı: Plastik : 6,696,338kg Geri kazanılan miktarı :2.553.116kg Kağıt-Karton :17.936.466kg Geri kazanılan miktar :5.776.103kg Hedeflenen geri kazanım %40
Piyasaya sürülen :20.958.717kg kayıtlı ekonomik tesis sayısı: 4 Lisanslı tesis sayısı: 2
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: 10.07. Ömrünü Tamamlamış Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
İlimizde ömrünü tamamlamış Lastikler Çimento fabrikalarına gönderilmemektedir.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ATIK
GÖSTERGE: 10.08. Ömrünü Tamamlamış Araçlar
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
İlimizde ömrünü tamamlamış araçlara ait 10 adet teslim yeri bulunmaktadır.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>
ATIK
GÖSTERGE:10.09.Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
İlimizde bu konu ile ilgili bir müracaat bulunmamaktadır.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>
ATIK
GÖSTERGE:10.10.Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton): Atık oluşumu yok.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>
ATIK
GÖSTERGE:10.11.Tehlikeli Atıklar
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)

624.164 kg tamamı bertaraf ediliyor.

Durum ve eğilimler;

Geçmiş yıllara ait veriye ulaşılamamıştır.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

11.TURİZM

TURİZM

Yabancı Turist Sayıları

TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder

Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü 2014

kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı

Yabancı Turist Sayıları

YILLAR	OTEL ADI	YERLİ	YABANCI	TOPLAM
2000	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	39.279	1.571	40.850
2001	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	25.202	2.215	27.417
2002	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	36.558	3.279	39.837
2003	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	36.418	3.070	39.488
2004	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	40.906	4.000	44.906
2005	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	41.347	3.844	45.191
2006	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	46.909	3.729	50.638
2007	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş, Arsan, Grand Elbistan Oteli	62.683	8.308	70.991
2008	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş, Arsan, Grand Elbistan Oteli	67.817	7.772	75.589
2009	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş, Arsan, Grand Elbistan, Ramada Oteli	61.618	4.784	66.402
2010	Belli, Kazancı, B.Maraş, Saffron, Arsan, Grand Elbistan, Ramada, Sword, Samanyolu Oteli	78.828	5.586	84.414
2011	Belli, Kazancı, B.Maraş, Saffron, Arsan, Grand Elbistan, Ramada, Sword Oteli	88.600	8.092	96.692
2012	Belli, Kazancı, B.Maraş, Saffron, Arsan, Grand Elbistan, Ramada, Sword Oteli	88.584	8.444	97.028
2013	Belli, Kazancı, B.Maraş, Saffron, Arsan, Grand Elbistan, Ramada, Sword, Germenicia, Halil Ağa Apart Oteli	105.304	39.270	144.574
2014	Belli, Kazancı, B.Maraş, Saffron, Arsan, Grand Elbistan, Ramada, Sword, Germenicia, Halil Ağa Apart Oteli, la Ville, Altıntürk, Samanyolu, Sular, Alcazar, Meka Royal, Şehr-i Ayn Müstakil Apart, Çağlayancerit Artunç Çiflik Köy Evi	140.168	11.540	151.708

Kaynak: Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Bakanlığımızdan Belgeli tesislerin İstatistikleri.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde sanayileşmeye paralel olarak turizm konaklama tesislerinde artış oluşmuştur.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TURİZM
Mavi Bayrak Uygulamaları (KAHRAMANMARAŞ'IN DENİZE KIYISI YOKTUR)
TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.
Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü 2014
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

EK-1: 2013 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ENVARTERİ ARAŞTIRMA FORMU

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.1.1. İlimize ait yıl içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

I.1.1. İlinize ait 2014 yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	X																													
ŞUBAT	X																													
MART	X																													
NISAN	X																													
MAYIS	X																													
HAZİRAN	X																													
TEMMUZ	X																													
AĞUSTOS	X																													
EYLÜL	X																													
EKİM	X																													
KASIM	X																													
ARALIK	X																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi), 2 (orta), 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: <http://www.havaizleme.gov.tr/Default.tr.aspx>

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2013 yılı Ekim- 2014 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi), 2 (orta), 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: <http://www.havaizleme.gov.tr/Default.tr.aspx>

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2014 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Yaz sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın Nisan ayı ile Eylül ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi), 2 (orta), 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: <http://www.havaizleme.gov.tr/Default.tr.aspx>

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

I.2.'de ilinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Varsa “e. Diğer Sanayi Faaliyetleri” ve “g. Diğer Kaynaklar” ın ne olduğu ayrıca belirtilmelidir. Çevre Durum Raporunun “Hava” bölümündeki SO₂, PM, NO_x, CO gibi ölçüm sonuçlarının il bazındaki aylık ortalaması veya konsantrasyonu en yüksek olan istasyonun aylık ortalama değerleri esas alınır.

KAYNAK	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ ²	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	2	2	Sanayi şehri olmasından dolayı sanayi tesisinin fazla olması, Şehirle Sanayinin iç içe olması
c. Maden İşletmeleri			
d. Termik Santraller	3	3	
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belir)			
f. Karayolu Trafik	4	4	
g. Diğer Kaynaklar : Topoğrafik Durum, nüfus ve Şehir Merkezinin Yapılanma Durumu	5	5	İl Merkezinin Çanak Konumunda Olması, Keza; Sanayi Tesisleri İle Meskenlerin İç İçe Olması

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1.Merkez								x	
	2.		x							
	3.					x				
	4.						x			
	5.			x						
	6.	x								
İLÇELER	1.								x	
	2.		x							
	3.					x				
	4.						x			
	5.			x						
	6.	x								

Kaynaklar: 1-ÇŞİM

2- Hava Kalitesi İzleme İstasyonları WEB Sitesi

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tedbirler:

- Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
- Doğalgaz kullanımı
- Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
- Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
- Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
- Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
- Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
- Denetim
- Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	-	-	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	2	2	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	1	1	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	-	-	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler	-	-	
f. Toplumda bilinç eksikliği	4	4	
g. Meteorolojik faktörler	3	3	
h. Topografik faktörler	5	5	
i. Diğer (Plansız yapılaşma ve çarpık kentleşme.....)	6	6	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız.

BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzeysel sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Karaçay					3		1		2				
Aksu Çayı					3		1		2				

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri									
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i	
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)	
Karaçay			x	4	5	1	3	2					
Aksu Çayı			x	4	5	1	3	2					

Kaynaklar: DSİ Bölge Müdürlüğü

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)
İlimizde Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj bulunmamaktadır													

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: *Verinin nereden alındığı*

II.2. Yıl İçinde, İl sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

	Yerleşim Yerinin Adı	Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.Dulkadiroğlu		x		x					x	x			
	2.Onikişubat		x		x					x	x			
İlçeler	1.Elbistan		x	x	x					x	x			
	2.Afşin		X	X	X					X	X			
	3.Türkoğlu		x	x	x					x	x			
	4.Andırın		x	x	x					x	x			
	5.Göksun		x	x	x					x	x			
	6.Pazarcık		x	x	x					x	x			
	7.Çağlayancerit		x	x	x					x	x			
	8.Nurhak		x	x	x					x	x			
	9.Ekinözü		x	x	x					x	x			

Kaynaklar: *İşaretlemeye ilişkin verinin nereden alındığı*

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Göller									
1. Menzelet Baraj Gölü			x		x				
2.Sır Baraj Gölü	x				x				
3.Kartalkaya Baraj Gölü	x				x				
Akarsular									
1.Ceyhan Nehri									
2.Aksu Çayı									
3.									
Havzalar									
1.Ceyhan				x	x		x	x	
2.									
3.									
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.Ilıca(Süleymanlı)									
2.Hartlap									
3.Döngele									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: Çevre Yönetimi Şb. Müd.

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	4	4	
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	2	2	
d. Toplumda bilinç eksikliği	3	3	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	3	3	
b. Madencilik atıkları	7	7	
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	4	4	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar	5	5	
e. Plansız kentleşme	2	2	
f. Aşırı gübre kullanımı	6	6	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	1	1	
h. Hayvancılık atıkları	8	8	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: ÇŞİM

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	5	5	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	4	4	
d. Erozyon mücadele çalışmaları	2	2	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	3	3	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibariyle, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,5,..... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	1	1	
b. Su kirliliği	2	2	
c. Toprak kirliliği	5	5	
d. Atıklar	4	4	
e. Gürültü kirliliği	3	3	
f. Erozyon	7	7	
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)	6	6	

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2’de, IV.1’de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- Çevre sorununun nedenlerini,*
- Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,*
- Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini*
- Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,*
- Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,*
- Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu, sistematik ve yeterli seviyede açıklayınız.*

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

1 - Hava Kirliliği:

İlimizin birinci öncelikli çevre sorununun şehir merkezindeki, özellikle kış aylarında yoğun hava kirliliği olduğunu söyleyebiliriz. Gerçekten de, kış aylarında, sabah vakitlerinde şehrin üzerine çöken kesif sis ile birlikte atmosferdeki kirliliği (Kükürtdioksit SO₂, askıdaki katı maddeyi PM) gözlemek mümkündür. İlimizin hava kirliliğinde birinci öncelikli iller arasında yer aldığı görülmektedir. Ancak, son yıllarda doğalgaza geçiş, kömür denetimlerinin yaygınlaşması ve ithal kömür kullanımının artmasıyla Kahramanmaraş İl Merkezi ve genelinde hava kirliliğine yol açan SO₂ ve PM'nin düştüğü gözlemlenmiştir. Son yıllarda kirliliğin artmasında, İl'deki sanayi faaliyetlerinin gelişmesi kadar, kentin yerleşik konumunun da etkili olduğu açıktır. Zira, İl Merkezi Ahır Dağının eteklerinde kurulu olup hava akımı bakımından da kuzey kısmının kapalı olması, şehrin rüzgara açık yerlerinde de plansız bir biçimde bazı binaların yapılmış olması, bu binaların arasında hava akımını sağlayacak aralıkların olmaması hava kirliliğini artırıcı etkindir. Ayrıca, İl'de hava kirliliğine yol açan bir başka etken de, konutların ısıtılmasından (yakma sistemi ve yakıtlardan) ve motorlu taşıt trafiğinden kaynaklanmaktadır. Bu konuda da, ciddi denetim uygulanmakta ve egzoz gazı ölçümleri yapılmaktadır.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

3- Su Kirliliği:

Su kirliliği bakımından da, sanayi atıklarına muhatap olan Erkenez Çayı ve Aksu Irmağı hergeçen gün kirlenmektedir. Öte yandan yüzeysel su kaynakları (Sır, Menzelet, Kartalkaya, Ayvalı, Barajları gibi) bakımından oldukça zengin olan, hatta bu kaynakların bazılarının (Kartalkaya Barajı gibi) şehir içme suyu olarak da kullanıldığı dikkate alınarak, bu değerlerin Şehir ve OSB'nin Arıtma Tesisinin olmaması sebebiyle şehir kanalizasyon atıklarına, sanayi atıklarına maruz kalmaktadır. Şehrin muhtelif yerlerinde yer alan özellikle tekstil sanayi tesisi olan işletmeler ciddi oranda su kullanmakta ve arıtma tesislerinde arıtılarak deşarj edilmektedir. Şehrin atıksularının arıtılacağı arıtma tesisi ihale aşamında olup bu tesisin faaliyete geçmesiyle ciddi bir problemde çözülmüş olacaktır.

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

3 - Gürültü Kirliliği:

Bu kirlilik kapsamında, şehir merkezinde egzozundan oldukça fazla ses çıkararak trafikte seyreden sepetli motosikletleri ve denetimsiz olarak sokak ortalarında yapılan düğün, nişan töreni gibi eğlenceleri, sokak aralarında satış yapan seyyar satıcıları sayabiliriz.

IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

4 - Tarım Topraklarının Azalması:

Şehir merkezinde önemli bir kirlilik türü de, 1. sınıf tarım topraklarının sanayiye açılmasıdır. Bu konuda ciddi tedbir alınarak şehir sanayisinin çorak araziye kaydırılması icap eder.

KAHRAMANMARAŞ'IN ÇEVRE SORUNLARINA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1 – Kararlı ve gecikmeksizin yapılan denetimler:

2 – Şehir merkezlerinin ve OSB'nin atıksu arıtma tesislerine kavuşturulmalıdır.

3 – Ağaçlandırma çalışmaları: Şehir etrafında yeşil kuşak oluşturulmalıdır. Böylece, huzurlu ve sakin ortam sağlanmalıdır. Bu konuda özellikle Belediyelere ve vatandaşlara büyük görev düşmektedir.

4 –Halkın bilinçlendirilmesi için eğitim ve yayın faaliyetleri: Çevre konusunda halkın bilinçlendirilmesinin önemi büyüktür. Bu nedenle eğitim ve yayın faaliyetlerine ağırlık verilmelidir. Bu hususta da halkla birebir diyalogları olan belediye yönetimlerine büyük görevler düşmektedir.

SONUÇ:

İlimiz Çevre değerleri açısından oldukça zengindir. İlimizin topraklarının büyük kısmı Akdeniz bölgesinde yer almasına rağmen, kuzey kesiminde Doğu Anadolu Bölgesi, güneyinde ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi iklim ve coğrafya şartları geçerlidir. Üç bölgenin özelliklerini taşıması çevre açısından oldukça güzellikler ve zengin değerler sağlamaktadır. Kahramanmaraş'ın doğal zenginlikleri olarak bir çırpıda, ormancılık, akarsular, yeraltı suları, tarım potansiyelini sayabiliriz. Bu potansiyeli heba etmeden yararlı ekonomik faaliyetlere çevirmek, sanayileşmek, ancak, tüm bunların yanında çevreyi geliştirmek, korumak ve çevre kirliliğini önlemek olmalı, bu amaç doğrultusunda çalışılmalıdır.

Kahramanmaraş'ın çevre değerlerinin bozulmaması, zengin çevre varlıklarının hergün artması dileğimizdir. Bunun için herkese görev düşmektedir.

Zira, çevre konusu herkesi ve her vatandaşı ilgilendirmektedir.

Yaşamı derinden etkilemektedir. Bunun için hem Kamu'nun hem de özel sektörün duyarlı olup, konuya bilinçli yaklaşması gerekir.

TEŞEKKÜR EDERİZ...